

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op vrijdag 23 oktober 2009**

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	3	
Agenda	5	
Presentielijst	7	
Opening van de vergadering	7	
Spreker:		
Voorzitter	7	
Onderzoek geloofsbriefen, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten	8	
Sprekers:		
Voorzitter	8	
Griffier	8	
Van Lopik	8	
Punt	8	
Ingekomen Stukken	8	63/09
Voorstellen	8	
Sprekers:		
Voorzitter	8	
Mw. Geeraedts	8	
Thuis	8	
Vertegenwoordiging PS in algemene vergadering IPO	8	62/09
Samenwerkingsovereenkomst Fokkerterrein Woensdrecht	9	45/09*
Sprekers:		
Voorzitter	11,14,18,19,20	
Arkes	14	
Heijmans	20	
Mw. Lestrade-Brouwer	14,18,19,20	
Martens	11,20	
Mulders	9,20	
Punt	15,19,20	
Rüpp	14,15,16,17,19	
Schouten	9,16,18,20	
Mw. Tsoutsanis-van der Koogh	10,20	
Mw. Verstappen	10,12,14,17,18,20	
Vreugdenhil	12,16,20	
Wagemakers	11,20	
Motie 1 (mw. Verstappen; aangehouden)	14,18	

Motie 2 (mw. Verstappen; verworpen)	14,20	
Commissie voor Beleidsevaluatie; aanpassing verordening en benoeming leden	21	67/09
Sprekers:		
Voorzitter	21	
Thuis	21	
Algemene beschouwingen als voorbereiding op de begrotingsbehandeling november	21	
Sprekers:		
Voorzitter	21,26,27,28,29,30,31,32,36,40,46,48,50,55, 57,58,59,60,61	
Arkes	31,32,33,47,57	
Mw. Geeraedts	27,28,29,30,31,36,42,43,45,48,49,51,53,55, 56	
Mw. Van Haaften-Harkema	53	
Heijmans	24,26,27,28,29,30,33,41,42,46,48,49,54,55, 58,59,61	
Hoes	46,47,48,49,50,51	
Mw. Jacobs	51,52	
Mw. Lestrade-Brouwer	38,50,60	
Martens	33,57	
Mw. Van Nieuwenhuizen	54	
Punt	39,42	
Rüpp	41,42,43,45,46,60	
Van Schoonhoven	59	
Thuis	21,26,55,58	
Mw. Verstappen	30,36,48,49,50	
Vreugdenhil	33,35,36,42,44,45,47,48,52,57,58,59,60,61	
Motie 3 (Vreugdenhil; ingetrokken)	58,61	
Sluiting van de vergadering	62	
Besluit nr. 05/10	63	05/10

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Andreas-de Jong, mw. H.F.C.	SP	Bergen op Zoom
Arkes, J.G.	PvdA	Rosmalen
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Boel, P.D.A.	PvdA	Eindhoven
Boxtel, mw. M.W.A. van	SP	Sint Oedenrode
Breda, mw. R.E.M. van	PvdA	Tilburg
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Coonen, drs. G.P.J.H.M.	CDA	's-Hertogenbosch
Doelen, W.M. van der	CDA	Maren-Kessel
Dörr, J.E.J.	CDA	Waalwijk
Erciyas, M.	SP	Oss
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Göring, R.A.H.M.	CDA	Lieshout
Gounou, mw. E.	PvdA	Oss
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoogeveen, drs. J.H.	VVD	Eersel
Hosseini-Ghreani, mw. Z.	SP	Boxmeer
Kamphorst, mw. M.T.	SP	Eindhoven
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Kielenstijn, drs. H.J.	VVD	Eindhoven
Lamers, mw. drs. A.J.H.W.	CDA	Prinsenbeek
Lavrijssen, mw. A.A.P.M.	CDA	Hapert
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Martens, J.A.M.	GroenLinks	Biezenmortel
Moonen-Gerrits, mw. J.M.C.W.	CDA	Uden
Mulders, A.A.W.G.	CDA	Moergestel
Oord, ir. H.C.A.M. van den	CDA	Oirschot
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Punt, C. <i>(tijdelijk)</i>	Brabantse Partij	Klundert
Schoonhoven, E.F.H. van	GroenLinks	Ravenstein
Schouten, N.	SP	Oss
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg
Smolders, A.P.H.	CDA	Bergeijk

Staak, W.R. van der	SP	Boskant
Stalknecht, J.W.	PvdA	Bergen op Zoom
Thuis, drs. W.T.	CDA	Eindhoven
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Ven, mr. C.P.J.M. van de (<i>tijdelijk</i>)	CDA	Moergestel
Verhoeven, J.A.	VVD	Bergeijk
Verrijt, P.A.	PvdA	's-Hertogenbosch
Verschuuren, mw. mr. I.R.G.W.	CDA	Gemert
Verstappen, mw. dr. B.E.J.M.	PvdD	Hilvarenbeek
Voeten, drs. M.M.A.J.	VVD	Made
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU-SGP	Nieuwendijk
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Wolters, H.	CDA	Uden
Zeegers, S.J.	SP	Uden
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

Mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 23 OKTOBER 2009

Agenda

- I Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten
- III Ingekomen stukken
- IV Voorstellen

45/09 Samenwerkingsovereenkomst Fokkerterrein Woensdrecht*

62/09 Vertegenwoordiging PS in algemene vergadering IPO

67/09 Commissie voor Beleidsevaluatie; aanpassing verordening en benoeming leden

- V Algemene beschouwingen als voorbereiding op de begrotingsbehandeling november
- VI Sluiting

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 23 OKTOBER 2009

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

Griffier: mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens

Volgens de presentielijst zijn 48 leden aanwezig, te weten:

ing. Vreugdenhil, mw. Moonen-Gerrits, Wolters, Stalknecht, Boel, Schouten, mw. Lavrijssen, drs. Thuis, mw. Lestrade-Brouwer, Van der Staak, Martens, ing. Van Lopik, Arkes, mw. Arts, drs. Coonen, ir. Van den Oord, mw. ing. Aarts-van de Loo, Verrijt, Heijmans, Van der Burgt, mw. Hosseini-Ghreani, mw. Andreas-de Jong, drs. Voeten, Van Schoonhoven, Wagemakers, Göring, mw. Kamphorst, mw. Van Boxtel, Erciyas, mw. Wijnands, Van Zeeland, Smolders, mw. Kerkhof-Mos, drs. Van Vugt, mw. drs. Lamers, mw. mr. Geeraedts, Ten Harmsen van der Beek, mw. Van Breda, mw.drs. Slegers, Verhoeven, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, Van der Doelen, Mulders, Van Vught, mw. dr. Verstappen, Punt, drs. Hoogeveen en mw. drs. Prins-Afman.

Afwezig zijn 7 leden: Dörr, mw. Gounou, drs. Kielenstijn, Van de Ven, mw. mr. Verschuuren, Zeegers en mw. Zwijnenburg-van der Vliet.

De voorzitter opent om 9.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan.

De *voorzitter*: Namens het college kan ik u zeggen dat wij vandaag tot onze grote spijt in ons midden missen onze collega Thoon Essed die in het ziekenhuis is opgenomen ter behandeling van een buitengewoon pijnlijke niersteenaandoening. Juist vandaag is het voor hem vreselijk hier niet te kunnen zijn, maar het is niet anders. We zullen straks even wat aan hem laten weten. Degenen die twitteren of sms'n kunnen dat nu gaan doen.

Dan heet ik in het bijzonder welkom degenen die hier wel aanwezig zijn en met name onze gasten. Dat zijn uiteraard onze vaste bezoekers en verder de leden van de KVO Nijnsel en verschillende personen die zich via de website hebben opgegeven. Van harte welkom. Fijn dat u belangstelling toont voor deze algemene

beschouwingen vandaag en de andere onderwerpen die op de agenda staan. U bent namens onze Staten vandaag ontvangen door mevrouw Aarts. Ik wens u veel plezier.

Ik heb nog een kleine verrassing en wel omdat wij nog een ander heuglijk feit te vieren hebben. Mevrouw de griffier is vandaag op de kop af 25 jaar in overheidsdienst.

Ik wil dat bezegelen, niet met een gouden horloge of een zilveren speld maar met een bos bloemen.

(Applaus)

Op naar de volgende 25 jaar.

Ik stel voor om in formele zin even te kijken of wij de agenda die aan u is voorgelegd, kunnen vaststellen zoals voorzien. Nu niemand hierover het woord wenst, is de agenda vastgesteld.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten

De voorzitter: U weet dat mevrouw Jetten al een tijdje ziek is. Zij heeft mij per brief verzocht, het tijdelijk ontslag van haar lidmaatschap nog met een mogelijke periode te verlengen. Ik heb dat verzoek ingewilligd en dat betekent dat we de komende 16 weken wederom een vervanger van de Brabantse Partij in ons midden mogen verwelkomen.

Een commissie uit uw Staten bestaande uit de dames Kerkhof en Kamphuis en de heer Van Lopik, heeft de geloofsbrieven onderzocht van de heer C. Punt. Ik geef graag het woord aan de heer Van Lopik die namens de commissie verslag zal uitbrengen van dit onderzoek.

De heer Van Lopik (VVD): Voorzitter! De door u genoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Cors Punt onderzocht en in orde bevonden. De heer Punt voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens zijn eigen opgave geen met het lidmaatschap van Provinciale Staten onverenigbare openbare betrekkingen. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging tot toelating van de heer Punt te besluiten.

De voorzitter: Ik dank de commissie die dit onderzoekswerk voor ons heeft verricht. Ik neem aan dat wij gerust aldus kunnen besluiten. Ik vraag de heer Punt naar voren te komen voor het afleggen van de eed.

In handen van de voorzitter legt de heer Punt de eed af.

De griffier: Ik zweer dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet,

dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.

De heer Punt (Brabantse Partij): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

(Applaus)

De voorzitter: Juist in de dagen waarin wij zien hoe belangrijk zo'n eed is, feliciteer ik de heer Punt. Daarbij hoort een bos bloemen.

Dames en heren, het gerucht dat we in het kader van de bezuinigingen maar één bos bloemen hebben, is niet waar.

Nummer 63/09

Ingekomen stukken

Conform de voorstellen van de griffier wordt besloten.

Voorstellen

De voorzitter: Het is mij opgevallen dat slechts bij het eerste en bij het vierde punt van onze agenda spreektijd is aangevraagd. Mag ik veronderstellen dat over 62/09 en 67/09 nu een besluit kan worden genomen?

De heer Thuis (CDA): Ik zou nog wel een korte opmerking over voorstel 67/09, de commissie voor beleidsevaluatie, willen maken.

De voorzitter: Nog andere sprekers hierover?

Mevrouw Geeraedts (VVD): Voorzitter! Dat hangt af van wat de heer Thuis naar voren gaat brengen.

De voorzitter: Als het stuk op de agenda staat mag u er wat over zeggen.

Nummer 62/09

Vertegenwoordiging PS in algemene vergadering IPO

Dit Statenvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder

stemming aangenomen.

Nummer 45/09 *

Samenwerkingsovereenkomst Fokkerterrein Woensdrecht

De heer *Mulders* (CDA): Voorzitter! In de vorige vergadering hebben we al een tijdje over dit voorstel gesproken. Er ligt nu een nieuw voorstel naar aanleiding van de vragen en opmerkingen van toen. Ik zag er een stuk of veertien de revue passeren. Ik heb niet een op een het vorige voorstel en dit voorstel nauwkeurig met elkaar vergeleken om te zien of het gevraagde in voldoende mate erin terugkomt. In de eerste zin van het voorstel staat dat het voorstel primair gaat over de oprichting van een joint venture voor het beheer en de exploitatie van het Stork/Fokkerterrein bij de vliegbasis in Woensdrecht. Daarover gaat het deze ochtend. Wij willen namelijk als provincie dat daar op termijn geen activiteiten plaatsvinden die niet passen in onze provinciale doelstelling op het gebied van hoogwaardige luchthavengebonden werkgelegenheid die wij daar naartoe willen trekken. Er zijn niet zoveel plaatsen voor in Brabant. Daar zou het heel mooi zijn. We willen daar dus niet allerlei andere activiteiten die deze hoogwaardige luchthavengebonden werkgelegenheid in de weg zouden kunnen zitten.

Het tweede punt dat voor het CDA heel erg belangrijk is, is dat we die zaak daar willen herstructureren en inbreiden. Dus uitgaande van de bestaande locatie met bestemmingsplannen en milieuregels proberen ongewenste ontwikkelingen recht te zetten.

We hebben natuurlijk wel ontzettend veel begrip voor vragen die blijven leven en die met dit voorstel niet in voldoende mate kunnen worden beantwoord, omdat het primair gaat om de oprichting van een joint venture. Ik heb veel begrip voor de vragen op het gebied van milieu en natuur. Alleen, er staat expliciet in het voorstel dat het nadien in de commissie RM aan de orde zal komen, waar we de vorige keer nadrukkelijk om hebben gevraagd. Wij gaan dus akkoord met de formulering die daarvoor in het voorstel is

opgenomen, maar wij houden oren en ogen open voor de problemen die op het gebied van natuur en milieu kunnen ontstaan.

Als het gaat over risico's moeten we het ook hebben over risico's ten aanzien van het aantrekken van hoogwaardige werkgelegenheid. Ik hoop niet dat de economische recessie ertoe leidt, dat er vertroebelingen ontstaan doordat zich daar bedrijven vestigen die op termijn niet goed in het bedrijfsfilter van Aviolanda passen. Ik hoop dus dat gemeente en provincie geen slappe knieën krijgen.

Er is gesproken over het blijven of vertrekken van Stork uit Woensdrecht. Daar valt volgens ons ook niet meer over te zeggen dan in het voorstel staat, namelijk dat de joint venture een gezonde onderneming moet zijn.

We hebben de vorige keer nadrukkelijk aan de orde gesteld dat uitgangspunten voldoende gewaarborgd en risico's voldoende afgedekt moeten zijn. Wat ons betreft is dat in orde, hoewel je er natuurlijk nooit honderd procent uitsluitel over kunt geven.

We hebben ook gevraagd of die ruimte- en milieuaspecten worden verplaatst naar een volgende vergadering van RM in een volgend stadium. Ook daarop is wat ons betreft in voldoende mate geantwoord.

Al met al stemmen wij in met het voorstel, rekening houdend met wat wij hebben gezegd over de joint venture, hoogwaardige werkgelegenheid en de provinciale doelstellingen op dit terrein. Wij hebben het vertrouwen in GS dat zij alle afspraken en doelstellingen uit het statenvoorstel voor de volle honderd procent zullen nakomen. Wij gaan er dus vanuit dat de ruimte- en milieuzaken in een later stadium nogmaals zorgvuldig aan de orde komen.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! De nieuwe tekst die nu voor ons ligt, is duidelijk consistenter dan de vorige. Inmiddels is er ook meer duidelijkheid over deelname van de BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij) en van de gemeente Woensdrecht. Echter, onduidelijk is de deelname van banken, terwijl er voor hen toch risico's zijn in verband met de landelijke regelgeving voor de toegestane

geluidsoverlast. Het zal duidelijk zijn dat onze partij ijvert voor aanscherping. Onduidelijk is tevens de uitwerking van het ruimtelijk programma. Dat moet nog behandeld worden in de Commissie Ruimte en Milieu. Vaag is verder de formulering in de bedrijvenfilter. Wij vrezen te veel gretigheid om bedrijven binnen te halen. Dat zijn op het ogenblik voor onze fractie voldoende redenen om niet voor het voorstel te stemmen. Wij willen dit college geen blanco mandaat geven. Er moet veel meer zorgvuldigheid zijn met betrekking tot de geluidsoverlast en het milieu. Het college zou zich bijvoorbeeld kunnen beijveren voor de ontwikkeling van stillere motoren en een betere demping van geluid. Dat is niet specifiek luchthaven gebonden maar wel van groot belang voor de luchtvaart. Anders moeten we de conclusie trekken dat het beter is ermee te stoppen in Woensdrecht. Vooralsnog zien we in de betrokken industrie en in kringen van defensie nog weinig beweging in die richting. Laten we daarom niet zo haastig besluiten.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! Het is bekend dat wij als VVD al langer geïnspireerd zijn door de kansrijke ontwikkelingen rond Maintenance Valley. Dat hebben we in de vorige vergadering ook goed tot uitdrukking gebracht.

Wij willen u nog even meenemen in onze inspiratie die is versterkt door opgedane ervaringen in de korte periode daarna tot op heden. Het mocht zo zijn dat de VVD de World Class Maintenance in de AVANS hogeschool heeft bijgewoond en dan voel je waar het eigenlijk om gaat in plaats van alleen maar praten over papier. Dan proef je een geweldige sfeer. Dan zijn er heel veel ondernemers zeer geïnteresseerd. Kennisinstellingen evenzo. Ook van buiten Brabant. Er heerst een sfeer van dynamiek, ondernemers eigen. Maar er heerst ook een sfeer van kennis en innovatie, een sfeer vanuit de kennisinstellingen. Ook een deelname van Defensie dat met een positieve bijdrage naar de toekomst, naar de ontwikkeling van Aviolanda keek, zo bleek uit de gesprekken. Een voorbeeld waar je ook geïnspireerd door raakt is dat van de

ROC West-Brabant in de sfeer van de kennisinstellingen. Wij hebben ons altijd zorgen gemaakt over de technische, de bètaopleidingen, die zo zouden achterlopen – er stond onlangs nog een artikel over in de krant – maar dan blijkt dat de ROC West-Brabant meer aanvragen van studenten krijgt dan het eigenlijk aankan, omdat ze een tekort aan leraren hebben. Dat is nieuw in deze tijd en dat moeten we koesteren. Ze hebben zelf ook aan de promotie hard getrokken en ze doen zelfs aan promotie in het Brusselse met een jonge lobbyist die ook daar voeling houdt in een veel bredere context dan alleen Woensdrecht.

Kortom, kansen en nog eens kansen met de ontwikkeling van Maintenance Valley wat de VVD betreft. De oprichting van een joint venture voor de samenwerking tussen provincie, gemeente Woensdrecht en Stork vanwege de Fokker-bedrijven past naar de mening van de VVD in die kansen.

De VVD gaat niet meer inhoudelijk in op wat wij de vorige vergadering hebben gewisseld. Wij vroegen alleen de kwaliteit van de stukken op orde te brengen en dat is goed gebeurd. Wij willen nog wel bevestigen dat wij ons nog steeds houden aan wat wij toen hebben gezegd over de strikte voorwaarden ten aanzien van ruimte- en milieuaspecten en de wet- en regelgeving die als kader daarbij dient.

Wij zien nu in de stukken een goed overzicht met een rijtje van aanpassingen. Er wordt uitvoerig ingegaan op de kaders van de ontwikkeling van het bedrijventerrein, want daar gaat het om en op aandacht voor milieu en ruimte, en met name op de op feiten toegespitste risicoparagraaf. Dat was ons doel.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik hoor u vooral praten over de sfeer aan de ondernemerskant, de profit-kant. Heeft u ook met de natuur- en milieuverenigingen rond de tafel gezeten en daar de sfeer geproefd?

Wat denkt u van het feit dat de provincie straks een dubbele pet op heeft, omdat ze èn in de joint venture zit èn de natuurbeschermingswet moet toetsen.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Wij hebben geluisterd naar alles wat ten aanzien van milieu en ruimte tot ons is gekomen maar we gaan uit van de strikte voorwaarden die ook al door betrokken partijen sterk zijn vastgelegd en waarvoor ze gaan. Wij houden de partijen daaraan.

Wat die dubbele rol van de provincie betreft ga ik uit van een strikte functiescheiding die je ook binnen een apparaat kan organiseren.

Voorzitter. Dit was het verhaal over de risicoparagraaf, waarom wij in de vorige vergadering vroegen. Die geeft ons ook meer inzicht en vertrouwen in uw oordeel dat de risico's aanvaardbaar zijn. Wij gaan er uiteraard van uit – dat moet je doen als Staten – dat u die in alle zorgvuldigheid heeft gewogen. Complimenten ook voor B&W van de gemeente Woensdrecht die ook heel adequaat – dan zie je dat hele brede commitment – ervoor hebben gezorgd dat die 11% niet meer zweeft. Kortom, wij gaan voor de kansen en als echte vooruitgangsoptimisten stemmen wij in met het gevraagde besluit.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Om met onze conclusie te beginnen, wij zullen instemmen met dit stuk. Wij hebben in de vorige vergadering afgesproken – zo staat het mooi en goed beschreven – dat wij aspecten van ruimte en van milieu gaan behandelen in de commissie RM. Dat was in de commissie EMG ook zo behandeld. Wij zijn van mening dat wij nu volledig achter dit stuk moeten staan, want het gaat over werkgelegenheid en over het belangrijkste aspect van dit stuk, herstructurering van een gewoonweg verschrikkelijk bedrijventerrein. Op andere plekken doen wij onze uiterste best bedrijventerreinen te herstructureren, hier hebben we een uitgelezen kans om samen met ondernemers, Fokker en anderen dit te doen. Dus vinden wij ook dat wij het snel moeten doen. Bij dit dossier zijn er nogal wat vervelende momenten geweest: vakantie, wisseling van gedeputeerde, een brok informatie bij de vorige behandeling die er niet toe deed. Dat maakt dit stuk wel een beetje merkwaardig. Het begint op de eerste pagina met een overzicht van aanpassingen. Je zou zeggen dat een dossier

gewoon zelfstandig leesbaar moet zijn. Maar omdat er in de vorige commissievergadering en in de Staten nogal veel is gesproken over dit wel en dat niet, zijn wij blij met dit overzicht van aanpassingen, hoe tegenstrijdig dit ook klinkt.

Voor de toekomst hopen wij dat dit soort van dossiers helderder is, geen aanvullingen meer nodig heeft en dat externe partijen, bijvoorbeeld de BOM tijdig en niet de avond voor de besluitvorming aangeven wat ze wel en niet doen.

Er is in de vorige statenvergadering en zo-even ook weer gesproken over natuurontwikkeling, geluid en dergelijke, maar wij zijn sterk van mening – ik hoop dat het college het kan bekrachtigen – dat wij dat nu niet behandelen. Het doet er nu niet toe en het gaat naar de commissie.

Bijzonder aan dit dossier is ook dat het het laatste dossier is dat de heer Rüpp in deze Staten behandelt. We zouden eerder een ruimtelijk dossier verwachten, een dossier misschien over de reconstructie, maar het is nu een joint venture geworden. Ik hoop ook dat het eraan zal bijdragen dat de vragen die ook door CDA en VVD zijn gesteld, zo kunnen worden beantwoord dat de hele Staten er ja tegen zullen zeggen.

De *voorzitter*: U bent nog niet van de heer Rüpp af. Mededelingen daarover komen binnenkort.

U had het over de kwaliteit van de stukken. De vraag was of als we na de discussie hier een stuk terugkrijgen, we kunnen komen met een fatsoenlijke oplegnotitie, waarin de wijzigingen in het stuk systematisch worden besproken in het licht van de hier besproken punten, zodat als u het later krijgt, het gemakkelijk te lezen is. We gaan de kwaliteit daarvan nog eens aan de orde stellen. Het is voor ons een opdracht om de besluitvorming in die zin beter te organiseren.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Voor ons ligt de herhaling van de vorige statenvergadering. Om maar met de conclusie te beginnen, GroenLinks is nog steeds niet overtuigd door de voorliggende stukken en het voorliggende besluit. Wij zullen dan ook niet met dit voorstel instemmen. Wij hebben in de vorige vergadering al een aantal punten genoemd maar het

belangrijkste blijft voor ons dat dit programma in het grote geheel van het ruimtelijke programma Aviolanda moet worden bekeken en niet alleen op het punt van het bedrijventerrein sec. Ik noem met name de perikelen rond Natura 2000. Niet voor niets ligt er nu bij de Kamer een crisis- en herstelwet. Die zal wat onze fractie betreft van zodanige invloed zijn op alle ontwikkelingen dat indien we nu wel een knip maken en alleen praten over het bedrijventerrein sec, als het ruimtelijk programma niet kan worden uitgevoerd zoals de bedoeling is, we in de val lopen. Bovendien, als we alleen maar over herstructurering van bedrijventerreinen praten, kost dat ons als provincie in de joint venture € 6,7 miljoen, waarvoor we dan 6 ha bedrijventerrein vrijspelen. Volgens mij is herstructurering van bedrijventerreinen veel goedkoper en hoeven we er echt geen € 6,7 miljoen in te steken. Wij zullen dan ook tegen het voorstel stemmen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Onze fractie ziet in Maintenance Valley een kansrijke ontwikkeling. Daarom is het des te vervelender dat het college ons niet mee heeft kunnen nemen in het proces en ons het gevoel niet heeft kunnen geven, mee te denken en te werken om tot een goed en zorgvuldig besluit te komen. Dat is wat ons betreft wat nu voorligt. De vorige statenvergadering was heel helder. Het moet mij van het hart dat er zaterdag a.s. pas een gewijzigd voorstel ligt, dat ook niet voldoet aan de normen die wij moeten stellen aan besluitvorming. Dat is des te vervelender omdat je juist in dit soort van processen moet zoeken naar een draagvlak, in de Staten maar ook in de omgeving en de omwonenden van zo'n gebied. Ik denk dat wij hard bezig zijn, partijen tegenover elkaar te zetten. Het is ook wel een punt als partijen zeggen dat er een belangrijk risico in zit, zoals ook door het college wordt aangegeven, wat betreft geluid, geluidscontouren en dergelijke. Het heeft ook alles te maken met de invulling en het besluit dat wij nu daadwerkelijk nemen, want wij vragen dat wij nu geen wensen en bedenkingen hebben tegen deze ontwikkeling. Juist het aspect van geluid bepaalt echter hoe je met een bedrijvenfilter omgaat. Juist

het aspect van geluid bepaalt, welke aanvullende voorwaarden je aan zo'n vraagstuk stelt. Dat wordt door het college zelf als een middelhoog risico aangegeven. Als een college zegt dat het een middelhoog risico is, mogen wij er wel vanuit gaan, dat het een hoog risico is en dat we er nog stevig met elkaar over moeten doorspreken. Het voorliggende stuk biedt onvoldoende aanknopingspunten om hier een besluit te nemen, waarvan we het gevoel hebben dat daarmee de kaders worden gesteld, zoals wij die daar willen stellen. Als het CDA dan zegt alleen maar mee te gaan in een joint venture, dan wil ik dat ontkrachten omdat het voorliggende besluit een stuk verder gaat. Ik deel ook het gevoel van sfeer van de VVD-fractie. Het vervelende is dat die sfeer er wel is maar dat de besluitvorming en de stukken niet in lijn daarmee zijn.

Voorzitter. Dit alles noopt ons, hoewel wij niet tegen de ontwikkeling zijn, niet te kunnen instemmen met het voorliggende voorstel, hoe vervelend ook. Maar wij moeten er gewoon helder in zijn, want wij moeten onze verantwoordelijkheid nemen. Als er vragen zijn die niet beantwoord zijn, kan ik niet meegaan met de ontwikkeling en de verantwoordelijkheid nemen, met dit besluit in te stemmen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Wij betreuren met de lokale natuur- en milieugroepen dat het ruimtelijk programma losgekoppeld is van de joint venture. Alle groene plannen zijn nog indicatief, vaag en weinig concreet uitgewerkt. Er doen zich allerlei verschuivingen voor in eerder gemaakte afspraken. Ik geef hiervan twee voorbeelden, omdat er financiën mee gemoeid zijn.

In plaats van de afgesproken minimaal honderd meter voor de realisatie van de ecologische verbindingszone (EVZ) die inclusief 30 jaar onderhoud op zo'n € 6 mln. komt, staat er nu: maximaal honderd meter. Als er straks geld tekort is, kan men misschien wel met 25 meter volstaan. Dat is dan een sigaar uit eigen doos, omdat die 25 meter al verplicht is.

Een ander voorbeeld is de formulering dat het doel is om significant meer te organiseren dan de

momenteel beoogde duiker. Wat is “significant meer”? Is dat het ecoduct waarover men gesproken heeft en dat op zo’n € 8 mln. geraamd wordt? Worden de eerder gemaakte afspraken aangehouden, dan komen wij op een kostenplaatje van zo’n € 14 mln. uit, waartegen het huidige voorstel van slechts € 520.000, hetgeen overeenkomt met tien euro per hectare uitgeefbaar gebied, schril afsteekt.

De sfeer bij de lokale natuur- en milieugroepen is allesbehalve rooskleurig. Evenals het Brabants Landschap zijn zij er boos over dat zij in het hele proces niet tijdig zijn geïnformeerd, hoewel dat in de intentieverklaring, die ook ambtelijk ondertekend is door de provincie, staat dat partijen elkaar voortdurend zouden informeren. Dat is niet gebeurd met de joint venture. Men heeft dit op de site van de provincie moeten ontdekken.

In de eerder genoemde intentieverklaring staat ook dat er sprake moet zijn van een duurzame gebiedsontwikkeling, gericht op een gelijktijdige economische, ecologische en sociaal-culturele ontwikkeling van het gebied. In de Memorie van Antwoord van 2 oktober schreef de heer Rüpp dat men daar niet aan gebonden is. Mijn vraag aan de heer Rüpp is dan ook wat de handtekening onder de intentieverklaring betekent. Welke waarde kan men daar in de toekomst aan hechten als er zonder overleg van afgeweken kan worden? Welk signaal geeft de provinciale overheid hier af? Voor de lokale groepen is zij een onbetrouwbare partner gebleken, zo is eensluidend hun conclusie. Wat is het antwoord van het college hierop? Hoe gaat het dit vertrouwen herstellen?

In het stuk dat nu voorligt worden verschillende risicofactoren genoemd. Enkele daarvan zijn afzonderlijk behoorlijk hard, maar bij elkaar opgeteld komt men verrassend genoeg tot een positief advies. De onderbouwing hiervoor ontbreekt. Hoe is de afweging tot stand gekomen? Op basis waarvan valt de beoordeling in haar totaliteit positief uit, terwijl afzonderlijke onderdelen behoorlijk strak zijn? Neem bijvoorbeeld alleen al de toename van luchtvaartgebonden geluid en de effecten daarvan voor steltlopers die overtijden in het Markiezaat. In het beheerplan is sprake van een zware verstoring

bij toename van het luchtgebonden geluid die de instandhoudingsdoelstelling van deze soort mogelijk in gevaar brengt. Dan heeft men een behoorlijk probleem met de Natuurbeschermingswet.

Ook het grondgebonden geluid is problematisch. Dat zit momenteel aan zijn taks. Verplaatsing op het terrein is nodig. Behalve de vraag wie die verplaatsing gaat betalen – er is eerder een geluidswal gebouwd voor € tien miljoen; is dat dan weggegooid geld van burgers? – levert verplaatsing eveneens problemen op in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het oostelijk gebied ligt immers dicht tegen Natura 2000-gebied. Is dat haalbaar? Dit wordt ingeschat als een middelhoog risico. Waarom denkt men dat dit een haalbare kaart is?

Nog belangrijker is dat de provincie in het kader van de Natuurbeschermingswet moet toetsen en afgeven, maar zelf deel uitmaakt van de joint venture. Zij is daarmee belanghebbend. Is deze dubbele pet verantwoord? Is er nagedacht over de risico’s van belangenverstrengeling in dezen?

Er is geen duidelijkheid over het budget voor de natuurcompensatie. Zolang daar geen duidelijkheid over is, steunen wij de oprichting van een joint venture niet. Als wij de groene ontwikkeling van het gebied serieus nemen, moet er naar onze mening een apart Groenfonds Aviolanda in het leven worden geroepen, waarin voldoende geld is gereserveerd voor de groene ruimte.

Ik eindig met een ethische vraag. Door een lacune in de wet wordt een vergunning verleend aan een militaire basis, nu omgezet naar burgergebruik ervan. Dat betekent dat geluid vergund in een situatie van oorlog nu ook in vreedstijd ingevuld mag worden. Is dat ethisch te verantwoorden? Op dit moment wordt een zevende deel van de totaal vergunde ruimte gebruikt. Mensen ervaren nu al overlast. Er vinden volop vluchten plaats boven stiltegebied. Als je het woord “stiltegebied” daar uitsprekt beginnen de mensen al te lachen. Moet de overheid hier niet ingrijpen en minstens een limiet stellen? Of laten wij de mogelijkheid open dat mensen in vreedstijd worden blootgesteld aan oorlogslawaai?

Wij dienen twee moties in.

De heer *Arkes* (PvdA): Mevrouw Verstappen zegt dat haar partij de ontwikkelingen niet kan steunen. Zij dient twee moties in. Steunt zij het initiatief wel als deze twee moties worden aangenomen?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ja.

De voorzitter: Dan worden de moties extra interessant. Ik lees ze voor.

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 23 oktober 2009, constaterende,

- *dat binnen het project Aviolanda er na iedere Profit fase een Planet fase is gepland;*
- *dat het eerste Profit deelproject de herontwikkeling van het Stork/Fokker-terrein omvat;*
- *dat het eerste Planet deelproject de aanleg van een Groene Noord-Zuid corridor omvat;*
- *dat is overeengekomen om Profit en Planet fasen parallel uit te voeren;*

overwegende,

- *dat het huidige voorstel een zeer beperkte financiële opbrengst rapporteert van slechts 520.000 euro, wat overeenkomt met 10 euro per hectare uitgeefbaar gebied;*
- *dat in de eerste groene fase de kosten van de Noord-Zuid corridor niet gedekt kunnen worden door bovenstaand bedrag;*
- *dat een groenfonds als buffer noodzakelijk is om het financiële gat te overbruggen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten

om een “Groenfonds Aviolanda” op te nemen in de overeenkomst voor de oprichting Joint Venture Stork/Fokkerterrein Woensdrecht om de eerste Planet fase voor te financieren.”

en gaat over tot de orde van de dag.”

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 23 oktober 2009, constaterende,

dat er binnen de huidige vergunde ruimte zeer grote uitbreidingsmogelijkheden zijn met betrekking tot luchtvaartgebonden geluid (toename mogelijk met een factor 7

- *berekend op een oorlogssituatie);*

overwegende,

- *dat Aviolanda gelegen is te midden van Natura 2000-gebieden;*

- *dat op dit moment mensen al hinder ondervinden van de vluchten boven natuurgebied;*
- *dat het onethisch is om het luchtvaartgebonden geluid niet te limiteren;*
- *dat er bovendien reële kans is dat verdere uitbreiding van luchtvaartgebonden geluid op grond van de Natuurbeschermingswet niet mogelijk is;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten

om een limitering van luchtvaartgebonden geluid op te nemen in de oprichting Joint Venture Stork/Fokkerterrein Woensdrecht die acceptabel is voor omwonenden en de instandhoudingsdoelen van beschermd natuurgebied niet in gevaar brengt, en gaat over tot de orde van de dag.”

De voorzitter: Deze moties zijn ondertekend door het lid mevrouw Verstappen en maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. M1 en M2.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Mevrouw Verstappen, wat bedoelt u met “luchtvaartgebonden geluid”? Hebt u het dan over de vliegbewegingen zoals die in Kosteneenheden (Ke) zijn berekend of hebt u het over de geluidscontour rondom het bedrijventerrein?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik heb het niet over het grondgebonden geluid, dat ook aan zijn taks is. Daarvoor is een verplaatsing nodig, omdat de bron dicht bij Natura 2000-gebied ligt. Ik heb het over de vluchten die gemaakt worden.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Wij hebben afgesproken dat wij niet diep op de inhoud zouden ingaan, nadat het college de vorige keer zo knap is ingegaan op de problemen die wij naar voren brachten. Ik heb een stuk met veel geeltjes en vragen. Het sluit aan bij het commentaar dat de heer Vreugdenhil had.

Wij hebben het stuk zaterdag gekregen. Ik heb mij erin verdiept. Dat heb ik tamelijk oppervlakkig moeten doen, omdat er natuurlijk meer te doen is in zo'n korte periode. Ik vond de korte voorbereidingstijd een probleem. Ik ga eigenlijk mee met het enthousiasme van de VVD over de Maintenance Valley. Ik zou het voorstel ook heel

graag aanvaarden, maar ik zit er ook mee dat ik nu niet goed kan oordelen over wat voorligt. In het stuk worden termen gebruikt als “voldoende” als het over ontwikkelingsruimte gaat en “hoogwaardig” als het over werkgelegenheid gaat. Dat zijn geen duidelijk gedefinieerde termen. Aan de termen “luchtvaartgebonden” en “luchthavengebonden” zitten definities vast, die echter zo gebruikt worden dat ze enige verwarring opwekken. Ik vind de risicoparagraaf eigenlijk onvoldoende. De heer Vreugdenhil is daar ook al op ingegaan. Er wordt alleen aangegeven dat het risico middelgroot, laag of hoog is. Je zou daar toch een extrapolatie in bedragen bij verwachten, vooral omdat de vestiging en de geluidsriscico's zijn gekoppeld aan de verkorting van de erfpachtperiode. Wij zouden daar veel meer informatie over gehad willen hebben.

De Partij voor de Dieren heeft zojuist een motie ingediend over het rood-voor-groen verhaal. Wij vonden ook dat onvoldoende wordt tegemoetgekomen aan afspraken die in de mutual gains approach zijn gemaakt.

Een van mijn geeltjes gaat over het People Planet Profit verhaal. Wij zijn bij de ingang van het Provinciehuis ontvangen met affiches waarop de Profit bovenaan stond. Het viel mij op dat er een wisseling van P's werd toegepast die nooit de bedoeling is geweest van de commissie-Brundtland.

Het spijt mij dat mijn betoog een beetje commissieachtig overkomt, maar ik kan het nergens anders zeggen. Begrijp ik nu goed dat de gemeente Woensdrecht € 0,4 mln. heeft toegevoegd aan haar investering om aan de 11% te komen?

Mijn opinie is dat, ook al worden mijn vragen nu beantwoord, er nog te veel ongenoegen is over het hele proces om met het voorstel mee te gaan. Wat dat betreft, sluit ik mij aan bij de ChristenUnie-SGP. Ik vind dat jammer, want D66 is een enthousiast voorstander van de ontwikkelingen daar. Ik vind het pijnlijk dat ik vanwege de wijze waarop het dossier is afgehandeld niet kan meegaan met de besluitvorming.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Mijnheer de

voorzitter! Wij hebben het onderwerp al een keer besproken in commissie en Staten. Er bleven onduidelijkheden bestaan. Door bepaalde zaken los van elkaar te zien zou er een ander licht op geworpen worden. Echter, het is mij allemaal nog niet duidelijk. Wij zijn heel enthousiast gestart met Maintenance Valley in West-Brabant, waarbij zaken als werkgelegenheid en extra scholing voor een speciale doelgroep aan de orde waren en werden gestimuleerd. De onduidelijkheden zijn voor mij met het vernieuwde voorstel nog niet weggenomen.

Voor mij blijft de rol van de provincie vooropstaan. Andere sprekers hebben al aangestipt welke duidelijkheid wij de burger nu gaan brengen over onze kernactiviteit. Dat wordt met dit dossier helderder. Natuurlijk moeten wij een aantal zaken promoten, maar wat is dan onze rol ten opzichte van de natuur, heel belangrijk, en de mens, die daar woont, werkt en recreëert, en voor ons vooropstaat? Door de loskoppeling geven wij de activiteiten een kans. Wij gaan toch enthousiast aan de gang met de Maintenance Valley-gedachte. Er zijn enthousiaste partijen. Wij waren ook enthousiast, maar het college heeft ons in verwarring gebracht door de rol die het heeft gespeeld. Ik hoop dat het die rol enigszins duidelijk kan maken, want anders moet ik mijn stem voor het voorstel terugnemen.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Voorzitter! Ik ga een poging doen om de heer Punt over de streep te trekken, want die is daar nog gevoelig voor. De rest heeft zijn standpunt bepaald. Ik dank de leden voor hun opmerkingen en voor de complimenten die zijn gemaakt voor de scherpe start van het dossier. Wij hebben ernaar gestreefd om het archiefexemplaar, zoals mevrouw Tsoutsanis het noemde, in korte tijd in gereedheid te brengen. Zo was het tijdens de vorige Statenvergadering ook afgesproken. Je krijgt dan met doorlooptijden te maken. Op 2 oktober hebben wij vergaderd. Het stuk moet dan de organisatie in en voor GS worden voorbereid. Daar kan het pas anderhalve week later worden behandeld. Daar worden nog een paar opmerkingen en kanttekeningen gemaakt, die in de dagen daarna moeten worden

verwerkt. 's Vrijdags daarna is het weggegaan. Zo werkt dat in de praktijk. Wij hebben ons best gedaan om het stuk nog voor het weekend bij de Staten te hebben, wetend dat de fracties op maandag overleggen. Het stuk is daarvoor op tijd aangeleverd. Wij hebben daar overigens de vorige keer een opmerking over gemaakt. Men wilde het op 23 oktober op de agenda hebben, maar wij hebben toen al gezegd dat dit kort dag was.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Met alle respect voor de agenda van GS, ik denk dat hier de agenda van PS leidend moet zijn. De agenda van GS had, mede gelet op de voorgeschiedenis, daaraan geconformeerd moeten worden. Ik werp verre van mij dat het aan de Staten ligt dat de Staten het stuk zaterdag pas gekregen hebben.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Ik zeg niet dat het de schuld is van de Staten. Ik geef alleen aan hoe de procesgang met dit soort dossiers is. Ik zou het ook graag sneller willen hebben, maar dat lukt niet altijd. Mijn belangrijkste opmerking was dat wij ervoor hebben gezorgd dat de Staten het voor het weekend hadden, zodat zij er in de fractievergaderingen op maandag over konden spreken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Het zit mij hoog, want ik wil mijn taak hier goed kunnen uitoefenen. Ik wil een dossier goed voorbereid kunnen aanpakken. Die mogelijkheid wordt mij ontnomen. Ik wil dat punt nog eens scherp markeren. Ook voor eenmansfracties geldt dat zij een goede bespreking willen, in een periode waarin naar de algemene beschouwingen wordt toegewerkt. Men kent onze partij goed genoeg om te weten dat wij dat willen. Wij hebben een bepaalde termijn nodig om dat goed te kunnen doen.

De heer *Schouten* (SP): Wij hebben geen argumenten gehoord waarom voor de besluitvorming in Provinciale Staten een maand uitstel niet mogelijk was. Verder wijs ik erop dat onze fractie altijd op vrijdag vergadert. Voor de fractievergadering was het stuk sowieso al te laat.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): In feite zijn drie zaken aan de orde: alles rond de Maintenance Valley, de herstructurering van het bedrijventerrein van Stork/Fokker en, zoals onder anderen door de heer Martens terecht is opgemerkt, de afweging of wij zullen participeren in de herstructurering of dat de gewone lijnen van een herstructureringsmaatschappij worden getrokken, waarbij wij op een andere wijze te werk kunnen gaan. Die drie punten wil ik aan de orde stellen. Wij hebben de vorige keer uitdrukkelijk besproken dat dit onderdeel een losstaand onderdeel is van de problematiek van Maintenance Valley. De heer Wagemakers stelde nog een vraag over de agenda, wat is afgesproken en hoe wij dat willen implementeren. Daarover komen wij nog te spreken in de Commissie Ruimte en Milieu. Als ik het goed heb, is dat geagendeerd voor 6 november. Wij hebben ervoor gekozen om dit onderdeel er uit te halen. Het heeft ook te maken met de verschillende snelheden van de verschillende ontwikkelingen.

Waarom is het verantwoord om dit geïsoleerd te behandelen? Het gaat over een bestaand bedrijventerrein, dat alle mogelijkheden die wij in de joint venture meenemen biedt. Dat moet heel helder zijn. De ruimte in de bestemmingen maakt, binnen het terrein, binnen de geluidscontouren en binnen de milieubeperkingen, allerlei ontwikkelingen mogelijk. Er worden zelfs meer ontwikkelingen mogelijk gemaakt dan ons eigenlijk lief zijn. Wij willen nu juist tot de joint venture komen om een aantal beperkingen, met aan de luchtvaart gebonden bedrijvigheid als thema, op het bedrijventerrein van Fokker/Stork te realiseren. Dan kan de afweging worden gemaakt of dat moet worden gedaan via een herstructurering van bedrijventerreinen en een aanpassing van het bestemmingsplan of via een participatie in de joint venture. Wij hebben gemeend het laatste te moeten doen, om meer grip te krijgen en sturing mogelijk te maken. De heer Punt vraagt zich af of het een overheidstaak is. Dat moet inderdaad worden afgewogen. Het is nodig om meer sturing te krijgen op het ontwikkelingsproces van het Maintenance Valley-project. Met mevrouw Tsoutsanis zijn wij daar

buitengewoon enthousiast over, ziende wat het op dit moment in West-Brabant in beweging brengt en welke mogelijkheden er zijn. Door te participeren en medeaandeelhouder te worden, hebben wij een stem in het kapittel bij de invulling van het thema. Daar hoort een risicoanalyse bij. Is het verantwoord om er belastinggelden in te stoppen? Onze afweging is dat het verantwoord is. Kort samengevat: wij willen het ruimtelijke programma, inclusief alle geluidsproblematiek, apart bespreken. Dat staat los van wat wij nu doen, omdat het binnen de beperkingen die nu zijn opgelegd blijft en zelfs beperkter wordt, door er een aan luchtvaart gebonden thematiek van te maken. Wij vinden dat participatie verantwoord is, omdat wij daardoor meer kunnen sturen dan alleen door het vastleggen in een bestemmingsplan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): In de bijlage waarin de risico's besproken worden is een aantal zaken opgenomen waarvoor een middelhoog risico wordt aangegeven. Ik zie nergens een onderbouwing waarom de optelling van die middelhoge risico's uiteindelijk leidt tot de conclusie dat het risico aanvaardbaar is. Waar is die onderbouwing?

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Die staat in het Statenvoorstel zelf. Per onderdeel wordt aangegeven wat de risico's zijn. Als je alle risico's optelt, is dan het resultaat middelhoog, hoger dan middelhoog of lager dan middelhoog? Na afweging van de afzonderlijke punten zijn wij tot de slotsom gekomen dat wij het totale risico aanvaardbaar vinden.

Mevrouw *Verstappen* sprak over de dubbele pet die de provincie op heeft. In een interruptie kwam zij daarop terug. Voor ons is dat geen ongebruikelijke situatie. Als wij een provinciale weg aanleggen ontwikkelen wij, leggen wij aan, maar moeten wij ook alle milieuregels, bijvoorbeeld die van de Natuurbeschermingswet, afwegen. Dat hebben wij in onze organisatie gescheiden. Wij hebben zowel een poot voor handhaving, als voor vergunningverlening en voor ontwikkeling. Dat zijn aparte poten, die apart worden gecontroleerd. Dat doen wij op dit onderdeel, bij de reconstructie en bij dit soort

economische participaties. Het verschijnsel is ons niet onbekend. Bij het opstellen van een m.e.r. is het ene lid van GS initiatiefnemer en het andere lid controleur. Dat hoeft geen probleem te zijn.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij zien het toch anders. Wij zien de aanleg van een weg als iets anders dan een provincie die gaat ondernemen. Misschien gaat de provincie dat in de toekomst steeds meer doen. Hier moet heel goed over gesproken worden. Ik vind het bagatelliserend om zo'n grote stap als deelname in een joint venture te vergelijken met de aanleg van een weg.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Dat is geen bagatelliseren, maar een feitelijke weergave van de dagelijkse praktijk. Die is er ook bij de ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte of de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij. Wij kunnen daarover van mening verschillen. Mevrouw *Verstappen* kan vinden dat wij niet moeten meedoen; wij denken dat het wel kan.

De 11% die wegvalt bij de BHB/BOM (BHB = Brabantse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen) komt volledig voor rekening van de gemeente Woensdrecht. Die heeft daarover afgelopen dinsdag een besluit genomen. Ons risico en onze participatie blijven hetzelfde.

Ik heb al aangegeven dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de joint venture voor het bedrijventerrein en de totale Maintenance-ontwikkeling. Bij dat laatste hoort de instelling van een groenfonds. Daarover gaan wij nog spreken. Ik adviseer mevrouw *Verstappen*, de motie daarover aan te houden totdat wij die discussie hebben gevoerd. Als de Staten het dan willen, kunnen wij er handen en voeten aan geven.

Ik deel de opvatting van mevrouw *Verstappen* in de motie over het luchtvaartgebonden geluid eigenlijk wel. Toen ik nog wethouder in de gemeente Uden was en mij bezighield met het vaststellen van de geluidszoneringen voor de vliegbasis Volkel, heb ik mij met hand en tand verzet, tot aan de Raad van State toe. Ik heb daar aangegeven dat ik de wijze van berekenen van het geluid voor de Ke-zones buitenproportioneel vond, omdat altijd werd uitgegaan van

oorlogsgeluiden. Als het oorlog is, is alles twintig keer ernstiger. Daarom zijn de geluidscontouren zo ruim. Ik heb toen ook beweerd dat wij in tijden van oorlog geen huizen bouwen. Daar ging de discussie vooral over. Er werden allerlei beperkingen opgelegd aan de woningbouw. Voorts heb ik daar geconstateerd dat die geluidscontouren in het algemeen niet werden gevolgen, waardoor zij een onevenredig beslag legden op ruimte waar ook andere belangen speelden. Inmiddels is dat verschijnsel in de breedte in de meeste geluidscontourenzones in Brabant wel opgeheven, door veranderingen van vliegbevingen, maar in de lengte bij lange na nog niet. Kijk maar wat er in Eindhoven, Woensdrecht, Volkel en Rijen aan ruimte is. Wij discussiëren daarover met de ministeries van Defensie en van VROM. Boeren, ondernemers en anderen die hun milieuruimte niet volledig gebruiken krijgen bij een herziening van hun vergunning een beperking opgelegd, omdat zij anders een veel te groot beslag leggen. Dat is bij Defensie niet het geval. Wij komen daar niet doorheen, want het is geen taak van de provincie. Het Structuurschema militaire terreinen wordt vastgesteld door de Tweede Kamer. Het kabinet handelt uiteindelijk uit nationaal belang. De motie is mij niet onsympathiek, maar ik kan er niets mee, omdat het niet op ons bord ligt.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! De tweede termijn is niet per se noodzakelijk om op de woorden van de gedeputeerde te reageren.

De *voorzitter*: Mag ik u even onderbreken? Ik wil mevrouw Verstappen vragen of zij de suggestie van college Rüpp om motie nr. 1 aan te houden overneemt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik houd de motie aan.

De *voorzitter*: Dan komt de motie op een later tijdstip weer in discussie.

De heer *Schouten* (SP): Een opmerking die ik wilde maken hoeft ik nu misschien niet meer te maken, maar ik doe het toch. De motie over het

groenfonds had eigenlijk een amendement moeten zijn. Je kunt moeilijk achteraf nog eens wijzigingen aanbrengen in een joint venture.

De motie over geluidsoverlast is ons ook sympathiek. Wij hebben echter wat onbehagen over de formuleringen. Het probleem is namelijk niet dat het geluid niet gelimiteerd wordt, maar dat het, zoals de gedeputeerde ook heeft gezegd en wij allemaal weten, te weinig gelimiteerd is. Daar gaat natuurlijk de politieke strijd, vooral op landelijk niveau, ook over. Ook is het de vraag of je in zo'n algemene zin over omwonenden kunt spreken. Wij constateren dat er meningsverschillen zijn tussen de mensen die in die omgeving wonen. Zij kunnen een eigen standpunt hebben; dat hebben wij ook. Ik kan niet suggereren dat ik voor iedereen daar het woord voer. Ik voer gewoon het woord op grond van een bepaalde visie en bepaalde opvattingen.

De vraag is of een verbetering op dit punt voldoende reden is om wel met een joint venture in te stemmen. In mijn eerste bijdrage heb ik meer onduidelijkheden aangegeven. Wij zouden niet categorisch met de joint venture kunnen instemmen zonder dat een besluit over die onduidelijkheden is genomen. Wij kunnen niet met de motie instemmen, hoewel wij het buitengewoon eens zijn met de strekking.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik constateer dat een aantal vragen dat ik heb gesteld, over de wijze van besluitvorming die nu aan de orde is, niet is beantwoord. Ik kan merken dat het niet het dossier van de heer Rüpp zelf is, want anders had hij de antwoorden allang uit zijn mouw geschud. Ik had niet alleen gevraagd om een onderbouwing van de risicoparagraaf - dat hebben meer sprekers gedaan - maar ook om de financiële consequenties daarvan. Een risicoparagraaf heeft financiële aspecten, maar die zie ik nergens terug. Wij hebben er niet zoveel aan als wij een besluit nemen over hoog, laag of midden. Wij willen weten hoeveel dat ons gaat kosten, vooral als het niet doorgaat. Daarom heb ik een koppeling gemaakt met de vijftienjarige erfpacht. Die is aangegeven op basis van de risico's die gelopen zouden worden.

Ik had zelf al geconstateerd dat de gemeente Woensdrecht de 11% heeft volgestort. Mijn vraag was of dat het bedrag van 0,4 mln. betrof. Het CDA heeft in zijn eerste bijdrage aangegeven dat het hiermee kan instemmen op basis van het eerste bestemmingsplan, maar volgens mij is de gemeente Woensdrecht bezig, een nieuw bestemmingsplan te maken. Het oude stamt uit 1998. Ik meen dat van het nieuwe moet worden uitgegaan.

Ik stem in met wat van de zijde van de SP over de tweede motie is gezegd. Ook wij stemmen er dus niet mee in.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Ik ben blij dat de heer Rüpp toch nog heeft geprobeerd mij te overtuigen. Echter, bij dat overtuigen riep hij nog een andere vraag bij mij op in verband met het woord geluidscontour. De heer Rüpp weet net als ik dat geluidscontouren bij wegen en met name bij industrieterreinen het grootst knelpunt kunnen zijn, niet alleen voor de provincie maar speciaal voor de bedrijven en hun toekomstmogelijkheden. Dergelijke risicofactoren zijn voor ons een risico, voor de bedrijven een risico en voor de mensen als je daar woont. Die zaken hebben mij even in mijn enthousiasme getemperd. Ik vrees dat er eerst meer duidelijkheid over moet komen, hoe onze rol en intentie zijn en wat daarin de ruimte is voor dat technische, milieu- en bestemmingsplanverhaal.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Voorzitter! Over dat laatste punt maak ik mij geen zorgen want daarvoor zijn juist de geluidscontouren vastgesteld. Die waren er ook in de oude situatie en daarbinnen moet het plaatsvinden.

Aan het adres van mevrouw Lestrade: die € 0,4 miljoen is inderdaad de € 0,4 miljoen die Woensdrecht in het geheel stortte.

Wat is nu het risico in geld, zo vroeg zij nadrukkelijk. Ik ga het nu even uit mijn mouw schudden. In het stuk ziet u dat een optelling is gemaakt van alle verschillende participaties met eigen vermogen en vreemd vermogen. Onderaan die pagina staat dat de totale bijdrage die de provincie Noord-Brabant levert, € 7 miljoen is. In extremis, zo zou je kunnen zeggen, is ons risico € 7

miljoen. Dat is natuurlijk niet zo, want de ondergrond en de gebouwen hebben hoe dan ook altijd een waarde en een boekwaarde. Dus al zou je er niet toe komen, alles te ontwikkelen, wat je wilt ontwikkelen, er ligt wel een waarde aan ten grondslag. We moeten het totale risico inschatten tussen de 0 en de 7 miljoen euro. Er zit nog een rendementseis aan. Die is niet hoog want die heeft te maken met het terugverhuren van de erfpachtconstructie. Normaal gesproken zitten we als ontwikkelingsmaatschappij met een rendementseis van rond 15 %, in ieder geval boven de 10 %. Hier is dat minder omdat we een verliesbackconstructie hebben gemaakt via de erfpachtconstructie, die in ieder geval voor 15 jaar is gegarandeerd en mogelijk kan doorlopen tot 20 jaar. Als u het dan doorrekent, ziet u dat daarmee ook de investeringen gedekt zijn. Het enige risico dat wij lopen is, dat de herontwikkelde 6 ha uiteindelijk niet worden afgezet. Kijk dan even naar de waarde van de grond. Voor 6 ha bij een prijs van 100 euro per m² praat je over € 6 miljoen. Daar moeten dan de boekwaarde en de restwaarde vanaf getrokken worden. Dan kom je ergens uit bij € 3,5 miljoen. Dit alles is uit de losse pols maar dan heeft u een idee hoe het werkt.

De *voorzitter*: Ik dank de heer Rüpp voor de beantwoording.

Ik stel vast dat we over het voorstel kunnen gaan stemmen. Als ik het goed zie, wordt dit voorstel aangenomen met steun van CDA, VVD en PvdA. De Brabantse Partij was niet duidelijk maar ik mag aannemen dat de Staten met dit voorstel kunnen instemmen? Of wilt u stemmen?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Uw conclusie zal wel juist zijn maar we zijn een beetje verbaasd, want we kennen deze gang van zaken niet. Meestal stemmen we per fractie over dergelijke punten.

De *voorzitter*: Dat kan ook. Ik was gebriefd dat als ik zie dat een voorstel de meerderheid heeft, ik het voorstel als besluit in concept aan u mag voordragen. Als u dan instemt is het aangenomen. Als u per fractie wilt stemmen, ben ik daar ook

gelukkig mee.

De heer *Heijmans* (SP): Misschien mag ik een suggestie doen. Ik vind het ook erg tijdrovend om van iedere fractie voor of tegen te horen. U zou ook kunnen overwegen, in de toekomst gewoon met handopsteken te stemmen. Dat bevordert ook de snelheid.

De *voorzitter*: Dat zullen we dan meteen even oefenen. Wie is voor?

We zullen het maar per fractie doen.

De heer *Mulders* (CDA): Vóór.

De heer *Schouten* (SP): Tegen

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Vóór.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Vóór.

De heer *Martens* (Groenlinks): Voorzitter! Meer sturing geven en daarmee 6,7 miljoen uitgeven vinden wij in het kader van de bezuinigingen die komen niet verantwoord en daarom stemmen wij tegen dit voorstel.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wij zijn niet tegen ontwikkeling, maar het voorliggende voorstel biedt ons niet gelegenheid hiermee nu al in te stemmen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Met pijn in het hart tegen.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Ik blijf enthousiast over Maintenance Valley maar ik vind het heel jammer dat ik vanwege de onduidelijkheid tegen moet stemmen.

De *voorzitter*: Het voordeel van deze manier van werken is dat we de stemverklaringen tegelijk meenemen. Het voorstel is aangenomen.

Motie 1 is aangehouden.

Ik breng motie 2 in stemming.

De heer *Mulders* (CDA): Tegen. Gezien wat wij zelf hebben ingebracht en gehoord de gedeputeerde is het op dit moment ook niet aan de orde.

De heer *Schouten* (SP): Tegen.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Hoogh* (VVD): Wij zijn het eens met de toelichting van de gedeputeerde dat we er niet over gaan. Daarom zijn we tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Vanwege het feit dat het rijksbeleid is en wij hier niet over gaan, zijn wij tegen.

De heer *Martens* (Groenlinks): Vóór. Juist omdat het rijk hierover gaat, kunnen wij als provincie wel degelijk onze mening hierover ventileren.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Vóór. Het is goed dat wij een helder signaal afgeven richting Tweede Kamer en minister van Defensie.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Tegen.

De *voorzitter*: De motie is verworpen.

Per abuis is als datum voor de commissievergadering 6 november genoemd, maar het moet zijn 27 november.

Ik zal als uw voorzitter de opmerkingen die u over de kwaliteit van de besluitvorming hebt gemaakt, ter harte nemen en in het presidium van de Staten een keer agenderen, hoe met dit soort van situaties om te gaan. Ik heb heel goed geluisterd naar de kritiek op de korte tijd voor een aantal fracties om dit nog adequaat te verwerken. Dat moeten we met elkaar niet willen. Ik zal ervoor zorgen dat het adequaat wordt geagendeerd en wordt verbeterd.

Ik stel voor een kort applaus te geven voor de winnaar van de Frank Houben Duurzaamheidsprijs 2009, Ron Lodewijks, die net in ons midden is gearriveerd.

(Applaus)

De *voorzitter*: U ziet, de pels kan ook klappen.

Nummer 67/09

Commissie voor beleidsevaluatie; aanpassing verordening en benoeming leden

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Ik ben erg blij dat wij er als Staten in geslaagd zijn na intensieve discussies in dit huis tot dit resultaat te komen. Alle partijen hebben in de commissie BM uitgesproken, hoe belangrijk zij de commissie voor beleids-evaluatie vinden. Het is even moeilijk geweest en het heeft wat rumoer opgeleverd, maar uiteindelijk zijn we er met elkaar in geslaagd, dit resultaat te behalen. Ik wil van mijn kant collega Arkes bedanken voor zijn bemiddelende rol en voor de steun van alle fracties om tot dit resultaat te komen.

De *voorzitter*: Ik sluit mij aan bij de dank aan de heer Arkes.

Ik stel vast dat alle fracties voor dit voorstel stemmen.

Ik schors de vergadering voor een koffiepauze.

De vergadering wordt van 10.52 uur tot 11.10 uur geschorst.

Algemene beschouwingen als voorbereiding op de begrotingsbehandeling in november

De *voorzitter*: Dames en heren. Ik kan het u niet verbieden, want het reglement van orde staat interrumpen toe, maar ik zou u willen vragen om met name in eerste termijn wat terughoudend te zijn met interrupties, zodat we vandaag maximaal gelegenheid hebben de verhalen over deze begroting in een wat op de toekomst gericht perspectief van elkaar aan te horen. Het proces van de begrotingsbehandeling kent nog een aantal stappen. De begroting wordt nog uitvoerig in de commissies behandeld en op 20 november behandelen we haar in de Staten uitvoerig.

De heer *Thuis* (CDA): Mijnheer de voorzitter! Sinds de algemene beschouwingen van vorig jaar is de wereld fundamenteel veranderd. Maar niet ons land alleen, heel Europa en de westerse wereld bevinden zich op een keerpunt en moeten de bakens verzetten. De CDA-statenfractie zet in op een duurzame, kennisintensieve en innovatieve economie in onze provincie. De CDA-statenfractie heeft een Brabant voor ogen waar mensen tijd en oog hebben voor elkaar, waar mensen de handen uit de mouwen steken en iedereen meedoet. Wij gaan voor een provincie waarvan de financiën gezond zijn en de generatie Brabanders na ons ook investeringsmiddelen hebben voor de noden en wensen van hun tijd en waarin wij hen niet opzadelen met financiële tekorten. Een provincie waarin de schaarse ruimte in dienst staat van de Brabantse burgers met respect voor flora en fauna. Vorig weekend kwam ik een erg blij echtpaar tegen. Ze hadden net gehoord dat hun huis gebouwd kon gaan worden. Door de garantieregeling van de provincie was het mogelijk om het bouwproject te gaan realiseren. Mensen blij, aannemer en bouwvakkers blij. Gedeputeerde Staten hebben snel en doeltreffend gehandeld om de eerste klappen van de economische crisis te dempen. Een pakket van maatregelen ter waarde van € 400 miljoen gericht op werkgelegenheid, is vastgesteld. Het Brabantse bedrijfsleven heeft grote waardering voor de snelheid waarmee de provincie de urgentie van de economische problematiek heeft omgezet in actie. Het was een signaal van een alerte en betrokken overheid. Niet in staat de problematiek op te lossen, maar wel in staat om maatschappelijke krachten te bundelen. Aandachtspunt is echter de toegang tot de regelingen die de provincie in het leven geroepen heeft. Potentiële gebruikers zijn er niet of onvoldoende bekend mee of lopen de kans niet uniform geïnformeerd te worden. Verschillende belangenorganisaties als MKB, (Midden-Kleinbedrijf) BZW (Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging), Kamers van Koophandel etc. lopen hier tegenaan. De CDA-fractie vraagt aan het college om een gestroomlijnde informatie-aanpak te realiseren met als doel een laagdrempelige, eenduidige en toegankelijke

informatie voor ondernemers en andere belanghebbenden waaronder banken.

Jeugdigen. De CDA-fractie heeft al eerder het belang van een goede pedagogisch infrastructuur in onze provincie benadrukt. De jeugdzorg en de centra voor jeugd en gezin maken daar onderdeel van uit. Het moeizaam overleg met de landelijke overheid over een nieuw bekostigingssysteem mag er niet toe leiden dat kinderen die onze zorg behoeven in de kou blijven staan. De CDA-fractie steunt het beleid van Gedeputeerde Staten in deze ten volle. In de voorjaarsnota 2010 wil onze fractie graag een rapportage over de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen en de resultaten daarvan. In het licht van de kerntakendiscussie wil de CDA-fractie nu al opmerken dat financiële middelen voor de directe zorgverlening aan jeugdigen prioriteit hebben boven die voor staf- en adviesorganisaties die ten behoeve van de jeugdzorg werkzaam zijn.

Samenhangend met de economische crisis is het grote tekort aan stageplaatsen. Veel jonge mensen studeren door omdat er geen banen voor hen zijn. Daar doet zich tegelijkertijd het probleem voor dat ook veel bedrijven en andere organisaties geen of onvoldoende stagemogelijkheden bieden. Wat ziet het College als mogelijkheid om als provincie bij te dragen aan het verminderen van deze problematiek?

Leefbaarheid is ook een belangrijk thema voor onze provincie. Een vitale samenleving is het resultaat van een blijvende positieve wisselwerking van mensen die hun verantwoordelijkheid nemen en energie stoppen in voor de eigen gemeenschap relevante zaken. De overheid ondersteunt en faciliteert waar nodig. Het is een van de sterke punten van Brabant dat mensen en organisaties hun verantwoordelijkheid blijven nemen, ook als het economisch een tandje slechter gaat. Je willen inzetten voor de leefbaarheid in eigen wijk en dorp is een belangrijke waarde voor de samenleving die stimulans verdient. Individuele dorpsontwikkelingsplannen (IDOP's) zijn daar een prachtig voorbeeld van. De CDA-fractie ondersteunt het beleid van Gedeputeerde Staten in deze ten volle en vraagt GS om alle support, ook financieel, voor deze initiatieven "van onderop". Ook hiervoor

geldt dat de CDA-fractie financiële prioriteit geeft aan de uitvoering boven de inzet van staf en adviseurs uit de steunorganisaties die hiervoor werkzaam zijn. Ook de leefbaarheid van de aanwonenden van de N65 heeft de zorg van de CDA-fractie. De CDA-fractie ondersteunt Gedeputeerde Staten als zij deze weg nadrukkelijk inbrengt tijdens het landsdelig overleg met de minister van Verkeer en Waterstaat dat binnenkort plaatsvindt.

Economisch slechtere tijden zijn een extra reden om voortvarend de herstructurering van bedrijventerreinen aan te pakken. Het faciliteert bedrijven die bij een opwaartse groei van de economie hun vleugels dan kunnen uitslaan. Vanuit het oogpunt van zuinig ruimtegebruik dient de provinciale overheid een goed rentmeester te zijn. De CDA-fractie vraagt Gedeputeerde Staten voortvarend deze taak op te nemen.

Brabantstad is een icoon voor de bundeling van krachten van 5 grote steden en de provincie om de steden én hun regionale uitstraling te versterken. Het investeringsprogramma in dit kader is gericht op majeure opgaven voor de steden met grote betekenis voor de regio. De CDA-fractie vraagt het college om ook bij de afweging en beoordeling van deze projecten de meetlat van de kerntaken er nog eens scherp naast te leggen en uitvoerbaarheid met grote realiteitszin te bekijken.

In de context van Brabantstad vindt het thema Brabant Culturele Hoofdstad plaats. De CDA-fractie vraagt ook hiervoor aan het college om nog eens scherp de meetlat van de kerntaken te leggen bij de afweging en beoordeling van initiatieven in dezen en ook hier met zeer grote realiteitszin de activiteiten op uitvoering te beoordelen.

Een ander belangrijk thema voor de toekomst van Brabant is natuur en milieu. De ontwikkeling van natuur en milieu kan de provincie niet alleen. Samen met anderen als bijvoorbeeld, milieu- en natuurorganisaties, Brabants landschap, agrarische ondernemers, waterschappen, moeten de schouders gezet worden onder een majeure opgave waarvoor nog tientallen jaren nodig zullen zijn om de gestelde natuur- en milieudoelen te bereiken. Deze gezamenlijke inspanning gaat ver over de

grenzen van één periode van ons provinciaal bestuur heen. Het waterplan is een prima voorbeeld waarin diverse partijen zich als partner verbinden in een goed afgesproken plan rond water, milieu en natuur. De CDA-fractie wil het belang van maatschappelijke verbondenheid en verplichtheid over en weer, benadrukken. De provincie dient een betrouwbare partner te zijn in deze overeenkomst. Gemaakte afspraken worden nagekomen zoals dat ook van anderen verwacht wordt. De gehele tweede bestuursovereenkomst, dus niet slechts een gedeelte, dient van de zijde van alle partners, dus ook van de provincie, voorzien te zijn van een degelijke financiële dekking. Vraag aan het college is of zij deze zienswijze van de CDA-fractie deelt.

De fractie kan er niet omheen, ook het financieel perspectief te beschouwen. Er is in dit bestuursakkoord al veel bereikt en daar heeëft de CDA-fractie al eerder dit jaar bij stilgestaan. Nu komt het aan op het slotakkoord van dit bestuursakkoord. Maar de situatie om ons heen en ook die in Brabant zijn drastisch veranderd. Het gaat nu niet alleen meer om het slotakkoord van deze periode maar evenzo om de opmaat voor de nieuwe bestuursperiode. De CDA-fractie is zeer bezorgd gezien de omvang van de onttrekking uit de reserves. Door de kortingen door het rijk gaan we boven onze stand leven als we zo doorgaan met onttrekkingen. De CDA-fractie vreest dat de aansluiting van slotakkoord en opmaat eerder dissonant dan harmonieus zal zijn.

Economisch leven we in ons land nog steeds in zwaar weer. De lucht is pikzwart maar er beginnen tekenen te komen dat de regen ophoudt. Hier en daar zijn zelfs opklaringen te zien. Kenden de rijksfinanciën in 2008 nog een overschot van 4 miljard, inmiddels loopt de staatsschuld op met €1200 per seconde. In deze context van financieel zwaar weer is het duidelijk dat ook de provinciale financiën de gevolgen hiervan structureel zullen ondervinden. Terecht is het dat het college vindt dat er een nieuwe balans gevonden moet worden tussen bestaande plannen en beschikbare middelen. Het is onontkoombaar dat met het oog op de structurele korting van de provincie die het rijk ons nog zal opleggen, doorgepakt wordt op uit

te voeren taken, en de wijze van uitvoering met het oog op een financieel gezonde positie. De CDA-fractie vraagt het college om hier nu al een begin mee te maken.

De CDA-fractie heeft ambivalente gevoelens over het beleid van het College zoals dat in de begroting 2010 zijn neerslag heeft gekregen. De fractie is:

- positief over de resultaten uitvoering bestuursakkoord in zijn algemeenheid;
- kritisch over de effectuering van het balans zoeken tussen ambities en middelen;
- positief over het overnemen door Gedeputeerde Staten van de opmerkingen bij de voorjaarsnota van Provinciale Staten inzake de afroming risicoreserves;
- kritisch over het op het randje lopen van de omvang van de risicoreserves;
- positief om onder de naam strategische visie 2015 tot een integrale afweging te komen van kerntaken, inhoudelijke beleidslijnen en inrichting ambtelijke organisatie;
- positief over deze ondernemende opstelling;
- kritisch over het toetsen van activiteiten op een toegevoegde waarde, die het verschil uitmaakt.

Structureel minder inkomsten betekent voor de CDA-fractie ook structureel minder uitgeven. Structureel verhogen van de inkomsten op dit moment is nog niet aan de orde. De reservepositie van de provincie staat op scherp en kan niet verder belast worden. Het zal een majeure operatie zijn voor Gedeputeerde én Provinciale Staten. Aangegane verplichtingen in samenwerkingsverbanden met ermee samenhangende financiering vereisen een duidelijk en zorgvuldig overlegtraject tussen partijen. Nu reeds moet gericht gekeken worden naar het aangaan van verplichtingen die meerjarig de exploitatie van de provincie belasten. De CDA-fractie beschouwt de sterk teruglopende financiën als een fait accompli waar je, gegeven de situatie, een duidelijke koers in de eigen taken moet uitzetten. In de kerntakendiscussie heeft de CDA-fractie dit als volgt samengevat:

- focus zetten op minder versnippering;
- meer differentiëren in ondersteuning die we als provincie buiten bieden;

- van taken bepalen of die noodzakelijk zijn c.q. dunner gedaan kunnen worden c.q. anders georganiseerd kunnen worden.

Tot slot voorzitter, Brabanders kenmerken zich door een enorme veerkracht. De wereld verandert ingrijpend. Wij gaan van bedreigingen een kans maken, zoals we in onze provincie al vaker gedaan hebben. De CDA-fractie is ervan overtuigd dat ons dat ook gaat lukken. Het plan voor het formuleren van een visie 2015 kan een prima vehikel zijn om met een perspectief van 1 tot 2 bestuursperioden de koers en inzet van onze provincie en maatschappelijke partners nieuw neer te zetten. Waarom nu ook niet maatschappelijke groeperingen aan het denken zetten en onze adviesorganen vragen naar hun ideeën? Hoe denkt het college hen aan het werk te krijgen, te betrekken en te laten meedoen, zodat het maatschappelijk bewustzijn dat de bakens verzet moeten worden, wordt vergroot? Ook zij zullen hun verantwoordelijkheid moeten nemen. De provinciale overheid kan dat niet alleen. Deelt het college deze zienswijze van de CDA-fractie in dezen en kan zij ons aangeven wat Provinciale Staten van Gedeputeerde Staten met betrekking tot de visie 2015 mag verwachten?

Inhoudelijk wil de CDA-fractie over de visie nog het volgende opmerken. Deze inhoudelijke herijking van het beleid zal plaatsvinden tegen het licht van de kerntakendiscussie en tegen het licht van een sterk veranderde financiële situatie. Er dient een inhoudelijke samenhang van beleid en plannen te zijn die vanuit de verschillende bronnen gefinancierd worden. Maatschappelijke partijen moeten in positie zijn om hun verantwoordelijkheid te nemen. Geen hoge financiële hekken om de diverse geldbronnen en een degelijk financieel beleid; investeren en niet verjubelen: revolving fund: geld met geld maken.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! “Het kan verkeren”. Dat hield Bredero, ik meen in de zestiende eeuw, het volk voor. Dat is een waarheid als een koe, en niet als een klucht, ook in deze tijd. Dat is ook van Bredero, ten slotte een Spaanse Brabander. Ruim een jaar geleden leek het er nog op dat er een mogelijkheid van eeuwig durende

groei was. De consumptie leek tot in het oneindige te kunnen toenemen. Geld leek zo vruchtbaar dat het onbeperkt kon blijven jongen, huizenprijzen konden alleen maar stijgen, bankiers konden alleen maar rijker worden en provincies moesten vooral investeren in de aanschaf van zwemvesten, om te voorkomen dat wij zouden verzuipen in het geld.

Maar voorzitter, de wereld ziet er nu heel anders uit. Is dat erg? Misschien wel, maar er zijn ook positieve mogelijkheden, om lessen te leren en het roer om te gooien. Naar onze mening zou het desastreus zijn om toch maar weer te proberen zo snel mogelijk de draad op te pakken en verder te gaan op de oude voet. Wat was, in onze analyse, die oude voet? Dat was toch vooral het neoliberalisme, zoals wij dat vanaf de jaren tachtig kenden: consumptie aanjagen, alles bepalen aan de hand van de economische waarde, minder overheid, minder belasting, denivellering, ieder voor zich, afbraak sociale voorzieningen, verwaarlozing publieke sector, marktwerking in alle vezels van de samenleving, flexibilisering en onderlinge concurrentie. Dat alles leidt tot een kortetermijneffect en tot kortetermijndenken. Met andere woorden, wij hebben de afgelopen tien jaren de mens steeds meer een homo economicus zien worden, calculerend, egocentrisch en vooral in onderlinge concurrentie. De uitgangspunten werden politiek-ideologisch gezien omarmd door partijen als D66 en de VVD, maar zij werden absoluut nagevolgd door eigenlijk de gehele politiek van de afgelopen tientallen jaren. Laat ik ook maar een compliment geven aan die mensen. Wij moeten natuurlijk wel vaststellen dat gedurende enkele tientallen jaren het neoliberalisme zeker heeft geleid tot een toename van de economische en materiële welvaart, althans in een deel van de wereld. Laten wij ons daar ook bewust van zijn.

Dat er echter ongelukken van moesten komen, dat had tot eigenlijk iedereen kunnen voorzien. Je moet je natuurlijk ook afvragen wat het naast die enorme materiële welvaart de samenleving verder heeft gebracht. Is onze maatschappij er tegelijker-tijd zoveel prettiger op geworden? Zie je niet eigenlijk overal intolerantie, horkerigheid en vervlakking toenemen? In de tijd dat Bredero

schreef dat het kan verkeren, kon je nog denken dat de aarde onuitputtelijk en oneindig was. Er was tenslotte nog nooit iemand vanaf gevallen. Maar de meeste mensen in deze tijd weten beter. Wij weten dat de aarde beperkt is, dat grondstoffen beperkt zijn en ook is de kwetsbaarheid van de aarde inmiddels voor iedereen wel duidelijk.

Betekent dit nu dat de SP pleit tegen groei in Brabant? Nee, absoluut niet. De SP is erg voor groei. Ja, wij zijn zelfs, voor wat het waard is, voor oneindige, eeuwig durende groei. Wij willen echter wel een groei in kwaliteit in plaats van in kwantiteit. Naar onze mening is er een onbeperkte mogelijkheid tot groei voor de samenleving bij ontplooiing, welzijn, ontwikkeling wetenschap, kennis, kunst, cultuur, respect en waardering voor flora en fauna en tolerantie. Dat vraagt wel om een nieuwe, andere koers, een koers die wegvaart van het doorgeschooten individualisme en weg gaat van hedonisme en bonussen. Dat vraagt om een koers waarbij het woord “gemeenschap” niet langer een vies woord is. Ik heb dat overigens nooit gevonden. Je moet dan ook een beetje geloof hebben in de maakbaarheid van de samenleving. Je moet in ieder geval afstappen van een principe dat ik hier zo vaak verkondigd heb gehoord. “Wij moeten nu eenmaal, want de markt ...” of “wij kunnen toch niet anders, want onze concurrenten ...”.

Heel praktisch gezien kan dat betekenen dat het provinciebestuur ook wel eens kan zeggen dat een bedrijf zich maar in Limburg of Oost-Groningen moet vestigen, omdat daar veel meer werkloosheid is dan hier. Wij kunnen in Brabant het personeel voor die bedrijven zelfs niet aangesleept krijgen. Wij moeten er mensen voor importeren. Het betekent dat je wat megastallen betreft moet afstappen van het idee dat het nu eenmaal zo gaat; dat wij uit concurrentieoverwegingen wel moeten meegaan. Het betekent dat je af moet stappen van het idee dat je de bescherming van honderden kleine, waardevolle stukjes natuur loslaat, om ze op te offeren voor het grotere economische belang. Dat betekent: durven kiezen voor een andere koers. Dat geldt voor veel terreinen.

Kijk om ons heen, kijk naar het onderwijs. Wat

voor geluk heeft de schaalvergroting daar gebracht? Wie het weet mag het zeggen. Ik zie er alleen maar ongelukken van komen.

De SP is voor kleinere provincies. Ik wilde het toch ook even hebben over de schaalgrootte van de gemeenten. Wij hebben niet veel vrienden in de Staten als het om kleinere provincies gaat. Ik hoef mij daar ook niet zo druk meer over te maken. Wij wachten gewoon nog even en Brabant bestaat uit een stuk of vier, vijf gemeenten. De provincie is dan niet meer nodig. Wij zouden ons doel bereikt hebben. Toch zit de SP daar niet op te wachten. Wij zijn ervan overtuigd dat het echt belangrijk is om bij de bestuurlijke inrichting, de schaal waarop mensen in Nederland samenwonen, ook vooral te kijken naar kleinschaligheid. Mensen kunnen wereldburger zijn, mensen kunnen de hele wereld afreizen en veel kennis van zaken hebben over alles wat in de wereld gebeurt, maar uiteindelijk is het ook goed voor een mens om hechting te hebben in zijn onmiddellijke nabijheid, om zich onderdeel te weten van een gemeenschap, een dorp of een buurt. Dat is herkenbaar. Dat is geen kneuterigheid. Die twee zijn juist heel sterk met elkaar verbonden. Wij houden graag een pleidooi om enorm voorzichtig te zijn en niet verder te gaan met de schaalvergroting op gemeentelijk niveau.

Het kan verkeren. In 2000 was onze provinciale begroting – men gelooft het misschien niet – nog geen € 400 mln. Nu, tien jaar later, hebben wij een begroting van € 1200 mln. Dat is een verdrievoudiging. Toch zijn mooie zaken als Combifonds en Armoedefonds afgeschaft. Wij zijn ook niet dramatisch veel geld gaan stoppen in de stimulering van bijvoorbeeld biologische landbouw of in energiebesparende maatregelen. En natuurlijk, wij zijn meer geld gaan uitgeven aan jeugdzorg. Natuurlijk hebben wij er taken bij gekregen, natuurlijk hebben wij inflatie gehad, zijn de lonen gestegen, etc. etc. Toch komt de SP tot de conclusie dat al dat extra geld wel erg veel is uitgegeven in de sectoren economie en ruimtelijke ordening. De sociale component is de laatste jaren erg teruggedrongen. TELOS (Brabants Centrum voor Duurzaamheidvraagstukken) bestaat dit jaar tien jaar. Laten wij ze nu eens als cadeautje wat

meer evenwicht geven in de beroemde TELOS-driehoek, dus wat meer aandacht en meer financiën voor de derde pijler, de sociaal-culturele pijler. Wij hebben bijvoorbeeld in de afgelopen jaren veel geld uitgegeven aan projecten in het kader van BrabantStad, voor het Noordbrabants Museum, Brabant culturele hoofdstad en ook veel geld voor rijkstaken. Wij hebben een investering van € 750 mln. staan, waarvan een groot deel in rijkswegen. Dat is geen provinciale taak. Naar ons idee is de balans wel erg doorgeslagen richting de grootschaligheid, maar ook richting heel gemakkelijk financiën beschikbaar stellen vanuit de Brabantse samenleving voor zaken die eigenlijk rijkstaken zijn. Natuurlijk zijn wij voor veiligheid op het spoor, maar moet de provincie onmiddellijk in dit gat springen?

Belasting betalen was de afgelopen tientallen jaren natuurlijk ook een beetje een vies woord. In dat kader hebben wij de motorrijtuigenbelasting maar voor vier jaar bevroren. Eigenlijk vindt de SP dat onbegrijpelijk, als je ziet dat in dezelfde tijd dat wij de motorrijtuigenbelasting bevroren enorm veel extra is geïnvesteerd door Brabant in het wegennet. Ik weet dat het een afspraak in het bestuursakkoord is, maar ik vind dat je je toch serieus moet afvragen of het niet tijd is om te gaan ontdooien in deze tijd van crisis.

De heer *Thuis* (CDA): U betoogt nu impliciet dat middelen van de provincie teruggegeven moeten worden aan de burger. U hebt wel eens voorgesteld om geld contant terug te geven. Als u ziet wat de provincie allemaal doet met de middelen waarvan wij blij zijn dat wij ze hebben, vindt u dan niet dat wij heel veel terug geven aan de burgers, op alle manieren? U spreekt over rijkstaken, maar dat is niet het enige. Er zijn ook elementen waarover wij autonoom kunnen beslissen, of het nu extra middelen voor jeugdzorg zijn, of dat het gaat om extra middelen voor de IDOP's. Dat is toch ook een vorm van terug geven door de overheid? U hebt mij toch ook horen zeggen dat wij, in navolging van wat de Rekenkamer ons zegt, moeten ontpotten? Wij moeten daarin alleen niet doorschieten. Ik snap uw pleidooi niet helemaal, want wij doen heel veel

voor de Brabantse burgers.

De heer *Heijmans* (SP): U zult mij niet over de IDOP's horen. Die heb ik ook niet genoemd. U stelt iets te gemakkelijk dat wij geld terug geven aan de Brabantse burger als wij honderden miljoenen investeren in rijkswegen. Op de lange termijn levert dat de Brabantse burger geen voordeel op. Wij zijn het er wel over eens dat ook wij in de toekomst en in het verleden dit geld aan allerlei zaken willen besteden of besteed zouden willen hebben. Wij denken echter aan totaal andere zaken. Mijn pleidooi is juist dat wij de afgelopen jaren zo ontzettend veel geld zijn gaan besteden aan grote projecten en grote ondernemingen dat wij de kleine zaken in de Brabantse samenleving, die wij vroeger stimuleerden met bijvoorbeeld het Combifonds, uit het oog verloren zijn. Het is geen pleidooi om het totaal anders te doen, maar het is een pleidooi om weg te gaan van de grootschaligheid en naar kleinschaligheid te gaan. Op de lange termijn hebben de Brabantse burgers daar meer aan. Wij moeten meer investeren in het welzijn, dicht bij de mensen. Dat mag dan misschien wel ten koste van de grote ruit om Eindhoven gaan. Dat zijn keuzes die je dan maakt.

Ik kom dan nu ook bij die andere keuzes.

De *voorzitter*: Daar hebt u nog een paar minuten voor.

De heer *Heijmans* (SP): Het gaat er niet om dat wij zaken willen terugdraaien. Ik geef echter een voorbeeld. Wij investeren in een internationaal zwembad in Eindhoven. Dat kun je doen, maar je zou er ook voor kunnen kiezen om te investeren in fanfarekostuums voor heel veel verenigingen in Brabant. Uiteindelijk zal de provincie met die fanfarekostuums een groter effect op het welzijn in de samenleving scoren dan wanneer bij het zwembad in Eindhoven ook een bordje "mede gefinancierd door de provincie" staat. Ik hoop dat ik de tegenstelling zo een beetje heb kunnen schilderen.

Wij houden een pleidooi voor meer kleinschaligheid. Ik kwam de afgelopen weken een

paar zaken tegen, zoals een concertzaal waar jonge, beginnende muzikanten in een popbandje kunnen oefenen. Nu zitten zij in de problemen omdat zij geen € 70.000 kunnen vinden voor geluidswerend glas. Het zou fantastisch zijn als de provincie juist op zulke kleinschalige zaken kon inspringen. Er is een particulier initiatief dat zich enorm inzet voor de re-integratie van mensen met een handicap. Uit de hele provincie wordt daar steeds meer een beroep op gedaan. Dat is een fantastisch, kleinschalig project, waar de provincie enorm goed werk mee zou kunnen doen. Een ander klein voorbeeldje van iets dat wij toch uit het oog verloren hebben is dat Omroep Brabant haar journaal niet ondertitelt. Gelukkig hebben wij geen tienduizenden doven en slechthorenden in Brabant, maar ook voor een kleine doelgroep, misschien een paar duizend, zouden wij Omroep Brabant € 30.000 moeten kunnen geven om het journaal ondertiteld te krijgen. Elke Brabander kan dan dat leuke, en soms minder leuke, Brabantse nieuws volgen.

Voorzitter, hoeveel tijd heb ik nog?

De *voorzitter*: U hebt eigenlijk geen tijd meer, maar ik geef u nog één minuut.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Wij hebben Essent verkocht en dachten daarmee een hoop geld binnen te halen. Dat kon vervolgens uitgestrooid worden over de Brabantse bevolking. Achteraf concluderend hoef ik geen gezegde als “het kan verkeren” meer te gebruiken, maar moet ik eerder zeggen: Essent verloren, rampspoed geboren. Wij moeten zo’n anderhalf miljard vastzetten om het wegvallen van dividend te compenseren. Waarom kiest het college overigens voor het allerhoogste dividend? Blijft over € 500 mln. Als EPZ verkocht mag worden hebben wij een miljard euro. Het college betreft heel stoer de stelling “vermogen blijft vermogen”. Het gaat dat niet gebruiken om gaten op te vullen. Ik vind dat stoer, maar ik vind het ook dom. Ik zie het al voor mij. Er zit een gezin aan tafel. Mamma stelt vast dat er volgende week niks meer te eten is, want het geld is op. De kinderen, die toevallig Theo en Thea heten, zeggen: pappa, er staat nog een pot

met 2000 euro. Dan zegt pappa: niks daarvan, dat is voor een plasmascherm en plasmageld blijft plasmageld.

Er komen financieel moeilijke tijden aan. Dat betekent dat wij keuzes moeten doen. Wij moeten er dan niet voor kiezen de investeringsagenda door te laten lopen en, zoals het college in de Najaarsnota voorstelt, te bezuinigen op projecten als het schone bedrijventerrein, soortenbescherming, biodiversiteit, klimaatbeleid, hergebruik stortplaatsen, Proeftuin Groenewoud en OV-pilots. Dat zijn allemaal zaken die het milieu en de leefbaarheid van Brabant aangaan. Daar gaat het college op bezuinigen en het laat de investeringsagenda doorlopen. De SP is er erg voor om de bezuinigingen zoals voorgesteld op pag. 11 van de Najaarsnota ongedaan te maken, € 40 mln. ter beschikking te stellen voor het provinciale waterplan, dat te putten uit de € 500 mln. Essent-gelden die wij zeker krijgen en vervolgens te zien wat wij voor leuke dingen kunnen doen van het geld dat daarna nog overblijft.

De *voorzitter*: Dank u wel!

De heer *Heijmans* (SP): Ik was bijna halverwege.

De *voorzitter*: U had tien minuten, mijnheer Heijmans. Ook om de onderlinge verhoudingen te bewaken moet ik daar toch op letten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is al een paar keer gezegd. Wij verkeren nu in een andere situatie dan bij de algemene beschouwingen in voorgaande jaren. Wij hebben nu voor het eerst sedert 20 jaar een begroting die ten gevolge van een economische crisis in een wel heel somber perspectief komt te staan. Die crisis is ongekend diep. Het aantal faillissementen stijgt heel snel. De investeringen dalen scherp. De werkloosheid loopt snel op. Het Centraal Planbureau heeft voorspeld dat de economie in 2009 met meer dan vijf procent zal krimpen. In 2010 zal acht procent van de Nederlandse beroepsbevolking werkloos zijn en zullen de bedrijven € 23 mld. minder hebben geïnvesteerd.

De uitslag van de meest recente enquête in het Brabants Dagblad laat zien dat in het Brabantse bedrijfsleven van enig herstel nauwelijks sprake is, dat de crisis zich ten opzichte van de vorige enquête, in april, alleen maar heeft verbreed en verdiept en dat de ellende zeker nog tot 2011 zal duren.

Hiermee wordt in ieder geval het belang van ons crisispakket van € 400 mln. wel bevestigd. Maar helaas, zoals te doen gebruikelijk is door de regels die wij allemaal bedenken de toegang tot dat pakket weer hartstikke moeilijk. In de praktijk blijkt dat er veel meer instanties zijn die crisismaatregelen hebben getroffen. Van enige afstemming of coördinatie is geen sprake. Het gevolg daarvan is dat men tegen de regels op loopt. Het effect dat wij met het pakket willen bereiken is daardoor misschien aanzienlijk minder. Wellicht kan de provincie de coördinerende rol vervullen, zodat er nu eens één loket komt en men niet van het kastje naar de muur wordt gestuurd. Bovendien zou mijn fractie het prettig vinden om tussentijds meer bijgepraat te worden over de effecten van de crisismaatregelen, zodat wij tijdig kunnen beoordelen of bijstellingen noodzakelijk zijn. Daar hebben wij geen zicht op.

Konden wij voorheen vrolijk spenderen – wij hebben de heer Heijmans daar al over gehoord – wij zullen thans voor langere tijd de buikriem moeten aanhalen. Er komen in een heel snel tempo bezuinigingen op ons af. Een halfjaar geleden hadden wij bij de Voorjaarsnota nog een positief saldo. Nu is dat al omgebogen tot een negatief saldo, om nog maar niet te spreken over de bezuinigingen die er voor 2012 aankomen. Er gaan nu allerlei geruchten over het precieze bedrag, maar één ding staat vast: het zal heel veel zijn. De VVD-fractie heeft al eerder, bij de Voorjaarsnota, toen het er nog niet eens zo somber uitzag, gezegd dat wij er niet aan ontkomen om keuzes te maken. Wat gaan wij in de toekomst doen en wat moeten wij laten liggen, in relatie tot de provincie als middenbestuur? Ik hoorde net de heer Heijmans allerlei plannen ...

De heer *Heijmans* (SP): Dat is nog niet de helft!

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): U gaf aan dat wij dit en dat wij dat zouden moeten doen. Ik had willen interromperen, maar ik vond uw verhaal wel boeiend, dus ik deed dat maar even niet. Ik vroeg mij even af vanuit welke filosofie u redeneerde. Wij zijn geen gemeente. Kleinschaligheid hoort meer bij een gemeente. Wij zijn een middenbestuur. Ik vind dat wij ons eerst moeten afvragen wat de positie is van het middenbestuur en wat het verschil is met de gemeente en het rijk. Wat moet je dan doen? Overigens proberen wij daar al jaren over te discussiëren. Wij kaarten het voortdurend aan. Wij willen dat bij elke begroting verwerkt zien, maar dat lukt nooit. Het lukt nu ook weer niet.

Wij hebben in juli over de kerntaken gesproken. Er was een rapport van de Stuurgroep kerntaken. Wij hebben het college opgedragen aan de hand van de door de stuurgroep geformuleerde uitgangspunten in de Najaarsnota met een overzicht te komen van taken die niet meer of op een andere wijze uitgevoerd kunnen worden en ook om met een plan van aanpak te komen.

De *voorzitter*: De heer Heijmans vindt het zo boeiend dat hij gaat interromperen.

De heer *Heijmans* (SP): Ik kan het niet laten, maar ik zal mij beperken. Mevrouw Geeraedts koppelde aan de kleinschalige dingen die de SP wil gaan doen onze taakopvatting van middenbestuur. Durft zij op dezelfde kritische manier te kijken naar de €750 mln. die wij de komende tijd gaan investeren in infrastructuur, waarvan heel veel in rijkswegen? Moet een middenbestuur wel meedoen aan de financiering van rijkswegen? Kijkt zij daar net zo kritisch naar of is zij wat kritischer over het ene en wat minder kritisch over het andere? Waarom is dat dan zo?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Als wij moeten bezuinigen, moeten wij daar ook kritisch naar kijken. Daar ben ik het helemaal mee eens. Wij moeten dat echter wel doen vanuit een filosofie. Wij moeten dat doen vanuit een visie op het middenbestuur. Wij moeten op alle fronten bezuinigen. Wij bezuinigen niet op het ene wel en

het andere niet. Maar laten wij eerst eens met elkaar bedenken wat wij als middenbestuur doen.

De heer *Heijmans* (SP): Ik vind dan toch dat de voorzitter een aardiger aanzet heeft gegeven. Wij moeten het ook doen vanuit de positie van middenbestuur, maar wij moeten het vooral doen vanuit onze visie op Brabant. Wij moeten met z'n allen een visie op Brabant ontwikkelen en dan kijken wat wij nodig vinden om via die visie het ideaalbeeld voor 2015-2020 dat wij hebben te verwezenlijken. Voor mij mag dat een nog belangrijker uitgangspunt zijn dan wat nu precies onze taken als middenbestuur zijn.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is het kip-of-ei probleem. Je moet eerst een visie op je positie ontwikkelen. Wij hebben het over Brabant en niet over een andere provincie. Vanuit die positie moet je bekijken wat je kunt betekenen voor Brabant.

Wij zouden een overzicht van het college krijgen van taken die niet meer of op een andere wijze uitgevoerd kunnen worden. Wij zouden ook een plan van aanpak krijgen voor de uitvoering van de voorstellen, zodat wij dat bij de behandeling van de begroting 2010 zouden kunnen meenemen. Wat is nu het resultaat van dit alles? Het is werkelijk indrukwekkend. De enige taak waarvan wordt voorgesteld om hem over te dragen is de muskusrattenbestrijding. Daar heeft het college zijn ei gelegd. Dat is niet onbelangrijk, want er zijn 36 fte's mee gemoeid. Het is de enige concrete taak die het college heeft weten te bedenken. Wat een succes! Voor het overige worden alleen maar procesvoorstellen gedaan die tot 20% krimp van de organisatie moeten leiden. Hoe dat moet weten wij niet. Al helemaal fraai is dat er een beleidsvisie 2015 aan wordt gekoppeld die wij in het voorjaar van 2010 tegemoet kunnen zien.

Dat was dus niet de afspraak. Ik voel mij toch weer een beetje gepiepeld. Het is de zoveelste keer dat wij in de Staten het college iets vragen waarna er een verhaal komt waar wij niks mee kunnen. Het lijkt er wel op alsof het college helemaal geen concrete voorstellen durft te doen.

Wat is nu het gevolg van wat ik noem dit gebrek aan daadkracht? Er wordt wel 56 mln. bezuinigd,

maar zonder enige concrete relatie met de kerntaken. Kennelijk is gewoon gezocht waar er nog een potje is waarvoor geen verplichtingen zijn aangegaan. Ik kan er geen samenhang in vinden. Het is maar de vraag of je op die punten moet bezuinigen. Mijn fractie is zeer teleurgesteld over de wijze waarop dit alles wordt gepresenteerd.

Zitten wij nu wel te wachten op een nieuwe visie? Wij hebben al zoveel visies, op vele beleids-terreinen, die volgens de commissie-Lodders, om die nog maar eens aan te halen, een beeld geven van de kerntaken van de provincie. De VVD in de Staten onderschrijft dat beeld. Wij denken daarbij aan het ruimtelijke, economische en culturele domein. Op veel van die beleidsterreinen zijn al lang visies ontwikkeld. Wij hebben verdorie net een ontwerp-structuurvisie tot stand gebracht. Dat heeft heel veel moeite gekost. Daarin is het ruimtelijk beleid van de provincie tot nota bene 2025 vastgelegd. Hoezo nieuwe visies? Tegelijk met de begroting gaan wij het provinciaal waterplan vaststellen, waarin onze doelstellingen voor de komende zes jaar zijn vastgelegd. Dat is ook een kerntaak van de provincie. Ik weet niet wat voor ideeën daarover dan weer in de beleidsvisie zullen staan, maar het ligt er allemaal.

Over de financiering van het provinciaal waterplan is al verschillende malen gesproken in de commissie Ruimte en Milieu en in de Staten. Het is een ambitieus plan, dat € 116 mln. kost, waarvan € 75 mln. gedekt is. Dat betekent dat voor de uitvoering van doelstellingen die onder verantwoordelijkheid van de waterschappen vallen, ten bedrage van € 27 mln., voorlopig nog geen financiën beschikbaar zijn, terwijl dat wel in de tweede bestuursovereenkomst met de waterschappen is overeengekomen. De fractie van de VVD is van mening dat, mede gezien de doelstellingen, de waterschappen ervan mogen uitgaan dat zij zaken hebben gedaan met een betrouwbare overheid, die haar verplichtingen nakomt. Die 27 mln. moet er in ieder geval komen. Voor de dekking zullen wij voorstellen doen bij de begrotingsbehandeling.

De *voorzitter*: Wilt u afronden?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik ben nog niet klaar, hoor.

De *voorzitter*: Maar uw tijd is om.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ja, wacht even ...

De *voorzitter*: U krijgt ook een minuut.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik ben geïnterrupteerd, dus dat gaat er ook nog af.

De *voorzitter*: Gesaldeerd!

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Precies, een saldoregeling.

De provinciale visie op de kenniseconomie van de toekomst is onlangs uiteengezet in het essay *De Essentie van Kennis* en recent in de Staten besproken. Hoe te komen tot een dynamische en duurzame vernieuwing van de Brabantse economie? Dat ligt allemaal vast en nu moet daar overheen weer een nieuwe beleidsvisie komen. Wij moeten nu eens een keer ophouden met voortdurend al die visies te ontwikkelen. Wij moeten eens kijken wat wij hebben. Kunnen wij op basis daarvan verder?

Ik wil nog enkele punten noemen, onder andere de Natura 2000-problematiek. Ik ga ervan uit dat het college ook het artikel van de voorzitter van de BZW in het Brabants Dagblad met de kop "Milieuregels verstikken de economie" heeft gelezen. De fractie van de VVD zit daar nu toch echt niet op te wachten. Heel Brabant zit op dit moment op slot. Als de crisis- en herstelwet niet wordt aangenomen, hebben wij in Brabant een groot probleem. Het eerste bedrijf dat voornemens was zich in Moerdijk te vestigen, dreigt al naar een andere provincie te gaan. De SP zal dan meteen zeggen: vertrek maar naar Limburg. Dat kan natuurlijk, maar dat is niet onze bedoeling. De vraag is wat het college hier nu aan doet. Voor de ammoniakdepositie is een oplossing gevonden, maar de stikstofproblematiek blijft bestaan. Wij kunnen geen kant meer uit.

De *voorzitter*: U hebt de heer Heijmans naar de

interruptiemicrofoon gelokt.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Dit is geen poging om mevrouw Geeraedts aan extra spreektijd te helpen, maar ik wil haar vragen, wat nu toch haar doel is met het binnenhalen van dat bedrijf. Is dat nu voor u een doel op zich? Er is een bedrijf en dat moeten we als Brabant faciliteren?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer Heijmans, u hebt allerlei ideeën over wat er met dat geld moet gebeuren, maar dat geld moet wel verdiend worden. Het lijkt wel makkelijk want het stroomt hier wel binnen, maar het moet verdiend worden. Het wordt verdiend door de Brabantse economie. Dat betekent dat wij die Brabantse economie ook moeten faciliteren, niet ten koste van alles, want daarin moeten we ook een afweging maken, maar er is nog wel een verschil tussen alles op slot zetten zodat niets meer kan en een afwegingskader op grond waarvan je kunt zegen of iets wel of niet kan.

De heer *Heijmans* (SP): Het lijkt mij interessant om eens uit te rekenen wat het de Brabantse economie oplevert als bedrijven zich hier vestigen en wij op allerlei manieren de mensen van buiten naar Brabant moeten halen, zorgen voor huisvesting etc. Het zou aardig zijn om eens te kijken wat dat de Brabantse samenleving en onze economie als geheel netto oplevert. U gaat er maar iets te gemakkelijk vanuit dat onder alle omstandigheden een bedrijf binnenhalen winst is. Ik heb er mijn twijfels over.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik krijg nu het verwijt "onder alle omstandigheden", maar ik zei dat het überhaupt niet meer kan. Dat is wat anders.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): U hebt echt last van die Natuurbeschermingswet. In de Crisis- en herstelwet wordt ook geprobeerd het te omzeilen. De Raad van State heeft al gezegd dat het Europees-rechtelijk gezien niet kan. Ik hoor de VVD nooit wat zeggen over welzijn en de planetkant van de zaak. Hoe denkt u welzijn te

kunnen bereiken voor de bevolking hier in Brabant als u de Natuurbeschermingswet wilt verruimen?

De *voorzitter*: Mevrouw Geeraedts, graag een antwoord en wilt u dan tot een afronding komen?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! De Natuurbeschermingswet verruimen kan ik natuurlijk niet. Dat doet de wetgever. Het is natuurlijk wat anders als je zegt dat heel Brabant een natuurgebied is geworden. Daar lijkt het nu wat op. We hebben 21 Natura 2000 gebieden en die hebben zo'n uitstraling dat we gewoon niets kunnen. Dat is het andere uiterste en dat hoeft voor ons niet. De vraag aan het college zou ook kunnen zijn dat we misschien wat minder van die gebieden moeten hebben of dat we onze doelstellingen misschien wat moeten veranderen. Welzijn wordt ook bepaald door een stukje welvaart. Die welvaart moet ergens vandaan komen; die komt niet uit de lucht vallen. We hebben wel eens het idee dat we hier te maken hebben met heel idealistische figuren die denken dat het geld gewoon uit de hemel komt vallen, maar zo is het niet.

De *voorzitter*: Dat is waar en de tijd ook niet en die is nu echt om.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Er is nog een tweede termijn.

De *voorzitter*: Als u dat wilt; daar gaat u over.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! U hebt de partijen uitgenodigd niet te interrumpen, maar ik merk dat het wel tijd oplevert. Dus als u er behoefte aan voelt, dan graag. Anderzijds is het me wel wat gemakkelijker gemaakt omdat mijn drie voorgangers over de veranderde tijden, de crisis waarin we zitten, hebben gesproken. Dat hoef ik niet te herhalen; die analyse delen we. Daarbij wil ik wel aangeven dat de crisis meervoudig is. Het is niet alleen een economische crisis, het gaat ook over klimaat, energie, voedselvoorziening en dat soort van zaken. Het is ook niet tijdelijk, we zitten in een tijd van

veranderingen.

Ook wij vinden dat het steunpakket aantoont dat de provincie een daadkrachtige provincie is in het aanpakken van de crisis. Wij moeten die daadkracht ook blijvend laten zien. De lobby van de Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging heeft ons wat minder goed bereikt, dus wij gaan niet klagen over de toegankelijkheid van regelingen.

Wij moeten doorgaan met het bestrijden van de crisis en ons steentje daaraan bijdragen. Dat moeten we doen door onze inspanningen te focussen, gebaseerd op onze specifieke positie als middenbestuur en de rol die wij daarin willen spelen. Wij willen, net zoals wij dat overigens met de crisisaanpak hebben gedaan, als provincie daarin excelleren. Deze tijd vraagt dat van ons en het sluit ook aan bij de oproep die de voorzitter eerder deze week heeft gedaan. Wij moeten met een grootse visie komen op de toekomst van Brabant en onze rol en positie daarin. Wij moeten keuzes maken, niet alleen omdat de omstandigheden, de crisis, daarom vragen, maar ook omdat onze financiële positie nu eenmaal sterk veranderd is. Daarop hebben voorgaande sprekers al gewezen. We moeten die hete aardappel van de keuzes niet voor ons uit schuiven en ook daarom zijn wij met de VVD toch wel teleurgesteld in het weinige dat GS ons aanbieden in de hele kerntakendiscussie. Wij vinden dat bitter noodzakelijk en vandaar dat wij hier daartoe een aantal voorzetten zullen geven. Wat ons betreft moeten wij onze excellerende rol vinden in de positie die ook al is besproken in de commissie-Lodders en in het rapport van die commissie is aangegeven. Dat is niet vreemd; we hebben het als Staten al eerder uitgesproken. Daar moeten we prioriteit aan blijven geven. Dat betekent onzes inziens dat we moeten focussen op taken op het ruimtelijk economisch terrein, de ruimtelijke economische ontwikkeling van de provincie.

Dat betekent volgens ons ten eerste dat het gaat om de kwaliteit van de ruimtelijke ontwikkeling in onze provincie. Daarom moeten we aandacht hebben voor water, zowel wat kwaliteit als wat kwantiteit betreft, voor natuur, voor recreatiemogelijkheden, voor de ontwikkeling van het landschap, voor het evenwicht tussen stad en land,

voor het tegengaan van verrommeling, alhoewel ik net heb gelezen dat een mooi fotoboek van Rik Zaal aantoonde dat de verrommeling wel meevalt. Laten we dat zo houden en alle tekenen van verrommeling stoppen. Al deze aspecten dragen bij aan goede ruimtelijke kwaliteit, een provincie waar het goed leven en werken is. Dat is een absolute voorwaarde voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.

Mijn tweede punt hierbij is de economische ontwikkeling. Voor ons betekent het dat wij bezig zijn met een omslag, een transitie, naar een duurzame economie. Verdere aandacht voor en stimulering van de kenniseconomie, gericht op innovatie, maar ook met voldoende aandacht voor de sterke takken die wij als Brabant in het verleden hebben ontwikkeld, de maakindustrie en de foodindustrie. In dit kader vinden wij dat met kracht moet worden ingezet op transitie naar een duurzame energie omdat juist in de toekomst de kracht van de economie zal worden bepaald door de afhankelijkheid van duurzame energie.

De transitie naar duurzame transportmiddelen, duurzame vervoersmodaliteiten, hoort daar ook bij, met de nadruk wat ons betreft op openbaar vervoer.

De kwaliteit van de cultuur hoort ook bij deze uitwerking omdat cultuur beide aspecten raakt. Cultuurhistorie draagt bij aan een goede ruimtelijke kwaliteit en een goede cultuur draagt bij aan een samenleving waarin het goed leven is en kan ook de economische kant van Brabant ondersteunen. Daarom ook vinden wij de investering in Brabantstad culturele hoofdstad zo verschrikkelijk belangrijk.

Voorzitter. U hoort dat wij als PvdA vinden dat we moeten excelleren, dat we een focus moeten aanbrengen in de uitvoering van grote plannen. Wij Brabanders kunnen dat ook. Dat hebben we in het verleden getoond. Ik kan verwijzen naar de ontwikkelingen midden jaren negentig, toen zuid-oost-Brabant werd getroffen door een grote economische crisis. De inspanningen die wij samen met het gebied hebben getroffen voor de brainport Eindhoven, hebben tot groot succes geleid. Zo kan ik nog andere voorbeelden noemen. Wij kunnen het. Juist omdat we weten dat we het kunnen, is

het jammer dat wij nu moeten constateren dat we een aantal grote plannen hebben waarbij het minder goed lukt. We hebben met de reconstructie ingezet op de ontwikkeling van LOG's (landbouwon ontwikkelingsgebieden) en we zien dat die hele ontwikkeling van LOG's en dus de afwaartse beweging van intensieve veehouderijen uit de kernrandzones en uit de natuurgebieden niet echt goed van de grond komt. Dat heeft tot gevolg dat juist een ontwikkeling in de verwevingsgebieden ontstaat die we met elkaar niet hebben gewild.

Ook realisatie van de ecologische hoofdstructuur is zo'n majeure opgave waarbij we als provincie onvoldoende in staat zijn onze doelstellingen te realiseren. Het is een groots plan waarvan we enige tijd geleden nog dachten dat misschien 2013 nog haalbaar was, maar nu horen we het sombere geluid dat zelfs 2018 misschien niet haalbaar is. Dat vinden we bijzonder jammer.

De *voorzitter*: Nog één minuut.

De heer *Arkes* (PvdA): De bezuiniging die is aangekondigd op het waterplan, is wat ons betreft niet acceptabel omdat die indruist tegen het idee van betrouwbaar bestuur. Bovendien behoort het waterplan ook tot onze focusgebieden.

Ook de ontwikkeling van industrieel erfgoed komt niet voldoende van de grond. We blijven optimistisch en we denken dat we in de toekomst die grote plannen wel zullen realiseren.

Ten slotte, de algemene beschouwingen zijn een opmaat voor de begrotingsbehandeling. Daarin gaan wij als PS in debat op basis van ons budgetrecht om middelen te bestemmen voor die zaken waarvan wij vinden dat ze werkelijk moeten gebeuren. De begroting zoals die nu voorligt, geeft wat ons betreft onvoldoende inzicht in waar wij ruimte hebben om te gaan schuiven. Dat is ontzettend lastig. Nu wordt eigenlijk een pakket van 40 miljoen bezuinigingen als een soort van fait accompli aan ons voorgelegd met de boodschap dat het de enige plek is waar we kunnen schuiven. Dat is zeer onbevredigend. Wij kunnen dan als PS niet aangeven waar onze prioriteiten liggen. Dat inzicht willen we wel graag hebben. Daarom

vragen wij het college van GS helderder aan te geven, waar meer schuifmogelijkheden zijn dan we nu voorgelegd hebben gekregen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Er ontbreekt toch een element in het verhaal van de heer Arkes. Als hij dit verhaal verleden jaar had gehouden, had ik hem geloofd. We zitten nu echter in andere omstandigheden. Ik heb van u gehoord wat allemaal belangrijk is. Wat wilt u nu schrappen en niet meer doen om mogelijk te maken wat u net allemaal aangaf? U hebt alleen maar aangegeven wat u allemaal wilt, maar we staan hier ook om dan te bepalen wat we niet meer moeten doen. Daar heb ik u in geen enkele zin over gehoord.

De heer *Arkes* (PvdA): Dat klopt. In de eerdere behandeling over kerntaken heb ik aangegeven dat we als provincie een open huishouding hebben en dat we die open huishouding als PvdA ook willen handhaven. Met andere woorden, wij willen niet toe naar een gesloten huishouding waarin wij zeggen dat de provincie op bepaalde gebieden echt niet mag gaan. Mijn boodschap is niet zozeer wat we niet meer gaan doen. Die discussie gaan we echt nog eens aan, maar dan moet het wel over vrije besteding van middelen gaan. Mijn boodschap is wel, waar ligt de focus, waar moeten we ons geld in ieder geval op concentreren, wat is het afwegingskader bij de begrotingsbehandeling in november bij de besteding van middelen en dus ook bij het bezuinigingsrijtje dat GS voorstellen. Wat is voor ons wel acceptabel en past dus wel bij de focus die wij voorstellen en wat is voor ons niet acceptabel.

Ik denk dat bij de komende begrotingsbehandeling in de commissies en ook in PS juist de relatie tussen kerntaken en bezuinigingen nadrukkelijker dan ooit aan de orde zal komen. Dat betekent dat wij echt dat inzicht nodig hebben in de budgetruimte die wij als PS hebben om daadwerkelijk onze rol als PS te kunnen vervullen.

De heer *Heijmans* (SP): Ik had het al eerder willen zeggen en het is nu toevallig bij u mijnheer Arkes, maar bij mij wringt de vraag hoe u zich nu voelt

bij de takendiscussie als u de persconferentie van dit college hoort, ziet, leest, inhoudende dat we 25% inkrimpen. Voelt u zich dan nog volledig vrij in die kerntakendiscussie of legt het daar een beslag op?

De heer *Arkes* (PvdA): U doelt op de inkrimping van de formatie. Als ik dat plan analyseer, denk ik dat we aan 10 % inkrimping komen door overdracht van taken van handhavers en vergunningverleners en de toezichtrol van de uitvoeringsdienst. Dat levert overigens geen bezuiniging op want we moeten de kosten blijven dragen. Verder is een deel door de overdracht van de muskusrattenbestrijders gerealiseerd. Uiteindelijk blijft er een reductie over van 10 %. In die discussie, dat ben ik volslagen met u eens, moeten we eerst praten over wat we moeten doen, wat de rol van de provincie is en wat de betekenis in de provincie Noord-Brabant is. Op basis daarvan gaan we besluiten wat daarbij hoort, zowel qua middelen als qua apparaat.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Zin in de Toekomst is het motto van GroenLinks. Zin in een duurzame toekomst. De vorige sprekers hadden het er al over, maar een duurzame toekomst betekent keuzes maken. Keuzes die makkelijk zijn als de bomen tot in de hemel groeien, maar die moeilijker worden bij geldgebrek. En dat roepen we gedeeltelijk over onszelf af als we de begroting 2010 ongewijzigd goedkeuren. Er wordt € 400 miljoen voorgesteld voor het bestrijden van de kredietcrisis, maar tegelijkertijd worden onze reserves geplunderd. Ik hoorde de woordvoerder van het CDA al spreken over tot het randje van onze reserves gaan. Daarmee wordt de mogelijkheid om zwaar financieel onweer op te vangen heel beperkt. Dat valt al te merken. Een relatief kleine korting van € 40 miljoen brengt GS dan ook al in problemen en geeft aanleiding tot ombuigingen. Ombuigingen, als ik het staatje zie, die voor bijna een derde ten koste gaan van het natuurbeleid. Als dat een voorbode is van de komende discussies dan is dat het paard achter de wagen spannen. Natuur en landschap zijn minder sexy dan investeren in de

economie maar het is wel degelijk een van de belangrijkste voorwaarden waarvoor bedrijven naar Brabant komen. Niet alleen hebben we een mooi bedrijventerrein klaarliggen, maar natuur en landschap zijn een van onze sterke krachten. Een heldere keuze voor de toekomst is daarbij belangrijk. GS kondigen dan ook een “hernieuwde strategische koers Brabant 2015” aan. Ik ben het met een aantal woordvoerders eens: papier is er al genoeg. Ik heb nog in mijn kast liggen de toekomstvisie Brabant 2050, een mooi boekwerk waarin een aantal lijnen staan en waarmee vervolgens niet veel is gedaan. Op de taken-discussie die we al veel eerder hadden moeten voeren, moeten we veel sterker aansturen. We vragen dan ook dat GS niet met een nieuw boekwerk komen maar heldere keuzes maken in de taken, waaruit wij dan als Provinciale Staten een eigen keuze kunnen maken. Dat gezegd zijnde mag duidelijk zijn dat voor de toekomst een aantal speerpunten uit die taken kunnen worden benoemd. Duidelijk mag zijn dat de GroenLinks-fractie ervoor kiest meer aandacht aan “planet” te geven. De PvdA noemde zo-even al een aantal aandachtspunten die wij volledig ondersteunen. Ik wil vandaag toch een drietal beleidsterrein noemen die wat ons betreft de komende jaren ook belangrijk zijn.

Als eerste noem ik het sociale domein. We krijgen in Brabant een vergrijzende bevolking met de daarbij horende problemen, dementie die in Brabant heel grootschalig zal toeslaan, krimp in de plattelandsgemeenten met alle sociale gevolgen daarvan en een jeugdbeleid waar we de wachtlijsten weer zien toenemen. Het huidige jeugdbeleid wordt op dit moment geëvalueerd, ook landelijk. Wat ons betreft moet daarin het kind centraal staan. Geld naar overhead moet daarbij dienend zijn. We gaan zelfs nog een stapje verder: de huidige rol van de provincie in het jeugdbeleid is wat de GroenLinks fractie betreft geen vaststaand gegeven.

Dan iets over de mobiliteit in Brabant. De druk van het auto- en vrachtverkeer neemt nog steeds toe. Een gemakkelijke Pavlov-reflex is inderdaad asfalt aanleggen. Wat ons betreft mag ter discussie staan – de SP noemde het al – of de ruit rond

Eindhoven zo noodzakelijk is. Steeds meer wegen leveren steeds meer verslechtering van de luchtkwaliteit op. Ik hoef maar de problematiek van het fijnstof te noemen en ook de toename van de geluidsoverlast. GroenLinks ziet geen oplossing in nieuwe wegen. Daarom moeten we blijven zoeken naar alternatieven voor de auto. Met het busvervoer hebben we al twee pilots lopen die een alternatief kunnen zijn, maar we moeten nog een paar slagen extra slaan.

Daarvoor wil ik het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) extra benadrukken. Juist op dit terrein kunnen we met duurzame innovatie nog slagen maken. We praten al vele jaren over light rail maar verder dan de filiabus in Eindhoven zijn we nog niet gekomen. Ik hoef niet te zeggen welk resultaat dat heeft opgeleverd maar volgens ons zitten er veel meer mogelijkheden in. Ik noem maar elektrische trambussen die zowel over de weg kunnen als over een eigen tracé en die voor de toekomst best mogelijkheden kunnen bieden.

Behalve stappen op de bus is ook stappen op de fiets heel belangrijk. In de commissie EMG is al de notitie Fiets in Versnelling kort besproken. We komen daar gegarandeerd nog op terug in komende commissies. Belangrijk is dat er voldoende geld beschikbaar voor is. Ik hoor graag van de gedeputeerde of zij in staat is in haar portefeuille die € 4 miljoen voor de komende jaren beschikbaar te krijgen.

Als laatste op dit terrein noem ik de spoorlijn Breda-Utrecht. Wij denken dat die heel veel mogelijkheden geeft om mensen uit hun auto te krijgen.

Als laatste punt noem ik Energieneutraal. De GroenLinks-fractie pleit ervoor dat een datum wordt genoemd waarop Brabant energieneutraal kan worden. Diverse gemeenten hebben al een eigen tijdslijn genoemd. Dat moet goed gecoördineerd worden. Juist hier kan een coördinerende rol van de provincie een belangrijke rol vervullen hebben. Kennisuitwisseling en gezamenlijke projecten oppakken zijn enkele mogelijkheden. Ik hoor graag van de gedeputeerde of die coördinerende rol opgepakt gaat worden.

De Essent-gelden bieden grote mogelijkheden om die slag naar duurzame energie te maken. Wij zijn

er voorstanders van dat geld op dat terrein in te zetten. Daarmee kunnen we voor alle Brabanders de energierekening drastisch verlagen. Wat ons betreft moet 80 % van het beschikbare Essent-geld hiervoor worden ingezet. Dat kan beginnen met kennis en innovatie, maar ook door het instellen van een revolving fund waarvan alle Brabanders gebruik kunnen maken om hun eigen energie op te wekken met zonnepanelen. Ook daarop zullen we in de commissie EMG nog terugkomen.

Voorzitter, een duurzaam Brabant is nog mogelijk maar dan moeten we keuzes maken. Als de keuzes goed zijn, hebben we zin in die duurzame toekomst.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Twee jaar geleden, heb ik bij de start van deze bestuursperiode gepleit voor het voeren van een Jozef economie. Een economie waarin het beleid van de provincie in de 'vette jaren' gericht is op het bouwen van een sociale en duurzame toekomst en een daarvoor noodzakelijke infrastructuur. Maar bij mijn eerste algemene beschouwing had ik niet kunnen bedenken dat de magere jaren zo dichtbij waren. De crisis slaat diepe gaten in economie én samenleving. Echter, met de voorliggende begroting toont het college niet het gevoel van urgentie. Het beleid uit de vette jaren wordt grotendeels doorgetrokken ten koste van een aantal essentiële pijlers voor de toekomst: jeugdbeleid, ecologie en water.

We moeten echter goed beseffen dat we nú op een historisch kruispunt staan. Deze crisis kan leiden tot meer onderlinge verbondenheid in Brabant als iedereen een stapje terugdoet, óf tot een nog meer gefragmenteerde samenleving waarin iedereen zijn eigen deel opeist. Kiezen we de voor het laatste, dan komen we in een neerwaartse spiraal met meer werkloosheid en onzekerheid. Juist nu komt het erop aan of de provincie zich een dienende houding kan aanmeten en de juiste maatregelen voor de toekomst durft te nemen. De leuke dingen uit het bestuursakkoord los durven te laten vraagt om een beleidsomslag. Daarom wil ik nu het economisch slechter gaat wéér pleiten voor een Jozef economie. Jozef voerde immers niet enkel in vette jaren maar ook in magere jaren een

duurzaam beleid met een oog voor de noden in de samenleving. Genesis 42 leert ons immers dat Jozef als onderkoning van het rijk Egypte de rijk gevulde graanschuren niet verbraste en enkel voor zichzelf hield. Ondanks dat de toekomst ongewis was, de honger op de loer lag, stelde hij zijn graanschuren open voor zijn onderdanen en ook omliggende volken. Met oog voor de behoeftigen in de wijde omgeving. Zorgvuldig delend van de rijkdom die hij tot zijn beschikking had.

Om die Jozef economie ook in Brabant te voeren is een brede herbezinning nodig. De Staten van Brabant zouden wat ons betreft het initiatief hiertoe moeten nemen. We moeten mét de samenleving toekomstverkenningen maken voor de aanpak van de financiële crisis, maar ook voor de aanpak van de sociale-, de water- en de energiecrisis. Commissaris Van de Donk heeft in zijn installatierede aangegeven die bezinning graag te willen leiden. Ik roep hem hierbij op om als voorzitter van PS deze herbezinning met ons krachtig vorm te geven. Die herbezinning wordt wat ons betreft geschraagd op een viertal pijlers.

1. De crisis heeft pijnlijk duidelijk gemaakt dat de Brabantse arbeidsmarkt onvoldoende flexibel en toekomstbestendig is. We zullen er voor moeten zorgen dat menselijk kapitaal en ondernemingspotentieel hand in hand blijven gaan. Met bijzondere aandacht om kwetsbare jongeren binnen boord te houden. Werkloosheid dreigt nu voor een kwart van de jongeren die zwak staan op de arbeidsmarkt en die ook nog met persoonlijke problemen kampen. Een stevige sociaal-economische aanvulling voor die doelgroep op het huidige crisispakket is dringend noodzakelijk.

2. Wij hebben door de verkoop van Essent de dure plicht op ons geladen om minimaal de gemaakte afspraken voor duurzame energie na te komen. De huidige doelstellingen van het college zijn ontoereikend. De ChristenUnie-SGP fractie vindt het bestrijden van CO₂-uitstoot een kwestie van gerechtigheid. Arme mensen in ontwikkelingslanden dragen nauwelijks bij aan klimaatverandering. Maar zij betalen wel de prijs. Wat ons betreft worden windenergieprojecten in de komende twee jaar dan ook niet de nek omgedraaid maar juist gestimuleerd. De

onderdelen in het Waterplan voor klimaatadaptatie mogen niet het kind van de rekening worden. Er zou een verschuiving moeten plaatsvinden van infra-budgetten naar duurzame vervoersvormen als spoor- en vaarwegen. Daarbij staat de spoorlijn langs de A27 bij ons hoog op de agenda.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer Vreugdenhil. Ik hoor u nu zeggen dat wij veel moeten doen aan duurzame energie. Ik begrijp het niet helemaal. We hebben Essent verkocht. Het merendeel van de Staten vond dat we Essent moesten verkopen. Essent was een aanjager van die duurzame energie. Daarom was het interessant voor RWE Essent te kopen. Het merendeel van de Staten is akkoord gegaan met het programma dat RWE op het gebied van duurzaamheid had. Gaan we nu alles weer over zitten doen? Hoe zit dat? Moeten we niet zeggen dat nu het verkocht is, zij het moeten doen? Ik proef uit uw verhaal dat u vindt dat wij het ook nog en keer moeten doen. Vindt u het niet wat raar dat wij daar dan weer geld voor moeten inzetten? Moet het dan niet uit dat bedrijf of het bedrijfsleven komen?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Hiermee zijn we precies bij de vraag, of we als provincie nog sturend zijn. Voor ons staat voorop dat we een aantal afspraken hebben gemaakt voor duurzame energie in 2020. Dat moeten we realiseren. Als het college met RWE kan afspreken dat daarvoor ook substantieel in Brabant wordt geïnvesteerd, zodat we daaraan kunnen voldoen zou ik het prachtig vinden, maar u hebt evenals ik het programma van RWE gezien. Er zit geen enkele garantie in dat het ook in Brabant plaats zal vinden. Wellicht zou het zelfs voor 15 miljoen afgekocht kunnen worden. Ik daag het college uit, de doelstelling 20 % in 2020 sterk vast te houden, op welke manier dan ook, zodat in ieder geval de afspraken die we hebben gemaakt – wij noemen dat gerechtigheid – worden nagekomen. Ik heb heel goed het debat over de nota energie gehoord. Daarin wordt de doelstelling 20 % duurzame energie bij 2050 gelegd en laten GS weten dat ze bij lange na niet aan de afspraken zoals met het rijk gemaakt

kunnen voldoen. Daar heeft het rijk afgelopen week nog eens extra op ingestoken.

De *voorzitter*: Wilt u afronden?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik rond af. De derde pijler waarop wij de toekomstvisie willen schragen is dat wij onze verantwoordelijkheid voor de jongeren die professionele zorg nodig hebben niet mogen beschamen. Wij delen niet de terughoudende benadering van het college om te bezuinigen op de jeugdzorg. Waar de draaglast van de opvoeding de draagkracht van de opvoeders overstijgt mag de provincie zich niet als boekhouder opstellen.

Onze laatste pijler is de realisatie van EHS (Ecologische verbindingszone), de verbindingzones en het waterbeleid. Die vragen een blijvende en snelle investering. Als rentmeesters over de schepping mogen we hier nu en in de toekomst niet in verslappen. Tot 2013 zijn de middelen hiervoor beschikbaar vanuit het ILG budget. Tempo maken in plaats van temporiseren.

Voorzitter, wij zetten de stip aan de horizon dan ook niet op 2011, de afloop van dit bestuursakkoord, maar op 2015. Toewerkend naar een sociale en duurzame economie en een stabiele en betrokken samenleving. Juist in magere jaren. Jozef gaf ons hierin het voorbeeld. Niet door de rijkdom op te eisen maar door te geven, te delen en dienend leiderschap te tonen.

Wij wensen het college en ons allen Gods onmisbare zegen toe bij het maken van de juiste keuzes en het uitoefenen van onze verantwoordelijkheden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Als Statenlid krijg je een cursus snel lezen aangeboden. De tijd ontbreekt immers om de vele stapels papier met een normale leessnelheid te verwerken. De commissie Ruimte en de commissie Milieu zijn tot één commissie samengevoegd, waarschijnlijk om tijd te besparen, wat echter in de commissie weer tijdgebrek oplevert. Tijd om standpunten uit te diepen en om de samenhang tussen de besluiten die wij nemen te ontdekken is er niet, met symptoombestrijding als gevolg. Het gevoerde

beleid lijkt in mijn ogen op een Echternachprocessie, met dit verschil dat in een Echternachprocessie in ieder geval nog langzaam voortgang wordt geboekt. Dat is meer dan wij kunnen zeggen van bijvoorbeeld het biodiversiteitsbeleid in Brabant. De biodiversiteit gaat achteruit, in een hoog tempo. Iedereen zou zijn best kunnen en moeten doen om dit tegen te gaan. Dat kan al met een kleine provinciale stimulans voor de Brabantse bevolking bijvoorbeeld. Kijk eens naar de Brabantse tuinen. Een groot deel ervan kan rustig bestempeld worden als ecologische woestijn. Er is kort gemaaid gras of er liggen tegels. Er staan een blok buxus en een blok lavendel. Er staan schuttingen in plaats van heggen en er zijn vijvers met steile kanten, waarin dieren verdrinken. Met zulke tuinen ondersteunen wij de vlinders, bijen, hommels en vogels en alle andere soorten die achteruitgaan echt niet, maar het scheelt ons wel veel tijd in onderhoud. Deze ecologische woestijntuinen weerspiegelen het boerenlandschap en de bossen, waaruit de soortenrijkdom eveneens verdwenen is en er nog altijd meer verdwijnt. Ook hier speelt tijd een rol. Een prachtige eik midden in het weiland is immers een doorn in het oog van de rationaliteit, waarin efficiency en tijdswinst hoogtij vieren. Het is precies deze rationaliteit die in onze agrarische sector planten en dieren in no time opfokt. Wij eten opgejaagde groente en fruit en opgejaagd vlees van dieren. Wij leveren daarmee een fikse bijdrage aan de klimaatverandering. Alleen al de bio-industrie levert een bijdrage van 18%. Wij leveren daarmee ook een bijdrage aan de afname van biodiversiteit. Wist u bijvoorbeeld dat rond biologische bedrijven 25% meer vogels en drie keer zoveel vlinders voorkomen, om maar iets te noemen?

Dezelfde rationaliteit ligt ook ten grondslag aan andere bedrijven en productiesystemen. Niet voor niets spreken sommige bedrijfskundigen, zoals Peters, over de intensieve menshouderij. Werknemers worden vergeleken met het vee in de bio-industrie, omdat ook in deze bedrijven alles ondergeschikt is gemaakt aan de wetten van efficiency en productiviteit. Er zijn echter genoeg signalen dat de mens, net als het dier, de intensieve

houderij niet meer aankan. Grote groepen werknemers vallen voortijdig uit. Mensen vertonen op steeds jongere leeftijd burnout-verschijnselen. 70% tot 80% van onze ziektes zijn stress-gerelateerd.

Aan de ons bekende voedselcrisis, fosfaatcrisis, energiecrisis, ecologische crisis en economische crisis ligt mijns inziens een spirituele crisis ten grondslag. Het organische wereldbeeld, waarin wij leefden en ons geborgen wisten in een groter levend geheel, dat wij met respect tegemoet moesten treden, is vervangen door het machinemodel, waarin levende organismen gezien en behandeld worden als machines. De zogenaamde efficiënte rationaliteit die daarmee gepaard gaat, is ziekmakend. De natuurwetenschap is gelukkig al weer een stap verder. Denk aan de kwantumfysica, die goed blijkt samen te gaan met spirituele inzichten en duizend jaar oude kennis van natuur. Daar leren wij om niet te ondernemen ten koste van de natuur en Natura 2000-gebieden maar even te schrappen als zij in de weg staan van het ondernemen, dat in mijn ogen gebaseerd is op harteloze rationaliteit, maar om samen te werken met de natuur. Nu de andere wetenschappen nog, want wat landbouwwetenschap heet is hooguit technologie. Landbouwingenieurs gaan altijd uit van het mechanische model en hebben daardoor weinig aandacht voor de veelzijdigheid en onderlinge verwevenheid van de natuur. Zij doen ook altijd alsof de wereld, de planten en de dieren, een soort machines zijn, die bewegen volgens de wetten van de mechanica.

Echter, niet alleen de landbouw, ook onze bedrijfsmodellen, ook de politieke besluiten hier, gebaseerd op een model voor de inrichting van onze maatschappij bijvoorbeeld en het ondernemen, zijn aan vernieuwing toe. Zij getuigen nu van het vasthouden aan verouderde modellen van economische groei, desnoods ten koste van natuur en uiteindelijk van de mens. Het wordt tijd om te ontwikkelen, in de zin van to unwind, tijd om in plaats van in technologische oplossingen te denken ons verstand te verbinden met ons hart, tijd om een bezielde werkomgeving te scheppen en tijd om dieren weer als levende

wezens te gaan behandelen. Het is tijd om te stoppen met het gebruik van kunstmest en pesticiden waar ook gewone, natuurlijke middelen bestaan. Het is tijd om genetisch gemanipuleerde zaden, waarop dure patenten rusten, te vervangen door slow food. Van mij zou ook slow time ingevoerd mogen worden, kairos-tijd, creativiteit en tijd en ruimte voor out of the box denken, om bijvoorbeeld de landbouw, die zo overduidelijk op een dood spoor zit, te ondersteunen in het banen van nieuwe wegen, in plaats van te proberen de Natuurbeschermingswet met allerlei regeltjes te omzeilen. Het wordt hoe dan ook tijd om in Brabant te kiezen voor bezielde zakelijkheid en kwaliteit voorrang te geven op kwantiteit.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Na een mooi filosofisch betoog en na bijbels geïnspireerde opmerkingen volgen nu slechts simpele, zakelijke woorden van D66. Volgens mij was de combinatie van Jozef en jeugdzorg ook wel aan de orde. In de put en met het vastbinden van een broer was er van alles aan de hand. Zonder de zorg van Brabant is het toch voor elkaar gekomen. De zeven vette en zeven magere jaren had ik ook al in mijn betoog staan. Wij gaan in Nederland en in de provincie weer naar meer normale tijden toe. Ergens wordt daarmee tegemoetgekomen aan ons gevoel voor orde. Wij moeten gewoon zuinig financieren en niet tegen de klippen op van alles en nog wat overhoop halen, alleen omdat het financieel kan. Bij deze algemene beschouwingen wil ik vooral ingaan op de visie van D66 op de toekomst van Brabant. Wat vinden wij zo belangrijk dat wij erin willen blijven investeren, ook al hebben wij het financieel moeilijk?

Ik geef meteen maar aan dat wij geen gratis of extreem goedkoop openbaar vervoer willen. Tot nu toe zijn wij niet onder de indruk van de resultaten van de pilots. Zoals men van ons gewend is, breken wij een lans voor kenniseconomie, innovatie en onderwijs en dat, om het nog maar eens heel nadrukkelijk te onderstrepen, niet alleen omwille van kennis alleen, of van het nieuwe op zichzelf, maar omdat wij het in Brabant alleen kunnen redden als wij de hele keten van kennis, kunde en kassa op orde

hebben. Alleen als wij de verbinding tussen de denkers en de doeners anders kunnen realiseren, hebben wij er echt wat aan. Wij hebben hier geweldig creatieve, innovatieve vakmensen, opgeleid aan bijzondere mbo's, opgeleid aan de Eindhovense school, De Rooi Pannen en het Lucascollege. De lijn tussen vmbo, mbo en hbo/universiteit moet stevig zijn en niet verticaal. Zij moeten een elkaar inspirerend netwerk vormen. Wij zouden daartoe ondersteunend willen investeren in het verplaatsen van de Eindhovense school naar Strijp S om een voorbeeld te noemen, zodat daar een heel bijzonder cluster gerealiseerd kan worden, nieuw en anders ook in de werkvormen van de provincie. Tot mijn grote plezier zag ik in het PIB (Personeelsblad van de provincie Noord-Brabant) dat wij hier in huis echte 2.0 ambtenaren hebben. Daarmee heeft het college goud in handen. Ik weet niet of het heeft gezien wat het daar genoemde netwerk behelst (in dit geval ging het over crisisbeheersing) maar met die werkvormen bespaar je een gigantische hoeveelheid uren. In het licht van de toekomstige personeelsreductie zou ik daar maar eens heel goed naar kijken. Dit valt onder de nieuwe vorm van werken die hier eerlijk gezegd allang had horen te zijn. We hebben helaas nog maar een paar van die 2.0 ambtenaren, zo is mij gebleken. Houd ze in ere en laat ze missie-arbeid verrichten, om in katholieke termen te komen. Richt cursussen in want alleen met die nieuwe manier van werken kan de provincie een positie behouden in het informatietijdperk. Anders blijven wij overal achteraan hobbelen, verspelen onze plek tussen alle andere organisaties die dan allang van veel meer op de hoogte zijn. Onze rol wordt dan het formeel afsluiten van trajecten waarbij de echte input en het denkwerk dan allang gedaan zijn.

Anders moet ook de manier waarop wij naar kapitaal kijken. Het is beter, het landschap ook als kapitaal te beschouwen, als groen en ecologisch, maar tevens als vestigingsfactor en economisch kapitaal. Zo innovatief is dat allang niet meer. Gaat het erom de volgende generatie niet met financiële schulden op te zadelen, dan moet dat ook voor landschap en water gelden. Wat kost het de volgende generatie om op te knappen wat wij

nalaten? Het college zou dat eens moeten uitrekenen en begroten. Sowieso zou een begroting met dit soort winst- en verliesposten heel aardig zijn. Dan kun je bijvoorbeeld ook natuurcompensatie kapitaliseren. Het lijkt mij leuk om over na te denken en nog een paar dossiers als pilot te laten zien.

Wij pleiten er in ieder geval voor de oorspronkelijke waterplannen uit te voeren en zijn bereid daarvoor desnoods, als het niet anders kan, Essent-middelen in te zetten, niet als potverteren, maar omdat wij van mening zijn dat kapitaal op die andere manier ook kapitaal blijft. Wellicht rendeert het dan zelfs meer dan tegen een rente van 3.5%. In deze manier van denken voel ik mij eigenlijk gesterkt door Betrokkenheid op afstand, een essay van TELOS uit juni 2009. Keer op keer wordt daarin de gebundelde waardecreatie genoemd. Ecologische, sociale en economische waarden maken samen het kapitaal van Brabant uit. In dat stuk staan veel zaken die voor D66 in zijn visie op Brabant herkenbaar zijn.

TELOS ziet een drietal speerpunten voor Brabant: de economische vernieuwing, het veerkrachtig landschap en vitale verstedelijking. Dat wordt vertaald in een focus op food en flowers tussen Den Bosch, Eindhoven, Venlo en Weert. In Midden-Brabant treffen wij als het ware een uitvergroete kenniscampus aan, waar de trits kennis-kunde-kassa uitgevoerd wordt. In West-Brabant ligt de nadruk dan op logistiek en maintenance. Uiteraard speelt de kenniseconomie overal een rol van niet te overschatten betekenis. Brabant moet het naast de bedenkers van de concepten van slimme, creatieve vakmensen hebben.

Zoals de stand van zaken zich nu laat aanzien, hoeven wij geen internationale financiële zuidas. De noodzakelijke dienstverlening langs de A2 is wat D66 betreft voorlopig voldoende.

Omdat jeugdzorg de afgelopen periode een speerpunt is geweest voor D66 wil ik onze opvattingen voor de toekomst nog wel even aangeven. Zolang de provincie op dit gebied een taak heeft, zal zij die als het aan D66 ligt intensief uitvoeren. Grote steden zullen eerder in staat zijn jeugdzorg eventueel over te nemen. Over kleine

gemeenten maken wij ons veel meer zorgen, ook of zelfs juist als zij onder een centrumgemeente gaan vallen. Functionele samenwerkingsverbanden zijn namelijk vrijwel niet democratisch te controleren. Wij gaan uit van de gedachte dat het financiële instrument niet altijd alles zegt of mogelijk maakt. Ook regels kunnen een sturingselement zijn. Dat willen wij onder andere in de commissie ZWC nader toelichten op het gebied van monumentenzorg. Je kunt anders naar monumenten kijken en op basis daarvan je beleid bepalen, niet naar wat de oorsprong is van monumenten, religieus of industrieel, maar naar wat de toekomst is; naar de gebruiksfunctie en daarmee naar het maatschappelijk effect. Wat hebben mensen er aan en wat doen zij er mee? Op basis daarvan doe je een beleidskeuze. Het is die houding, een houding van anders kijken en toekomstgericht werken, die de visie van D66 op de toekomst van Brabant weergeeft.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Ook ik moet starten met de opmerking dat de economie een zwaar jaar heeft gehad en dat de recessie Brabant in haar greep heeft gekregen. Zoals wij nu weten, zijn wij er nog niet. Wij mogen uit Den Haag ook nog een aantal opgaven verwachten. Toch heeft het college een aantal maatregelen genomen om iets aan de gevolgen van de recessie te doen, maar betekent dit nu dat wij ons geen zorgen meer hoeven te maken? Hebben wij vertrouwen in deze aanpak? Betekent dit dat door impulsen en steun er structureel iets is opgelost, bijvoorbeeld voor de bouwsector in Brabant? Deze sector heeft het te verduren en gaat het nog meer te verduren krijgen.

Los van deze aanpak heeft het college in zijn bestuursakkoord al een insteek gemaakt om met diverse impulsen en investeringen zaken aan te pakken waar dat nog nodig was. Betekent dit dat ik vertrouwen heb dat er oplossingen komen? Zijn er bijvoorbeeld wachtlijsten in de jeugdzorg verdwenen? Zijn wij ons er in Brabant van bewust wat de gevolgen zijn van de bevolkingskrimp en wat dit gaat betekenen voor de bouw?

Ik hoorde een voorbeeld van de heer Thuis van mensen die heel blij waren met de impulsen door

de provincie. Ik heb ook wel andere mensen ontmoet, misschien net in een andere hoek van Brabant. Zij zaten heel erg te wachten op dit soort impulsen, die daar werden gegeven. Er zijn veel mensen die daar hard op wachten en wellicht de komende jaren er nog steeds op wachten. Betekent dit dat ik er geen vertrouwen in heb? Dat heb ik nog niet. Bij allerlei uitwerkingen, bijvoorbeeld in de gebiedscommissies, waar de provincie een aanslingerfunctie heeft en van haar een financiële rol verwacht wordt, gaan zaken stilvallen. Bijvoorbeeld de opgaven die wij hebben in de natuur, de EHS-gebieden en het water gaan stilvallen. Wij hebben er laatstelijk in de commissie al over gesproken dat de verwachte investeringen niet helemaal gehaald worden. In de laatste opgaven, met de waterschappen, hebben wij de nodige miljoenen nog niet gevonden.

Mijn zorg is geen gebrek aan vertrouwen. Mijn zorg is waar wij de prioriteiten moeten stellen. Welke keuzes gaan wij maken als die vanwege minder financiële ruimte gemaakt moeten worden? Ik wil enkele prioriteiten van de Brabantse Partij aangeven.

In het bestuursakkoord is bijvoorbeeld geld opgenomen voor het uitvoeren van de IDOP's, integrale dorpsontwikkelingsplannen. Nu is een plan nog geen leefbare kern. Voor een plan is meer nodig. Het moet ook uitgevoerd kunnen worden. Wij zijn bereid daarvoor een steuntje in de rug te geven door er meer in te investeren. Voor die extra investering is al enkele keren in Brabant geprobeerd met dorpspunten te werken. Dat was een goed voorbeeld van de versterking van leefbaarheid in de kernen.

Cultuur is voor ons ook belangrijk, zowel de grijpbare cultuur als de ongrijpbare cultuur, zoals dialect. Wij vinden behoud van wezenlijk belang. Als er een keuze moet worden gemaakt, mag er wel iets minder meer naar cultuur, waardoor wij wellicht niet het beste jongetje van de klas zijn of niet de hoofdstad worden.

De Brabantse Partij is zeker een partij die het Brabantse landschap koestert en bepaalde ruimte ook in kwaliteit zou willen behouden. Maar als er keuzes gemaakt moeten worden kiezen wij voor de burger, de mensen die hier wonen. De komende

jaren moeten keuzes worden gemaakt. Wij willen de inwoners van onze provincie in de steden en kleine kernen een veilig gevoel geven, om daar te wonen, werken en recreëren. Wij moeten dus zuinig zijn op ons landschap en behoedzaam omgaan met al het water, omdat die van belang zijn in onze omgeving. Maar met milieu- en natuurwetten, die in verschillende gradaties goed zijn om de natuur te beschermen, gaan we soms aan de burger, de naaste bewoner voorbij. Een voorbeeld daarvan is dat van de Natura 2000-gebieden. Met de uitstootbeperking gaan wij ontzettend goed om met de natuur, maar de bewoners die er naast wonen, die er al jaren in zitten, worden wel eens vergeten.

Verder wil ik voor ik afsluit nog één overweging met de Staten delen, over mooi Brabant. Wordt Brabant nu mooier door alles maar te clusteren? Natuur wordt op een hoop gegooid in de EHS. Landbouw wordt geclusterd. Veestallen komen bij elkaar in de LOG's. Glastuinbouw wordt geclusterd. Industrierterreinen komen op clusters dan wel langs wegen. De provincie is toch hoeder van onze ruimtelijke invulling? Kan de provincie keuzes maken tussen praktisch/economisch, mooi/nuttig en gebruik/leefbaarvriendelijk?

In een commissie wil ik met het college bekijken hoe wij onze handhavende taak kunnen verbeteren op het gebied van milieuvergunning en controles bij BRZO-bedrijven (Besluit Risico's Zware Ongevallen), waarbij de zware chemische processen en uitstoot van stoffen aan de orde van de dag zijn. Wij kunnen daar nog niet de vinger achter krijgen. De provincie Brabant zal als het aan de Brabantse Partij ligt in de toekomst verschil gaan uitmaken, omdat zij keuzes durft te maken voor de burger en deze voorop stelt bij het maken van keuzes voor de toekomst op korte en middellange termijn.

De voorzitter: Ik dank u voor uw puntige betoog.

Alle fractievoorzitters hebben in eerste termijn aangedrongen op een toekomstgerichte reflectie, die uiteindelijk in heel concrete keuzes voor taken in de begroting moet eindigen. Het college neemt graag het voorstel van mevrouw Verstappen voor een zekere slow time over. Wij gaan van een lunch genieten waarin wij overigens ook aan het werk

gaan.

De vergadering wordt van 12.58 uur tot 13.50 uur geschorst.

De heer Rüpp (GS;CDA): Voorzitter! Ik wil in hoofdlijnen reageren op het financiële en personele gedeelte van de algemene beschouwingen. Ik zal meteen een paar specifieke antwoorden op het terrein van de ruimtelijke ordening, mijn portefeuille, meenemen. Vanuit verschillende fracties is een vrij indringend beeld geschilderd van de financiële situatie waarin wij op dit moment verkeren en wat dat betekent voor de begroting. Er wordt heel duidelijk een relatie gelegd met de kerntaken, en terecht.

Ik schets graag het volgende beeld. Wij zijn al enige tijd geleden gestart met de kerntakendiscussie, onder een ander gesternte. Zij gaat vooral over de vraag wat voor een provincie wij willen zijn. Welke taken zijn naar ons oordeel provinciale taken? Hoe willen wij die op de meest efficiënte en excellente wijze uitvoeren? De volgende vraag is of de financiële positie van de provincie dit jaar en de komende jaren drastisch anders is dan zij in de afgelopen jaren was.

Een relativering past daar wel bij. In 2000 hadden wij een begroting van rond de € 475 mln. Nu werken wij met een begroting van € 1,1 mld. Als je ziet wat er in de loop van de tijd allemaal bij is gekomen, denk ik dat een pas op de plaats, om na te denken wat wij willen zijn en hoe wij dat willen doen in het financiële toekomstperspectief, gepast is. Spreken wij over kerntaken, bezuinigingen, ook bezuinigingen op personeel, dan zou onze lijn zijn dat het personeel de taak volgt. Dat kan op drie wijzen. De eerste is het schrappen van taken en dus schrappen van personeel. De tweede is het uitbesteden of bij anderen leggen van taken en dus overdracht van personeel. Mevrouw Geraedts gaf het beroemde voorbeeld van de muskusratbestrijders, een taak die wettelijk uitbesteed gaat worden aan de waterschappen. De mensen gaan dan naar de waterschappen. Dat neemt niet weg dat wij verantwoordelijkheden hebben voor het personeel dat wij nu in dienst hebben en dat wij overdragen. Dat gebeurt op de meest zorgvuldige

wijze.

De heer Heijmans (SP): Ik denk dat wat voor mij geldt voor iedereen hier geldt. De gedeputeerde houdt een heel logisch verhaal. Personeel volgt taken; verminder je de taken dan verminder je het personeel. Daar is geen speld tussen te krijgen. In dat licht vind ik het zo vreemd dat het college al met percentages werkt. Wij gaan afscheid nemen van 25% van het provinciale personeel. Althans, wij gaan het aantal formatieplaatsen met 25% terugbrengen. Dat brengt natuurlijk hier in huis een en ander teweeg. Als wij nu nog zo uitgebreid een takendiscussie gaan voeren, heeft het college dan niet voor zijn beurt gesproken?

De heer Rüpp (GS;CDA): Ja ...

De heer Heijmans (SP): Dat is een mooie schuldbekentenis.

De heer Rüpp (GS;CDA): U hebt daar wel een punt. Wij hebben ook geconstateerd dat wat de afgelopen week in de pers is gekomen niet het genuanceerde beeld geeft van dat waarmee wij op dit moment bezig zijn. Er zijn wel aannames en percentages genoemd, maar het is in de pers vrij absoluut neergezet. Dat is een stap te ver, want wij moeten nog met elkaar discussiëren. Dit gezegd hebbende, constateer ik ook dat wij elkaar steeds in een klem zetten. Wie neemt nu het initiatief? De commissie-Coonen is aan de slag geweest. Zij heeft een document aangeleverd waar het college op heeft gereageerd. Dat is weer teruggedgaan naar de Staten, waar de blokken zijn vastgesteld. Wij wachten echter steeds op elkaars voorstellen. Ik stel de Staten namens het college voor, in het voorjaar van 2010 met de Staten de tijd te nemen om eens een dag stevig met elkaar te discussiëren. Hoe wij dat precies gaan organiseren is nog een zaak van uitwerking. De Staten mogen dan bijvoorbeeld van het college een aantal concrete voorstellen verwachten om politiek-bestuurlijke keuzes te maken. Wat voor een provincie willen wij zijn? Mevrouw Geeraedts heeft al opgemerkt dat er een heleboel visies liggen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De gedeputeerde begint nu alweer vooruit te schuiven. Hij heeft het over het voorjaar van 2010. Hoe kijkt hij aan tegen het gegeven dat het college regeert en de Staten moeten controleren? Wij hebben al zo vaak richting gegeven. Eigenlijk zitten wij niet op elkaar te wachten. De Staten zitten op het college te wachten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik kan de gedeputeerde ook niet helemaal volgen. De stuurgroep heeft een aantal uitgangspunten geformuleerd die wij hebben onderschreven. Op basis daarvan zou het college met voorstellen komen. Ik herinner mij nog dat de heer Coonen op enig moment zei dat de stuurgroep eraan had gedacht om met voorstellen te komen, maar dat zij dat toch eigenlijk niet juist vond. Dat moest politiek gebeuren. Het college moest met voorstellen komen. Daarover kunnen wij dan in de Staten spreken.

Een tweede punt is de personeelskorting. Het stond niet alleen in de krant, maar het staat ook in de Najaarsbrief. Daarin worden namelijk procesvoorstellen gedaan die moeten leiden tot een krimp van 20%. Daarom vroeg ik zojuist waarop dat is gebaseerd. Dat is niet zo maar in de krant gekomen.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): De heer Heijmans had het over de 25%. Hij mag het zelf zeggen.

De heer *Heijmans* (SP): Ik had het over het personeel en die 20% gaat over de krimp van het programma.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Precies, dat zijn twee verschillende zaken. Wij kunnen politiek die keuze uiteindelijk niet maken. Dat zullen de Staten zelf moeten doen. Ik wil echter niet bij een kip-ei-verhaal terechtkomen. Het college is het met de Staten eens dat wij nu eindelijk eens een stap moeten zetten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het gaat niet om het kip-ei-probleem. Het gaat erom dat het college als wij iets vragen dat ook moet doen. De heer Rüpp draait daar nu omheen. Het college moet

voorstellen doen. Zoals de heer Vreugdenhil zegt, controleren wij. Wij kunnen daarna beslissingen nemen. Het college heeft er een dagtaak aan en wij niet. Dat betekent dat het van de kant van het college moet komen. Wij hebben daarover afspraken gemaakt, maar het college doet het gewoon niet.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Wij doen het wel. Wij hebben de Staten een document gestuurd waarin de blokken zijn aangegeven. Wij raken nu echter precies in de discussie waar ik uit wil komen, omdat wij elkaar in een klem houden. Wij kunnen ook in het najaar over kerntaken gaan praten. Ik maak daar echter twee kanttekeningen bij. De eerste is dat de positie van de provincie aan het veranderen is. Dat is echt informatie die het laatste halfjaar steeds meer op tafel komt. Binnen het IPO bespreken wij wat dat precies betekent, ook in relatie tot het rijk. Wij hebben daarvoor nog twee, drie maanden nodig. De tweede is dat wij in een andere financiële context zitten. Die kunnen wij niet ontkennen. Wij kunnen natuurlijk wel over de kerntaken praten en zeggen wat wij gaan doen. De Staten zouden onmiddellijk, terecht, vragen of wij dat ook kunnen betalen. Er zijn nogal wat onzekerheden voor de toekomst. Wij denken daar in het voorjaar meer over te weten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat wij in financieel zwaar weer zitten wisten wij ook bij de behandeling van de Voorjaarsnota, toen wij afspraken maakten. Dat kan helemaal geen argument zijn. Nogmaals, wij hebben aan de hand van het rapport van de stuurgroep de richting aangegeven waarin het college moet denken. De positie van de provincie hoort daarbij. Wat de heer Rüpp nu allemaal zegt, is een beetje zoeken naar argumenten om niet te hoeven doen wat wij vragen, geloof ik.

De heer *Heijmans* (SP): Ik heb de indruk dat het college wel gaat doen wat wij vragen, als ik het tenminste goed heb begrepen. Het stelt voor om in het voorjaar een dag te organiseren waarop het met concrete voorstellen en suggesties komt, waar de Staten bij wijze van spreken meningsvormend

over kunnen discussiëren. Vervolgens komen wij tot definitieve besluitvorming, op grond van die discussie. Het college zegt in feite toe dat het met concrete voorstellen komt waar bezuinigd moet worden en hoe de personeelsformatie exact wordt ingevuld. Dat is waarom wij hebben gevraagd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat klopt wel, maar dat is weer uitstel. Dat had vandaag moeten gebeuren. Er wordt weer vooruitgeschoven. Het zou al eens gebeurd zijn bij de begroting 2009, toen bij de begroting 2010 en nu schuiven wij het weer vooruit. Ik moet zeggen dat ik, en misschien ook mijn fractie, niet meer zoveel vertrouwen hebben in die toezeggingen.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Ik bestrijd wat mevrouw Geeraedts zegt, om redenen die ik net heb aangegeven. Wij hebben nog een grote mate van onzekerheid. Een van de onzekerheden is bijvoorbeeld de € 300 mln. bezuiniging extra die boven ons hoofd hangt, bij de € 200 mln. die de provincies treft in 2011. Er is geen enkele zekerheid wat dat betekent.

Als wij de discussie op basis van de kerntaken voeren, vraagt u terecht wat dat financieel betekent. Op een aantal punten kunnen wij nu nog geen antwoord geven; wij hopen dat in het voorjaar wel te kunnen doen. U bepaalt echter uw eigen agenda en als u dus zegt dat u niets opschiet met die toezeggingen maar volgende maand die discussie wilt, dan hebben we die volgende maand, maar dan is het wel een onvolledige discussie. Dat is de afweging en dat is ook verantwoord bestuur. U krijgt die discussie want het college vindt ook dat we die discussie met elkaar moeten voeren en niet voor ons uit kunnen schuiven.

Overigens, als u dan vraagt of we echt keuzes gaan maken voor wat de provinciale taken zijn en u kijkt naar de ontwikkeling van de begroting van 2000 tot 2010, dan kan het u niet zijn ontgaan dat er al heel wat keuzes, ook impliciete, zijn gemaakt. Kijkt u alleen maar naar de besteding van de middelen. In 2000 gaven we 40 % van onze middelen, zijnde toen € 185 miljoen, uit aan welzijnstaken. In 2010 is dat nog slechts 27,3 %, zijnde € 324 miljoen. Er vinden dus

verschuivingen plaats op basis van discussies die we eerder met elkaar hebben gevoerd. U hebt gelijk, er moet een klap op gegeven worden en nu moet helder worden wat dat voor de toekomst betekent, wat voor provincie we willen zijn. Wij willen één provincie zijn, Noord-Brabant en niet vier of vijf, mijnheer Heijmans. Wij geloven ook niet dat er in de toekomst een dusdanige opschaling plaatsvindt dat we uiteindelijk maar vier of vijf gemeentes hebben. Als je kijkt naar de afgelopen twintig jaar en de opschaling van de gemeentes, terwijl er in provincieland helemaal niets is gebeurd en er een decentralisatie van allerlei taken heeft plaatsgevonden vanuit het rijk naar gemeenten en naar provincie, is wel duidelijk dat dit een heroriëntatie vraagt ten aanzien van de soort provincie, de omvang enz. Die discussie moeten we wel met elkaar aangaan.

Er zijn een paar opmerkingen gemaakt over de inzet van onze middelen, met name de € 400 miljoen voor de crisis. Er is waardering voor maar tegelijkertijd spreekt er zorg uit, namelijk of het wel allemaal helpt en of het wel voor iedereen bereikbaar en toegankelijk is. U wordt met enige regelmaat geïnformeerd over de voortgang met de uitvoering van die kredietmaatregelen. We hebben verleden week besloten u maandelijks in de commissie er mededelingen over te doen. Daarnaast wordt u constant als er nieuwe zaken te melden zijn op de hoogte gebracht, onder andere door de persberichten die u ook krijgt. Kijkt u bijvoorbeeld heel specifiek naar de woningbouwmaatregelen, waarvoor € 250 miljoen is uitgetrokken. We hebben er twee dingen over gezegd. Het eerste is dat we proberen 10.000 woningen in de komende tweeënhalf jaar wel te laten bouwen, die vanwege de kredietcrisis mogelijk niet gebouwd zouden worden. Op dit moment hebben we na een paar maanden 1400 woningen “gered”. Die worden nu gebouwd. Er zijn besluiten over genomen en er zijn akkoorden over gesloten met gemeentes. Er zit echt substantiële voortgang in. Het tweede is dat het niet alleen gaat om de aanbodszijde om de woningbouw op de been te houden, maar we moeten ook het vertrouwen bij de consument terugbrengen. We hebben maatregelen getroffen

voor hen, waarop ze kunnen terugvallen als ze op dit moment bang zijn een woning te kopen. U heeft de afgelopen maand de maatregelen gezien. De vier voor de startersleningen; met name de woonlastenverzekering is niet mis. Er is breed bekendheid aan gegeven. U heeft de informatie daarover gekregen in de afgelopen periode. Mevrouw Jacobs zal straks ingaan op een aantal zaken in het kader van die andere € 150 miljoen. Ik noem met name de energiematregelen, het mkb etc. Ook ik hoor daarover vanuit de markt geluiden, zowel van echtparen die de heer Thuis tegenkwam als die welke de heer Punt ontmoette, en ook vanuit de bouwwereld zelf. Wij zullen en kunnen niet iedereen helpen. We hebben met elkaar duidelijke criteria vastgesteld, onder welke voorwaarden wij onze hulp inzetten. Ik krijg ook mailtjes, telefoontjes en brieven en ik word op recepties en dergelijke aangesproken door mensen die zeggen een prachtig plan te hebben en het te kunnen realiseren als ze vijf ton krijgen. Dat zullen we dus niet doen. Er is hier en daar bij bedrijven wat onvrede omdat ze niet geholpen worden. Door dit soort van harde ingrepen zullen we niet iedereen gelukkig maken. Ik vraag u ook, ambassadeur te willen zijn van wat wij nu aan het doen zijn en oog te hebben voor de complexiteit van dit alles. Dan vallen er inderdaad projecten buiten de boot. Eén ding moet helder zijn, zeker als het gaat om die woningbouwmaatregelen, wij hebben de prioritaire afweging bewust bij de gemeenten gelegd. De gemeenten zijn het beste in staat te kunnen beoordelen, welke projecten binnen hun gemeenten van zodanige maatschappelijke waarde zijn dat zij willen dat ze doorgaan. Wij toetsen vervolgens samen met die gemeente en de ontwikkelaar, de aannemer, de woningbouwvereniging, de bank, onder welke conditie dat kan. We hebben alle makelaars van Brabant hier uitgenodigd en een groot deel is geweest. Wij hebben hier alle voorlichtingsmateriaal neergelegd. Uit de monitor die wij elke maand doen om te weten of het in Brabant bekend is wat we doen, blijkt dat per maand het aantal mensen dat bekend is met onze maatregelen en weet waar ze terecht kunnen, stijgt. Op het ogenblik ligt het percentage boven de 50 en dat is

heel belangrijk in dit veld, want je moet iedereen erin meekrijgen.

Tot slot nog een opmerking over de hele economische situatie, de Jozef economie en de economie van de heer Heijmans, de stoer en dom aanpak, het reserveren voor plasmaschermen. Dat zullen we zeker niet doen. Dat is een buitengewoon slechte reservering die je kinderen nooit mag voorhouden. We zitten meer in de lijn die u toch moet aanspreken, de heer Marx. Die heeft *Das Kapital* geschreven. Hij is op dit moment aartsbisschop in München en hij heeft als voornaam Reinhard. Die heeft, nog eens het Vaticaans Concilie van de 19^e eeuw, aangegeven dat we inderdaad naar een herverdeling van middelen toe moeten en dat we vooral ook moeten investeren in duurzaamheid, in kennisontwikkeling, in opleiding en in iedereen laten participeren in onze samenleving. Daar zijn die Essent-middelen voor bedoeld. We hebben met elkaar als uitgangspunt geformuleerd, dat die Essent-middelen niet nu op de korte termijn moeten worden ingezet om gaten te dichten. Wij zijn heel wel in staat om de gaten die er vallen, binnen de lopende begroting volop te dichten. We moeten ze wel gebruiken voor de duurzame langetermijn investeringen die met name zijn gericht op, zoals ook door de heer Arkes aangegeven en door mevrouw Lestrade nadrukkelijk is gesteld, kennis en innovatie en energietransitie. Dat zijn de grote punten, gekoppeld aan de investeringsagenda voor de Essent-middelen, waar ook bereikbaarheid een belangrijk doel is.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Met deze visie heb ik toch wel heel veel moeite. Om maar bij de termen van Jozef te blijven, we zitten al een jaar lang in de magere jaren en met uw voortzetting van het huidige beleid krijgen we nog een voortzetting van die magere jaren. U zegt eigenlijk dat we nu een gedeelte van de middelen die we hebben, opsouperen omdat we nog een pot achteraan hebben staan en dan gaan we wel een keer werken aan die sociale en duurzame economie. Ik daag u uit, nu al die ombuiging te maken om te kijken, hoe we nu al die slag kunnen maken. U geeft aan

het volgend jaar te doen, maar ik denk dat we straks bij de begrotingsbehandeling de vraag op tafel hebben, hoe we het komend jaar daar een slag in gaan maken. Ik zou graag zien dat u vanuit die visie uw beleidsvoornemens verder uitwerkt en dat we daarover spreken. Anders zijn we alleen maar bezig de middelen op te souperen, middelen die we voor de toekomst heel hard nodig hebben.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Volgens mij spreken we exact dezelfde taal. We spreken niet over het opsouperen van middelen die er nu zijn. Ik heb juist aangegeven dat we de ombuigingen koppelen aan de kerntakendiscussie en dat willen we in het voorjaar met elkaar gaan doen. U maakt mij niet wijs dat gelet op wat we op het moment moeten gaan doen voor het komende jaar, gekoppeld aan de begroting van € 1,1 miljard, waar wij in één beweging in het kader van de kredietcrisis € 400 miljoen uit trokken om in te zetten in de samenleving, wij niet in staat zouden zijn € 40 tot € 50 miljoen in de begroting te vinden. Dat is een brevet van onvermogen voor ons en voor u als dat niet lukt. Volgens mij doen wij exact wat u met uw Jozef economie wilt.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik constateer alleen dat als je het debat met de heer Hoes aangaat, € 40 miljoen heel lastig te vinden is, zelfs voor het waterplan.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Omdat wij geen keuzes maken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Kijk naar de reservepositie van de provincie, kijk hoe die in één jaar tijd enorm achteruit gegaan is. Dan zie je in één oogopslag waar we als provincie aan het interen zijn. Dan kun je niet overeind houden dat we nog steeds een duurzaam beleid voeren als provincie. Dan moet er nu ingegrepen worden bij deze begrotingsbehandeling en kunnen we het niet nog een jaar voor ons uit schuiven.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Tegelijk hoor ik in alle algemene beschouwingen waar u uw prioriteiten

wilt leggen en waar u meer geld voor wilt hebben. Ik heb bij geen enkele fractie gehoord waar het eventueel een stukje minder kan. Ik denk dat we dat moeten aanpakken om de keuzes waar ook mevrouw Geeraedts om vroeg, te kunnen maken.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): U zegt dat u geen enkele fractie keuzes hoort maken maar dat gaan we de volgende keer doen. Bij de begrotingsbehandeling zult u er wel mee geconfronteerd worden, als u er dan nog bent. Daarom is het zo van belang dat we vandaag ook die voorstellen van het college zouden hebben gehad. Het is dus juist wat de heer Vreugdenhil zegt. We schuiven het op en dan komt het weer terug bij de begroting voor 2011. Ik weet niet of u het zich nog herinnert. We zouden het eerst in 2009 krijgen, toen in 2010. Daar zaten we op te wachten. Nu wordt het weer 2011 en we schuiven het maar steeds weer voor ons uit.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Ik kan hierover een opmerking maken die ook aansluit bij een vraag van de heer Arkes. Die zei dat het lastig is om in de bestaande begroting te kunnen zien, welke keuzes we daadwerkelijk kunnen maken. Wat is verplicht, wat ligt al vast in allerlei overeenkomsten en afspraken en waar kun je daadwerkelijk schrappen. Dat is een heel terechte vraag. Ik acht ons zelf in staat voor de commissievergadering van 6 november een overzicht te geven van wat er werkelijk aan harde verplichtingen in die begroting zit en wat aan niet harde en dus waar keuzes kunnen worden gemaakt en dus ook waar ik € 40 miljoen voor het waterplan kan weghalen en welke pijn daar achter zit.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Nu breekt mijn klomp. Nu krijgen we een lijstje waar nog geen handtekeningen onder gezet zijn. Ik heb heel goed van de heer Hoes gehoord waar hij het geld vandaan kan halen zonder dat hij daar een handtekening onder heeft staan samen met de waterschappen. We kunnen dus ook wel eens veel breder kijken dan dat. Anders krijgen we zo'n nietszeggend lijstje van u. Ik wil graag in de breedte kijken waar we kunnen

bezuinigen. De heer Hoes heeft de voorzet gegeven en laten zien dat hij de systematiek goed doorheeft. Laten we daar dan over spreken en daar een scherp politiek debat over voeren en keuzes maken en niet kijken naar alleen maar zaken waar geen handtekening onder staat. Er zijn pijnlijke keuzes nodig en daar moeten we volgende maand over spreken.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Dan is het toch terecht dat de heer Arkes vraagt welke bandbreedte er is om dat te doen? Er zitten toch in onze begroting ook doeluitkeringen die gewoon zijn vastgelegd voor bepaalde voorzieningen? Er is ook rijksgeld mee gemoeid – ik denk aan de jeugdzorg – dat we gewoon doorsluizen. Dergelijke blokken moeten helder zijn. Dan is het vervolgens aan u om af te wegen, hoe hard een verplichting is en om te bepalen of u het voor uw verantwoordelijkheid wilt nemen of niet. Dergelijke keuzes moeten we maken en daar vraagt de heer Arkes om en wij kunnen dat leveren.

De *voorzitter*: Rondt u af.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): De heer Arkes maakte een opmerking over het reconstructiebeleid en over de afwaartse beweging. Ik meen dat het beeld iets minder somber geschetst mag worden dan de heer Arkes aangeeft. Uit onze monitor blijkt wel degelijk dat de afwaartse beweging op gang komt. Het is waar, we worden vaak gehinderd door de lange doorlooptijden van procedures om snelle meters te kunnen maken, maar nog steeds zijn we op de positieve weg bezig.

Tot slot de vraag van de heer Punt of het concentratiebeleid wel in alle gevallen het beste beleid is. Met name heeft hij het dan over woningbouw en bedrijventerreinen. Zou je ook niet naar deconcentratie moeten kijken, meer naar de kern toe? Ik vind dit een punt dat met name bij de structuurvisie aan de orde moet komen, maar de gedachte op zich is wel interessant genoeg om met elkaar over te discussiëren.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Allereerst een opmerking over de € 40 miljoen aan

bezuinigingsvoorstellen die vandaag voorliggen en de bijdragen van diverse kanten daarover. Er zitten een aantal posten bij waar ik met u verantwoordelijk voor ben en waarvan wij hebben geconstateerd dat deze middelen in deze periode niet uitgegeven kunnen worden. Laat u het vooral niet ervaren als een inhoudelijk schrappen van maatregelen. Het gaat er vooral om dat wij als college een eerste slag hebben gemaakt bij het maken van de begroting waarvan we zeggen dat we de uitgaven in deze bestuursperiode niet waar kunnen maken, ook niet met extra inzet. Dat is de reden om die op een aantal terreinen uit de begroting te halen. Dat is de gemakkelijkste slag die we daarin kunnen maken.

De heer *Heijmans* (SP): Dan vind ik dat u ons dat had mogen laten weten. U zet er nu boven dat het bezuinigen zijn omdat we ons ambitieniveau verlagen. Zoals het werd gebracht is het echt iets anders dan wat u nu zegt: we kunnen het toch niet uitgeven. Wat is het nu?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Laat ik mij beperken. Ik heb gezegd dat de zaken die geciteerd zijn vanuit de directie ecologie – u hebt er zelf een lijstje van gegeven – zaken zijn waarvan wij de geambieerde data niet waar kunnen maken. Dat heeft niets te maken met er geen geld voor hebben want dat hebben we wel, maar we krijgen het niet uitgevoerd. Dat is een belangrijke constatering en dat is de lucht die soms in de begroting zit en waarvan we met elkaar iedere keer weer bij de rekening constateren dat er heel veel geld teruggaat naar de algemene middelen of doorgeschoven wordt. Daarvan hebben we met elkaar gezegd dat we vroegtijdig moeten proberen daarvoor een oplossing te vinden. Die kun je vinden, zoals binnen de ecologie, door een deel van de middelen, een aantal miljoenen, vrij te maken voor het provinciaal waterplan, en een aantal miljoenen, € 3,4 zeg ik uit mijn hoofd, die we voor ecologische verbindingzones beschikbaar kunnen stellen. Er was dus geen extra geld beschikbaar maar door te kijken waar middelen in de begroting staan die we in deze periode niet kunnen uitgeven, hebben we die kunnen

realloceren.

Dan zijn er opmerkingen gemaakt over het waterplan/de tweede bestuursovereenkomst met de waterschappen. Breed is het gevoel in deze Staten dat het niet acceptabel is om een handtekening die onder de tweede bestuurs-overeenkomst staat, niet tot uitvoering te brengen, althans op dit moment de consequenties niet te aanvaarden, ondanks zoals de heer Rüpp terecht ook aangaf, het andere financiële gesternte waar we onder zitten. Heel concreet vroeg de heer thuis van het CDA, of GS met hem de opvatting delen dat die tweede bestuursovereenkomst moet worden gedekt. De rest sloot zich daar in andere bewoordingen bij aan. Ik zou willen zeggen: in principe wel. Maar, zo zeg ik er tegelijk bij, als we dat doen binnen de middelen die we nu beschikbaar hebben, dan kan dat, want we kunnen die tweede bestuursovereenkomst volledig dekken met de middelen die we hebben. Alleen zijn er een heleboel andere zaken die de Staten ook willen. Een heleboel autonome activiteiten, dus geen wettelijke, zo zeg ik heel flauw, zijn allemaal gedekt voor de zesjarige periode; dat is het probleem niet. Het is maar een beperkt bedrag van het totaal. Het enorme bedrag van autonoom beleid echter dat we dan nog willen, kunnen we niet financieren. Die keus kunt u maken. U kunt zeggen dat we de tweede bestuursovereenkomst volledig moeten dekken en onze afspraak moeten nakomen. Volgens mij – ik heb de bedragen niet precies in mijn hoofd – blijft er dan nog een miljoen of twintig over om te besteden aan autonome taken, waarvoor we een veelvoud zouden willen hebben. Die discussie krijgen we ongetwijfeld bij de begroting nog terug.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik verbaas mij er een beetje over omdat u nu feitelijk al een richting aangeeft waar we als we meer geld in het waterplan stoppen, de dekking vandaan moeten halen. U geeft namelijk aan dat er dan minder beschikbaar is aan autonome middelen.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dat is een constatering, een feit, geen keuze.

De heer *Arkes* (PvdA): Behalve dan dat wij als PS uitmaken waar de dekking vandaan moet komen....

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dat heb ik net geconcludeerd. U bent degene die budgetrecht heeft. Dus u bepaalt uiteindelijk of en hoeveel we aan het waterplan uitgeven. Wij komen er niet aan. Wij hebben binnen onze verantwoordelijkheid gemeend een plan te moeten voorleggen. U hebt er statenbreed kritiek op. Wij verwachten dat er van u uit eventueel een alternatief komt.

De heer *Arkes* (PvdA): Dat is correct geformuleerd. Wat u zei klonk een beetje, alsof, als we zouden vinden dat daar meer geld voor nodig is, het ten koste zou gaan van de autonome middelen op andere terreinen die we misschien ook belangrijk vinden. Dat is natuurlijk een discussie die we met elkaar gaan voeren.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dan zal ik dat verhelderen, want dat heb ik dan onduidelijk gezegd. Het ging mij om het bedrag binnen de € 76 miljoen die we nu voor het waterplan beschikbaar hebben gesteld. Daarvan hebben wij gezegd dat wij het rijtje met de Europese en de nationale overeenkomst kunnen dekken. Daarnaast hebben we nog een bedrag over. Daarvan hebben we gezegd dat we daar nu geen keuze in doen maar dat wij dat met de waterpartners in de komende tijd willen doen. Als de Staten nee zeggen is dat te ruim geïnterpreteerd, want in feite heeft u al een deel van het geld vastgelegd in de tweede bestuurs-overeenkomst. Moeten we dat dan niet als eerste bepalen en dan kijken of we geld over hebben? Ik zeg dan dat dat kan en dat je dan je handtekening niet hoeft terug te trekken uit de overeenkomst met de waterschappen. Het is, laat ik het voorzichtig zeggen, een keuze die je kunt maken. Het is in ieder geval voor de partners de meest betrouwbare keuze die u kunt maken. Dan houden we echter maar een heel beperkt bedrag over voor al die andere autonome taken die in het waterplan staan.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Als ik de

heer Hoes zo hoor moet ik dan constateren dat u door het college met handen en voeten bent gebonden en het alleen maar uit uw eigen budget mag halen of ziet u bij eventuele andere begrotingshoofdstukken nog ruimte om die richting waterplan door te sluizen?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dit is een soort van gewetensvraag. Daar trap ik niet in. Het is een collegeverantwoordelijkheid om de begroting voor te leggen zoals die er hier ligt en, nogmaals het is uw recht en uw plicht straks de begroting vast te stellen en daarin definitieve keuzes te maken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik heb geen antwoord gehad. Heel concreet daarom de vraag: Heeft u met een afspraak te maken dat u alleen binnen uw eigen begroting mag zoeken en is dat dan dus ook zo bij de voorstellen die wij straks bij de commissiebehandeling kunnen verwachten als u de ruimte gaat zoeken waar nog extra geïnvesteerd kan worden?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Het antwoord is nee, maar ik merk er ook met een bij op dat ik niet met een voorstel kom om extra ruimte te zoeken. het voorstel ligt er. U zegt hier vrij breed dat u meer geld wilt, variërend van 25 tot 40+. Dan is het, nogmaals, uw verantwoordelijkheid, vinden wij als college, die dan ook te zoeken.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Zoals u het formuleert tast u eigenlijk het budgetrecht van de Staten aan, want ik hoor u zeggen: als je dat geld van die tweede bestuursovereenkomst wilt uitgeven, dan moet je het zoeken binnen het waterplan, binnen de niet-wettelijke taken die in het waterplan zitten. Dat bepalen wij, niet u. Als wij zeggen het anders te willen en het hele plan gedekt willen hebben, dan bepalen wij dat.

De *voorzitter*: Volgens mij zit er geen licht tussen wat de heer Hoes zei en wat u vraagt. Hij heeft gezegd dat u het recht heeft te schuiven tussen die blokken.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Soms moet je het even helder krijgen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik vind dat de gedeputeerde hier de zaken principieel omdraait. U zegt in feite: Wij als professionele bestuurders met 1300 ambtenaren ter beschikking komen met voorstellen voor bezuinigingen en als u als Staten die voorstellen tot bezuinigingen afschieten, gaan jullie maar geld zoeken met al jullie beperkte mogelijkheden. Ik kan hier niet naar een ambtenaar gaan en zeggen dat hij voor mij wat bezuinigingen moet zoeken. Deze Staten hebben volledig het recht tegen dit college te zeggen dat die € 40 miljoen bezuinigingen op het waterplan niet acceptabel zijn en dat het college aan het werk moet om voor ons een alternatieve dekking te zoeken. Dat is uw positie als dagelijks bestuur ten opzichte van deze staten. U moet niet proberen ons in de positie te dwingen waarin u met allerlei bezuinigingen komt en vervolgens tegen ons zegt dat wij maar moeten aangeven hoe het anders moet. Dat is fundamenteel de rollen omdraaien.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Zoals het tot nu toe is gegaan en zoals nog steeds het voornemen van het college is: De begroting ligt er zoals deze is. Er zijn wensen op velerlei gebieden, niet alleen op dat van water, maar op allerlei terreinen, ook binnen het college. U kunt zelf het lijstje maken. Iedereen knokt ervoor. Met elkaar komen we tot een afweging waar we met goed fatsoen denken geld aan te kunnen besteden. Daaruit is een financieel plaatje ontstaan voor het waterplan van afgerond € 76 miljoen. Dat is de keuze die het college voorlegt. Wij zeggen dus: dit zijn de ambities, dit zijn de doelstellingen, dit zijn de centen erbij. Dat is ons plan. Punt. Dat betekent dat als dit plan ter finale behandeling in de Staten komt, tegelijk met de begroting, u met elkaar moet bepalen of het met elkaar in evenwicht is.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Als wij vandaag een motie aannemen waarin wij zeggen dat GS ons drie alternatieven moeten voorleggen om het geld te vinden, betekent dat dan dat u dit zult weigeren?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Nu wordt het debat wel heel erg op het scherp van de snede gevoerd, voorzitter. Een motie is een duidelijke statenuitspraak. Er is nogal een groot verschil tussen een motie die vraagt iets voor te leggen en een die uitspreekt iets te moeten doen. Op die manier legt u de bal weer vakkundig bij ons terug. Het college vindt het jammer dat het nu zo gaat. Het is dezelfde discussie als zojuist werd gevoerd tussen een aantal fractievoorzitters en collega Rüpp, waarbij de bal steeds over en weer werd gespeeld. De vraag is uiteindelijk wie erover gaat. U gaat erover. U bent degene die kiest waar het geld wel en waar het niet naartoe gaat.

De heer *Heijmans* (SP): Mag ik dan toch eens proberen het duidelijk te maken aan de hand van voorstellen waar u mee komt, pagina 11 van de Najaarsnota. Dat zijn dus bezuinigingen die dit college kan vinden en waartoe wij als Staten absoluut niet in staat zijn omdat wij de middelen en mogelijkheden niet hebben om dit soort bezuinigingsmogelijkheden op te sporen.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dat is toch slecht als statenleden er niet toe in staat denken te kunnen zijn. U stelt de begroting vast en nu zegt u dat u eigenlijk niet in staat bent de begroting vast te stellen. Dat vind ik heel slecht.

De heer *Heijmans* (SP): Dat heeft alles te maken met de positie die wij als Staten hier hebben. Wij kunnen niet naar een afdeling gaan en aan een ambtenaar vragen uit te zoeken of deze of die bezuinigingsmaatregel mogelijk is. U bent toch ook statenlid geweest en raadslid geweest? U weet toch heel goed het verschil tussen de mogelijkheden die u als wethouder had en als gedeputeerde heeft en die een raadslid of statenlid heeft?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Mogen we dit opvatten, mijnheer Hoes, als een uitnodiging nu actief als statenleden het provinciehuis in te trekken om daar met de ambtenaren te gaan kijken naar mogelijke alternatieven?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Volgens mij is dat een relatie die via de griffie goed is geregeld. Als u informatie uit dit huis wilt hebben is die gewoon beschikbaar. Daar is geen discussie over. Ik vind toch echt dat ik u, mijnheer Heijmans, als oud-raadslid en oud-statenlid moet zeggen dat je in die positie als volksvertegenwoordiger in staat moet worden geacht keuzes te maken. Daar gaat de hele discussie over. Ik snap het wel want we hebben hier jarenlang geen keuzes hoeven te maken, want iedere motie, hoeveel miljoen ook, werd gewoon gehonoreerd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik vind dat de heer Heijmans nu wel een beetje doordraaft. Nee, ik wil niet de gedeputeerde helpen. Hij kan het zelf wel. Ik kan mij wel voorstellen dat binnen het college een bepaalde lijn wordt uitgezet en dat wij het er niet mee eens zijn. Die uitspraak hebben we nog niet echt goed gedaan. Een paar partijen hebben gezegd dat het maar iets anders moet. Op het moment dat wij dat doen, dragen wij het college op die middelen te zoeken. Als het college dan zegt dat het niet kan, dan is het aan ons te zeggen dat we er niet mee akkoord gaan. U loopt nu naar mijn mening een beetje op de troepen vooruit.

De heer *Heijmans* (SP): Natuurlijk heeft u voor een deel gelijk. Keuzes maken is aan ons. Voor de SP-fractie is het helemaal niet moeilijk geld te vinden. Maar dat zijn dan keuzes om iets niet en iets anders wel te doen. Waar het mij om gaat is dat het college ook in staat is technische keuzes te maken. Stelpost en balans bijvoorbeeld. Dat zijn zaken die wij als statenleden niet op het spoor kunnen komen. Ik ben het dus met u eens dat het voor een deel aan de Staten is om politieke keuzes te maken, dit wel of dit niet te doen, maar daarnaast zijn er technische bezuinigingsmogelijkheden waarvan wij gerust als Staten kunnen vragen aan het college ernaar te zoeken. Dat bent u toch met mij eens?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Ik bedoel het echt goed, mijnheer Heijmans, maar ik vind het echt een brevet van onvermogen als de Staten op deze manier redeneren. Wij hebben beiden even lang

ervaring in de politiek. Ik zou zelfs willen zeggen dat wij het kunnen. Ik zit er in het college dichterbij. Ik ben er iedere dag mee bezig. Dat is een verschil. Maar de Staten kunnen een keuze maken uit de begroting.

De *voorzitter*: Ik sta nog twee interrupties toe en dan verzoek ik de heer Hoes zijn betoog af te ronden.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): In het rapport Sturen met Kaders staat precies hoe de Staten bediend horen te worden. Er wordt ook in aangegeven dat wij een aantal keuzescenario's krijgen. Wij krijgen bijvoorbeeld een A-, een B- en een C-scenario. De consequenties daarvan worden enigszins uitgewerkt. Aan de hand daarvan maken wij onze keuzes. Het hoeft niet zo'n opgewonden discussie te worden, maar eigenlijk is onze werkwijze dat het college ons uitgewerkte scenario's voorlegt, op basis waarvan wij keuzes maken.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Ik ben blij dat dit mevrouw Lestrade tot rust brengt.

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen heeft een aanvullende vraag. Dan heeft de heer Hoes ook de tijd om rustiger te worden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Het is meer een onderliggende vraag. Wat mij enorm fascineert is het volgende. De heer Hoes is gedeputeerde voor ecologie. Heeft hij die pet ook op als het over andere dossiers gaat, bijvoorbeeld de verdeling van Essent-gelden? Die vraag fascineert mij buitengewoon. Het lijkt net alsof er allerlei keuzes gemaakt worden waar de heer Hoes als gedeputeerde voor ecologie hulpeloos bij staat. Er werd van alles afgesproken, maar toen hij aan de beurt was, was het geld op. Hoe zit dat?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dit zijn twee heel verschillende vragen. Ik begin met de vraag van mevrouw Lestrade. Sturen met Kaders heeft in het geval van het waterplan plaatsgevonden. Daarom meent het college niet te mogen morrelen aan de doelstellingen en ambities in het waterplan. Los

daarvan hebben de Staten in de commissie al keer op keer aangegeven dat dit voor een groot deel van de Staten zelfs een minimumpakket is. Dat komt uit Sturen met Kaders en daar komen wij niet aan. Dan is er het financiële dossier. De Staten hebben in het stuk kunnen zien dat het college nog steeds kiest voor een voorkeursscenario. Wij zijn het inhoudelijk nog steeds met elkaar eens dat bij dat voorkeursscenario een groter bedrag hoort, van € 160 mln. Alleen, op het moment dat wij het waterplan vaststelden in het college van GS was dat het eerste plan dat onder een nieuw financieel gesternte werd vastgesteld. Dat maakt het zo onhandig. Ik ben absoluut niet minder gedreven voor water en natuur of voor andere thema's dan voor thema's die voor of na die tijd ter sprake kwamen. Het gaat er echt om dat wij in een andere periode zijn terechtgekomen. Het zou mij niet verbazen als wij een andere discussie met elkaar hadden gehad als wij onder het huidige gesternte opnieuw met Sturen met Kaders waren begonnen. Dat is niet het geval. Wij doen ons best om aan de ambities van het waterplan, als dat bij de begroting in november wordt vastgesteld, tegemoet te komen. Waar het anders kan, dunner kan of soberder kan kiezen wij daarvoor, maar wij wijken niet af van de doelstellingen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik kom even terug op Sturen met Kaders. Sturen met Kaders is alleen maar een richtlijn en heeft niets met financiële invulling te maken. U kunt zich niet verschuilen achter bezuinigingen om Sturen met Kaders niet toe passen.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Ik heb gezegd dat wij Sturen met Kaders hierop hebben toegepast en dat de inhoud van de nota zo tot stand is gekomen. In eerste instantie waren, precies zoals u zegt, de financiën daar niet aan gekoppeld. Bij de keuze van de scenario's zaten toen nog geen financiële middelen. Qua inhoud blijven wij vasthouden aan de conclusies van Sturen met Kaders. Nadat wij een scenario hadden gekozen, moesten de financiën eraan gekoppeld worden. Misschien zouden wij, onder een ander gesternte, toch wel andere kaders gekozen hebben. Ik ben het echter

met u eens dat de financiën principieel geen onderdeel van de discussie zijn.

Ik rond af met een opmerking over Natura 2000. Dat is een heel weerbarstige materie, die wij hier niet in drie zinnen met elkaar kunnen bespreken. Het lijkt mij wijs dat wij voor een notitie voor de commissie zorgen, waarin op een rijtje wordt gezet wat wij de afgelopen tijd hebben gedaan in ons overleg met Den Haag en met maatschappelijke partners, waaronder de BZW en vooral ook natuur- en milieuorganisaties en de agrarische sector. Hoe kunnen wij omgaan met enerzijds de economische ontwikkeling en anderzijds behoud en versterking van de ecologische kwaliteit in Brabant? Die stappen moet ik eigenlijk omdraaien. Eerst kijken wij wat wij kunnen doen voor de ecologische kwaliteit en dan of een aantal economische ontwikkelingen mogelijk is. Wij voeren zeer intensief overleg met de ministeries van LNV en Verkeer en Waterstaat, om te zien of wij de A2 en andere infrastructuur doorgang kunnen laten vinden en welke maatregelen wij moeten nemen om die dan binnen de wettelijke kaders tot uitvoering te brengen. Dit overleg is zeer intensief en ook redelijk succesvol. Ik zeg er wel bij dat de standpunten die de provincie Noord-Brabant inneemt en de keuzen die onze mensen hebben gemaakt leidend zijn. Zij worden geaccepteerd door iedereen die in dit veld werkzaam is. Over de hoofden van de Staten heen zeg ik ook tegen de maatschappelijke partners dat het van belang is om ons te realiseren dat er bij de verschillende ministeries zeer veel draagvlak is voor de methodes die wij in Brabant kiezen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik denk dat dit de methodes zijn die zien op de ammoniakdepositie. Het gaat nu echter om stikstof. Daar is misschien nog wel een draagvlak te vinden. Ik wil hier naar voren brengen dat wij van de BZW hoorden dat zij zeer ontstemd is. Het stond ook zo in de krant. Men heeft geprobeerd in overleg te komen met het college, maar men heeft geen toegang. Het college wordt van tevoren al afgeschermd door ambtenaren, die gewoon zeggen dat het niet kan. Ik vind dat daar veel beter over gecommuniceerd moet worden. De BZW is een belangengroep. Het

kan niet dat zij op deze manier wordt behandeld. Als zij brieven aan het college schrijft moeten die worden beantwoord. Het probleem is uitermate ernstig.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Ik ontken ten stelligste dat heeft plaatsgevonden wat de BZW kennelijk aan mevrouw Geeraedts heeft laten weten en ook in de krant stond. Ik ben zeer ontstemd over het artikel dat gisteren in de krant stond. Ik heb dat gisteren verteld op de openbare bijeenkomst die TELOS organiseerde naar aanleiding van het tienjarig bestaan. De wijze waarop wordt gecommuniceerd vind ik heel slecht. Er wordt onnodig afstand gecreëerd tussen economie en ecologie, juist waar in Brabant een sterke traditie is opgebouwd. Ik heb gisteren aangegeven dat het college samen met de maatschappelijke partners het initiatief zal nemen om in gesprek te treden over het van stal halen van een oud instrument, de strategische agenda economie en ruimte. Die hebben wij tien jaar geleden ingesteld. Die heeft een aantal jaren heel goed gewerkt, waarbij een aantal strategische thema's heel intensief, zowel bestuurlijk als ambtelijk, is besproken. Wij zullen dat instrument wederom van stal halen, omdat wij het ons in Brabant niet kunnen permitteren om onderlinge tegenstellingen te hebben. Wij moeten er samen uitkomen, want anders wordt het veel te ingewikkeld. Wij kunnen nu eenmaal niet alles overal en altijd. Dat is wel een beetje het beeld dat uit het krantenartikel naar voren kwam. Dat vind ik slecht en jammer. Dat is echt niet de praktijk. Er wordt hier heel intensief gewerkt om de economische ontwikkeling mogelijk te maken, binnen de wettelijke kaders die daar voor zijn en binnen de ecologische randvoorwaarden waaraan wij ons in Brabant moeten houden. Ik kom er graag binnenkort op terug bij de Staten.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): In aansluiting op de beantwoording door de heer Rüpp lijkt het mij goed om nog even stil te staan bij het pakket kredietcrisismaatregelen. Een aantal is nog niet aan de orde geweest, maar de Staten zijn er wel benieuwd naar. Er is een energiemaatregelenpakket, van € 67,5 mln. Dat pakket is rond. Op 2

november zullen wij dat, ook aan de pers, presenteren. Wij zullen het opnemen in de monitoring. De Staten kunnen dan een keer per maand zien wat er gebeurt.

Hetzelfde geldt voor het spin off-fonds. Het is wat ingewikkeld geweest om dat op een goede manier binnen de wettelijke kaders vorm te geven, maar het is nagenoeg rond.

Vervolgens is er natuurlijk de MKB-innovatie-regeling, die al een tijd in werking is. Het bedrijfsleven is daar heel blij mee. Er zijn loketten voor deze regeling bij de kamers van koophandel en bij de BOM. Wij zullen de Staten op de hoogte houden. Overigens is dit niet de enige activiteit op dat gebied. Deze week is er een bijeenkomst geweest in het kader van de Dutch Design Week, waar de 18 innovatieve Brabantse bedrijven van de top honderd-lijst in Nederland waren uitgenodigd. Met hen gaan wij verder met het uitbreiden van innovatie en van het netwerk waarin zij zitten.

De heer Thuis stelde een vraag over het arbeidsmarktbeleid, natuurlijk ontzettend belangrijk. Het wordt door middel van een bijdrage uit de kredietcrisismiddelen, uit het Pact Brabant, extra ondersteund. Deze week nog hebben wij gezien hoe intensief dit beleid door het Pact vorm wordt gegeven voor de regio's. Er zijn twee conferenties geweest. In Tilburg heeft Ton Wilthagen, hoogleraar aan de universiteit van Tilburg, aangegeven hoe via e-matching meer competenties dan alleen de diploma's van mensen in beeld kunnen worden gebracht. Op die manier is het gemakkelijker om passende werkgelegenheid te vinden. Daarnaast is er een conferentie geweest waar de werksector en de zorgsector bij elkaar zijn gebracht, om bruggen te kunnen slaan voor mensen die in een moeilijke situatie verkeren, bijvoorbeeld de jeugdhulpverlening of de Wajong. Ook zij verdienen een werkplek.

In de cijfers over het tweede kwartaal van de Economie Monitor Brabant zien wij dat de werkloosheid van jongeren onder 27 jaar nu is opgelopen tot 8500. Onze werkloosheidspercentages zijn nog steeds lager dan de landelijke percentages, maar zij zijn wel schrikbarend. Wij maken ons zorgen over de toekomst. Wij blijven

de vinger aan de pols houden en zoeken naar alle mogelijkheden om zo goed mogelijk gestroomlijnd in werkgelegenheid te voorzien. Wij houden er rekening mee dat het op dit moment heel lastig is en misschien nog lastiger wordt. Wij zetten er alles op in, omdat wij weten dat er voor over een paar jaar tekorten op de arbeidsmarkt worden voorzien. Wij willen iedereen fit houden voor de arbeidsmarkt, ook na de huidige periode.

Op basis van voorspellingen is men voor eind 2009 uitgekomen op 15.000 werkloze jongeren. De doelstelling die wij onszelf met het Pact hebben gesteld is om de groei te halveren. Dan komen wij uit op 11.000 aan het eind van het jaar. Dat is heel veel, maar wij doen er alles aan om het cijfer zo laag mogelijk te houden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik was op een bijeenkomst van Pact Brabant. Het is mooi om te zien hoe men aan de slag gaat. Er werd aangegeven dat er middelen van de provincie beschikbaar zijn. Chapeau daarvoor! Er werden echter ook kritische opmerkingen gemaakt. Het geld is er wel, maar het ontbreekt vaak nog aan visie en het ontbreekt vaak nog aan verbindingen. Door die opmerking werd ik getriggerd. Ik heb gezegd dat voor ons het arbeidsmarktbeleid een van de pijlers is, vooral voor jongeren. Wat denkt de gedeputeerde nog extra te kunnen doen om de behoefte in het veld aan visie, ook van de Brabantse Staten, scherper te stellen? Kan daar via de begroting, via het eigen pakket van de gedeputeerde, nog een extra slag in worden gemaakt?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Wij hebben het tot stand komen van het werkgelegenheidsplan van het Pact mogen meemaken. Ik heb het idee dat in Brabant de belangrijke partijen elkaar steeds beter weten te vinden. De HRM-servicepunten (Human Resource Management) zijn met de subsidie die wij ter beschikking hebben kunnen stellen versneld vorm gegeven. Binnenkort zal ik de Pact-vergadering voor het eerst voorzitten. De ervaringen die ik heb opgedaan zal ik daar inbrengen. Ik heb het beeld dat het van belang is om partijen die misschien wat meer

geïstitutionaliseerd zijn in de arbeidsmarktsector dezelfde passie bij te brengen als er bij andere organisaties ook is. Dat zie ik als een uitdaging voor mijzelf. Er zullen altijd aandachtspunten blijven bestaan.

In nagenoeg alle bijdragen zijn opmerkingen gemaakt over economie en energie. De visie op de kenniseconomie is genoemd. Die is natuurlijk heel belangrijk. Wij gebruiken die als onderlegger in ons beleid, waarbij werken aan de ontwikkeling van een aantal hotspots, zoals maintenance, supply chain, hitech enz. Op de campussen die worden georganiseerd worden alle onderwijsniveaus erbij betrokken. Wij vinden dat enorm belangrijk, omdat zoveel mogelijk mensen profijt moeten kunnen hebben van deze ontwikkelingen. Wij houden er rekening mee dat er een grote diversiteit van mensen is. Sommigen werken graag met hun hoofd, anderen graag met hun handen en anderen graag met hun hart. Voor al die mensen zal er plek moeten zijn. Dat nemen wij mee in de ontwikkeling van de hotspots.

Onlangs hebben wij onder voorzitterschap van de Commissaris van de Koningin een gesprek gehad met de BOM. Daar is het idee geboren om een conferentie te organiseren waar wij de ontwikkeling van de economie in een globaliserende wereld centraal stellen, waarbij wij rekening moeten houden met zaken als klimaat, energie enz. Wij zien dat als een uitdaging. De Staten zullen er straks waarschijnlijk meer over horen.

Over energie kan ik kort zijn. Het is een heel belangrijk onderwerp. Wij zijn bezig met een startnotitie masterplan energie. Ik hoop dat wij daarover verder met elkaar van gedachten kunnen wisselen en het volgend jaar een vliegwieleffect kunnen bewerkstelligen.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Tijdens de bijeenkomst over jeugdwerkloosheid was het motto "Zonder mij geen Brabant". Dat stond ook op t-shirts waar jongeren mee rondliepen. Dat is volgens mij het centrale thema bij zowel jeugd als IDOP's. Ik wil eerst ingaan op het onderwerp jeugd.

De financiën zijn een hot item. De onder-

handelingen tussen rijk en provincies zijn zeer intensief. Zij zijn nog niet afgerond. Ik heb de commissie tussendoor een paar keer bijgepraat. De definitieve stand van zaken met betrekking tot de financiën die voor 2010 beschikbaar zullen zijn, zullen pas bekend worden na de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer, van 3 tot 5 november. Ik wil proberen voor de begrotingsbehandeling hier, op 20 november, te melden wat de uitkomst specifiek voor Brabant is. Ik heb dat echter niet helemaal zelf in de hand. Als er een totaal bedrag is, moet er nog een verdeling over de provincies komen. Het is wel mijn bedoeling om de Staten en zeker de zorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg zo spoedig mogelijkheid zekerheid te bieden. Het is al wel duidelijk dat er beduidend minder geld beschikbaar zal zijn voor jeugd. Daarom is de discussie de afgelopen maanden ook echt hard gevoerd. Wij gaan ervan uit dat er voor een rijkstaak ook voldoende rijksmiddelen beschikbaar moeten zijn. Daardoor loopt de discussie bijzonder stroef.

Inhoudelijk willen wij vasthouden aan de vastgestelde lijn van ons Beleidskader jeugd en het uitvoeringsprogramma 2010, het jaarprogramma daarvan. Dat programma wordt binnenkort aan de commissie ZWC voorgelegd. Uit het beleidskader en het uitvoeringsprogramma blijkt zonneklaar dat wij het rijksgeld niet zo maar doorsluizen, maar sturen op kwaliteit, prestaties en doorstroming binnen het stelsel. Dat doen wij samen met de gemeenten, vooral op de onderdelen preventie en nazorg.

De discussie of jeugdbeleid bij de provincie of bij de gemeenten hoort is in Brabant niet aan de orde. Gemeenten staan voor een lokaal jeugd- en gezinsbeleid, zodat de provincie zich kan richten op specifiek geïndiceerde zorg. De discussie over gemeente of provincie staat overigens ook bij de minister niet vooraan in de agenda. Wij willen de kwaliteit van de zorg op peil houden en de aanpak van de wachtlijsten doorzetten.

Wij zijn het eens met de opmerking dat inhoud en kwaliteit van de zorg vooropstaan. Dat staat in ons beleidskader en wij houden er aan vast. Middelen mogen niet onevenredig landen in bureaucratie, overhead, adviesbureaus of wat ook. Wij gaan

onverkort door met ons programma tegen bureaucratie.

Ook bij de integrale dorpsontwikkelingsplannen gaat het over wat mensen zelf kunnen doen en hoe zij zelf betrokken zijn bij hun omgeving en hun toekomst. De IDOP's liggen mij zeer na aan het hart. Zowel de plannen als de uitvoering ervan zijn integraal. Integraal is soms een wat leeg woord, maar dat is het in dit verband zeker niet. Sociale en fysieke onderwerpen worden in samenhang aangepakt. Ik zeg de heer Heijmans, waarschijnlijk volledig ten overvloede, dat binnen de integrale dorpsontwikkelingsplannen er alle ruimte is voor kleinschalige initiatieven. Eigenlijk kun je dit zien als een vervolg, een verdere ontwikkeling van het Combifonds, waarbij wij alleen op de sociale aspecten inzoomden. Ik vind het een groot goed dat wij het nu integraal aanpakken en sociaal en fysiek met elkaar combineren.

Wat mij ook zo aanspreekt in de IDOP's is dat zij economische activiteit genereren. Dat is in de huidige tijd ook extra belangrijk. Ik vind het bijzonder plezierig dat de IDOP's zo goed lopen en dat er veel aanvragen zijn. Je ziet daaraan dat het veel losmaakt in de samenleving. Mensen worden bij elkaar gebracht en hebben het gevoel dat er zonder hen geen Brabant is. Omdat ik er graag mee wil doorgaan, heb ik bij de Voorjaarsnota al aangegeven dat ik verwacht dat ongeveer half 2010 alle middelen beschikt zullen zijn. Ik heb tot nu toe nog geen oplossing gevonden om daarna door te kunnen, maar wij zijn daar wel naar op zoek.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Voorzitter! Vanuit het CDA kwam de concrete vraag of wij bereid zouden zijn in het volgende halfjaarlijkse overleg met de minister de N65 aan te kaarten. Het antwoord is kort door de bocht: ja. Wij doen dat zeker, want wij hebben nog steeds geen antwoord op de brief die de stuurgroep de minister heeft gestuurd. De minister heeft de N65 nu wel aangewezen als een van de wegen die hij geschikt wil maken voor 100 km/h, maar wij hebben een mooi, integraal plan voor de N65 uitgewerkt. Wij vernemen graag in hoeverre dat strookt met zijn plannen. Ik hoop maar dat de

minister de brief nog niet heeft beantwoord omdat hij het goede nieuws persoonlijk wil brengen of zoiets. Ik hoop op een goed antwoord.

De heer Heijmans zei dat er in heel veel wegenprojecten geschrapt zou kunnen worden. Hij betrok die plannen alleen maar bij de economie. Ik sluit nog even aan bij wat collega Van Haaften zojuist zei over de IDOP's. In de IDOP's komen wij heel veel verkeerskundige problematiek tegen. Ik roep ook nog even in herinnering dat in onze versnellingsimpuls van € 400 mln. ook heel veel omleidingen om de kom van kleine dorpen zitten. Die worden vooral uitgevoerd om aspecten van leefbaarheid, luchtkwaliteit, geluid, verkeersveiligheid enz. Dat gaat dus verder dan de economische pijler.

De heer *Heijmans* (SP): Ik had het over snelwegen.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Dan ga ik daar meteen mee verder. De heer Heijmans zei dat er veel te veel naar rijkswegen gaat. Hij had het over € 750 mln. Ik attendeer hem even op de N279 tussen Den Bosch en Veghel, waarvoor wij al zo'n € 200 mln. nodig hebben. Dat is een provinciale weg. De grote ruit rond Eindhoven bestaat uit het zuidelijke deel van de N279 en een eventueel nieuw aan te leggen oost-west-verbinding. Dat zijn ook provinciale wegen en er zit niets van het rijk bij. Bovendien doet de heer Heijmans onrecht aan het proces. Wij hebben de afgelopen week een bijeenkomst gehad met alle raadsleden van de betrokken gemeenten. Wij hebben uitvoerig gesproken over de integrale aanpak van de zuidoostvleugel, met de groenblauwe ambitie in het middengebied, die er heel sterk mee verknoopt is. Ik houd de integraliteit van het zuidoostvleugelproject graag boven tafel. Ik wil die niet beperken tot de noordoostcorridor. Ik meen GroenLinks hiermee ook te hebben beantwoord.

De heer Heijmans zou meer nadruk willen voor het hoogwaardig openbaar vervoer. Deze week hebben wij een informatiebijeenkomst voor alle gemeenteraden gehad over hoogwaardig openbaar vervoer in Noord-Oost-Brabant. Ik zie het Statenlid dat bij al die bijeenkomsten aanwezig is

geweest knikken. Er was gelukkig heel veel enthousiasme bij de aanwezige raadsleden. Afgewacht moet worden hoe dit de komende maanden per gemeente verder wordt uitgewerkt. Het ziet er goed uit, want met steun van de raadsleden daar kunnen wij straks goede afspraken maken. Ook de gemeenten zullen daarin moeten investeren.

Dan was er nog een vraag over de snelle fietsverbinding. Helaas heb ik de € vier miljoen daarvoor nog niet gevonden. € Twee miljoen heb ik ook nog niet helemaal bij elkaar, maar wij zijn een eindje op streek. Wij doen onze uiterste best om dat te vinden. De commissie gaf de opdracht te gaan voor scenario 3. Ik heb nog even te gaan, maar wij naderen de € twee miljoen van scenario 2. Wij blijven ons best doen.

De voorzitter: Hiermee is, denk ik, de beantwoording door het college in eerste termijn afdoende geweest. Ik ga ervan uit dat de Staten behoefte hebben aan een tweede termijn. Ik stel een korte schorsing voor een kopje thee voor. Daarna kunnen wij doorgaan.

De heer Thuis (CDA): Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn, maar ik zou een vraag graag nog beantwoord krijgen. Dat antwoord kunt u misschien zelf geven.
Het gaat over 2015 en de betrokkenheid van ...

De voorzitter: Voordat ik daarop inga, mag ik misschien even inventariseren hoe de wensen van anderen over een tweede termijn zijn. Als daar geen behoefte aan is, kunnen wij nu meteen doorgaan.

De heer Heijmans (SP): Ik heb heel beperkt behoefte aan een tweede termijn. Het college heeft zulke uitdagende dingen gezegd! Ik kan echter volstaan met een paar zinnen. Ik zou u willen vragen de vergadering niet te rekken door nu nog een schorsing door te voeren. Ik weet niet hoe het met de andere fracties is, maar ik wil mij met alle plezier erg beperken.

De voorzitter: Ik dacht dat u het gezellig vond om

nog een kopje thee met elkaar te drinken. Maar wij gaan door en doen het daarna. De borrel daarna is attractiever, zo begrijp ik.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Voordat u enthousiast verder gaat: ik heb wel behoefte aan een tweede termijn. Misschien zal die iets langer duren dan de paar zinnen van de heer Heijmans. Misschien moeten wij toch even een kopje thee drinken.

De voorzitter: Wij schorsen tien minuten en dan gaan wij verder.

De vergadering wordt van 15.02 uur tot 15.25 uur geschorst.

De heer Thuis (CDA): Voorzitter! Ik heb nog één punt waarop ik graag antwoord wil krijgen. We hebben net een zeer hectische discussie gehad over wat we dan, in 2015, van het college verwachten. De vraag van de CDA-fractie bij de algemene beschouwingen was, wat we van het college voor 2015 kunnen verwachten en van de betrokkenheid van de maatschappelijke partijen daarbij.

De heer Heijmans (SP): Voorzitter! Ik wil proberen me te beperken en me niet te laten verleiden tot een verhandeling over Marx en Das Kapital.

Ik wil nog een drietal punten noemen, en wat mij betreft gaan we er ook in de commissie verder op in. Ten aanzien van de schaalvergroting in de zorg gaan we voorstellen een fonds in te stellen om te komen tot het terugbrengen van de zorg naar de menselijke maat. We moeten ons vooral realiseren dat schaalverkleining juist in stedelijke en verstedelijkte gebieden belangrijk is.

Daarnaast, door marktwerking in de zorg kunnen we zomaar geconfronteerd worden met failliet gaande ziekenhuizen. Failliet gaande jeugdzorginstellingen zouden in de toekomst ook wel eens tot de mogelijkheden kunnen gaan behoren vanwege de reserves die ze moeten aanhouden. Wij zullen ook met een voorstel komen voor een waarborgfonds.

Als laatste, wij zullen ook met een voorstel komen om als provincie iets te gaan doen aan energiebesparing en het binnenklimaat op de

Brabantse basisscholen.

Dan kom ik bij de reactie van GS en ik beperk mij tot twee punten. Gedeputeerde Rüpp zei, wel allerlei mooie wensen te horen maar niemand die zegt hoe het betaald moet worden. Het is voor ons helemaal niet zo moeilijk een aantal keuzes te maken. Ik zou bijvoorbeeld er graag voor kiezen wat minder te besteden in de investeringsagenda Essent en daar middelen uit te halen, zoals ik in eerste termijn al heb aangegeven. Ik zie ook mogelijkheden om te bezuinigen op infrastructuur en dan niet die hele € 750 miljoen en alles wegbezuinigen op provinciale wegen, maar ik zie zeker bezuinigingsmogelijkheden. Ik zou mij ook kunnen voorstellen dat we stoppen met de pagina in de Buurt, een bezuiniging van een paar ton per jaar. Ik zou mij kunnen voorstellen dat we de motorrijtuigenbelasting op z'n minst ontdooien maar misschien zelfs wat verhogen. Ik kan mij voorstellen dat we in deze tijd van Brabant culturele hoofdstad misschien nog eens goed moeten nadenken of we er wel € 4 miljoen in willen stoppen.

Voorzitter. Het is helemaal niet moeilijk voor de SP om keuzes te maken, maar wel moeilijk is keuzes te maken die gedeeld worden door deze staten. Het is een moeilijk punt; ik heb in een debatje met de heer Hoes er al op gewezen en ik spreek uit ervaring. Ik spreek vaak oud-wethouders en oud-gedeputeerden en die zeggen dan altijd wat meewarig lachend, dat als zij wat wilden ze het geld wel altijd ergens wisten te vinden. Zo is het ook. Een sectordirecteur lacht zich kapot en als ik daar naartoe ga en vraag een ton bezuiniging te zoeken. Als het college dat zegt gaat de beste man of vrouw wel hard aan het werk. De kans is dan vrij groot dat deze dan ook nog komt met die ton structureel aan bezuinigingen zonder dat er iemand pijn hoeft te lijden, want het zit dan bijvoorbeeld in de verlenging van een afschrijvingstermijn of iets dergelijks. Met andere woorden, wij moeten ons als Staten niet door dit college onder druk laten zetten en bij alles wat wij willen ons door het college het bos in laten sturen met de mededeling dat we er zelf maar geld voor moeten zoeken. Ik kan nu helaas geen motie indienen, want daar stemmen we dan toch pas op

20 november over, maar ik zou aan dit college dringend willen vragen, en ik vraag het ook de andere fracties, in de commissievergadering van 6 november met een voorstel te komen om voor het tekort op het waterplan – laten we van die € 40 miljoen uitgaan – minimaal twee of drie scenario's van het college te vragen om dit tekort te dekken. Ik vind dat wij dat als Staten van ons dagelijks bestuur mogen vragen. Met die opdracht wil ik afsluiten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik wil, ook naar aanleiding van de reactie van de gedeputeerde, nog kort iets zeggen over de N65. Ik kreeg vanochtend niet de kans er iets over te zeggen omdat mijn termijn voorbij was. We zijn in ieder geval erg blij dat er een stevig signaal is uitgegaan naar Den Haag over de aanpak van de N65. We hopen dat het bij het rijk hoog op de prioriteitenlijst komt.

Wat de reactie op de begroting en de voorstellen betreft vind ik de gang van zaken op dit moment onbegrijpelijk. De heer Heijmans vraagt nu in concreto een voorstel voor het waterplan. Dat is al iets. Ik zou geneigd zijn tegen het college te zeggen: Doe je huiswerk maar eens en kom maar met voorstellen zoals we die hebben gevraagd en als je dat niet doet, dan loop je het risico dat we zelf met voorstellen aankomen die je dan straks maar hebt te accepteren. Ik denk dus dat dat heel onverstandig is.

Dat is een keus die je hebt gedaan, maar dat hebben we jullie niet gevraagd. Jullie kunnen wel van alles kiezen, maar als we jullie iets vragen, moeten jullie doen wat wij willen en niet gewoon voor iets anders te kiezen. Maar goed, het is jullie keuze en dat betekent dus dat we wellicht nog wel problemen gaan ontstaan. Dat zien we te zijner tijd wel.

Ik heb nog één punt, namelijk Brabantstad culturele hoofdstad. Brabantstad heeft zich kandidaat gesteld als culturele hoofdstad voor 2018. Dat heeft nog steeds de bijzondere aandacht, in ieder geval van de VVD-fractie. De spin-off die ervan uitgaat, zowel op sociaal-economisch als op cultureel gebied, is enorm. Dat kunnen we wel vinden maar we hebben grote zorg

over de aarzelende en afwachtende houding in dat hele proces. We horen Brabantbreed dat er eigenlijk niet voldoende draagvlak is onder de partners, misschien bestuurlijk nog wel – dat kan ik niet beoordelen – maar zeker niet maatschappelijk dus op volksvertegenwoordigend niveau. Ook het college excelleert daarbij niet. De VVD wil meer overtuiging, ambitie en draagkracht zien. Wie gaan het trekken in het college? Wij hebben daar een oplossing voor bedacht. Er moet een ambassadeur komen, iemand die namens de provincie bruggen kan bouwen en onderhouden zodat na vandaag – dat zal dus wel wat later worden – in ieder geval niemand meer onwetend zal zijn van de ambitie die wij hebben als we spreken over Brabant, culturele hoofdstad in 2018. Wij hadden dus vandaag graag een motie in willen dienen om een provinciale vaandeldrager te benoemen in de persoon van de commissaris van de Koningin. Maar we mogen vandaag geen moties indienen, dus het kan even niet. Wij schorten die motie dus nog even op. Ik kondig die motie alvast aan voor de begrotingsbehandeling. Het is wel jammer, want wij wilden het vandaag doen, omdat er vandaag een feestelijke bijeenkomst is bij Dutch Design in Eindhoven waar het beeldmerk van Brabant culturele hoofdstad wordt gepresenteerd. Dat is nu gaande. Daarom is het bijzonder jammer dat het vandaag niet kan gebeuren. Wij kondigen dus alvast de motie aan. We trekken er verder aan en hopen dat wij dan een statenbrede steun voor die motie krijgen als we die bij de begroting indienen.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Twee punten wat ons betreft. Wij hebben gevraagd om het financieel overzicht. De heer Rüpp heeft dat toegezegd en daar zijn we erg content mee. Dat sluit ook eigenlijk aan bij het betoog van de heer Heijmans. Wij willen graag ondersteund door het college het gevoel hebben dat we weten waar we wel en waar we niet over kunnen beslissen. Dan gaat het vaak ook gewoon om technische zaken. Bijvoorbeeld de vraag of er mogelijkheden zijn te temporiseren of om onderhoudswerkzaamheden op een iets andere manier in de tijd te plaatsen waardoor je vaak al snel miljoenen kunt vrijmaken.

Dat is informatie die we niet hebben en waar we wel behoefte aan hebben, juist om te voorkomen dat we een volgende keer voortdurend te horen krijgen dat er helaas verplichtingen achter zitten waaraan niet kan worden getornd. Wij willen juist weten wat onze ruimte wel is. Dit past ook een beetje in het licht van de discussie die over kerntaken is gevoerd. Het betekent inderdaad dat als we zicht hebben op die ruimte, wij als Provinciale Staten al de eerste debatten kunnen aangaan over wat wij vinden dat werkelijk van belang is in onze nieuwe positie als middenbestuur en waar wij de keuzes willen neerleggen. Het zou heel goed zijn als dat gebeurt. Ik ben heel blij met die toezegging.

Als tweede punt wil ik mijn instemming betuigen met wat de heer Hoes zei. Hij gaf geëmotioneerd hier aan dat hij zeer ontevreden is met de brief van BZW over de tegenstelling die tussen economie en ecologie wordt gecreëerd. Juist omdat wij als Brabant een jarenlange traditie hebben om beide zaken in harmonie te ontwikkelen, steunen wij hem van harte.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik sluit mij aan bij de vorige woordvoerder.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Het is duidelijk geworden, misschien wel pijnlijk duidelijk, dat de bestuursrechtelijke verhoudingen hier behoorlijk scheef liggen. Ik heb al eerder aangegeven, het college regeert, de Staten controleren.

De *voorzitter*: Het gaat meer om staatsrecht dan om bestuursrecht.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ja, het zijn staatsrechtelijke regels. Die worden hier geschonden. Er wordt hier nog iets anders geschonden. Er is verleden jaar bijvoorbeeld een motie aangenomen, waarin het college werd opgedragen middelen voor het waterplan te zoeken. Het college heeft dat niet gedaan. Nu wordt de bal alweer neergelegd bij de Staten door een personele korting van 20 % voor te stellen. Dan moeten de Staten maar uitzoeken waar het

moet plaats vinden. Ik vind dat wij deze lijn niet moeten volgen. Daarmee zijn we niet op de goede weg bezig.

Ik heb een kort interruptiedebatje gehad met de heer Rüpp over wat het financieel betekent als we het beleid de komende periode voortzetten. De rekeningcommissie schrijft als conclusie dat de soliditeit van de begroting nog maar net gewaarborgd is en dat de financiële risico's van het provinciale weerstandsvermogen buitengewoon krap in evenwicht zijn. Ik kan dan niet anders dan constateren dat wij in twee jaar tijd een fors gedeelte van het weerstandsvermogen van onze rijke positie, onze goed gevulde graanschuren, inleveren. Desondanks zie ik geen enkele beleidskeuze van het college.

De heer *Thuis* (CDA): De heer Vreugdenhil spreekt over het indikken van de reserves. De fractie van het CDA heeft dit punt ook aangehaald. Hij weet echter ook dat het tot nu toe bewust beleid van de provincie is geweest om die reserves in te dikken. Zelfs de Rekenkamer heeft daarop aangedrongen. Ik interpreteer zijn woorden als een kritische noot over het beleid van het college. Ik weet niet of hij het nog zo ziet als ik hem zeg dat het er nu om gaat dat wij niet doorschieten. Ik haal dat niet helemaal uit zijn betoog. Het klinkt een beetje als kritiek op het beleid om uit de reserves te putten.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Uit de reserves putten is geen duurzaam beleid. Dat wordt nu gedaan om twee jaar lang door te kunnen rollen op de ingeslagen weg, terwijl de economische omstandigheden fors gewijzigd zijn. Er wordt ook nog aangegeven dat wij Essent-gelden achter de hand hebben. Daarmee zouden wij dan duurzame en sociale zaken gaan repareren en verder kijken wat wij in de toekomst kunnen doen. Dat is een fundamenteel andere keuze dan mijn fractie gemaakt zou hebben.

De Rekenkamer constateert over de afspraken naar aanleiding van de kerntakendiscussie dat de geïntroduceerde "meetlat", de beslisboom die door de Stuurgroep kerntaken is gemaakt, niet is toegepast. Bij de voorgestelde ombuigingen is ook

geen koppeling gelegd met de inhoudelijke en personele visie. Voor de zomer hebben de Staten het college toch de uitdrukkelijke opdracht gegeven om dat vorm te geven. Daarom dien ik de volgende motie in:

"Provinciale Staten, bijeen op 23 oktober 2009,

- gehoord de beraadslaging algemene beschouwingen voor de begroting 2010;

- overwegende dat het college de "meetlat" niet heeft toegepast bij de voorgestelde ombuigingen;

roept het college op de "meetlat" conform de afspraken bij de kerntakendiscussie toe te passen op de voorgestelde ombuigingen inclusief een koppeling met een inhoudelijke en een personele visie;

en dit te effectueren voor de commissiebehandeling begroting op 6 november,

en gaat over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie is ondertekend door de heer Vreugdenhil en maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M3.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Eigenlijk zou deze motie overbodig moeten zijn. De afspraak is al met het college gemaakt, maar blijkbaar is het het college niet gelukt en is het college ook niet voornemens om op basis van de gemaakte afspraken te werk te gaan.

De heer *Heijmans* (SP): Ik wil de heer Vreugdenhil een vraag over de orde stellen. Wij houden vandaag de eerste ronde van een vergadering die eigenlijk afgesloten wordt op 20 november. Het is gebruikelijk dat je aan het eind van het agendapunt stemt over het voorstel, de begroting en de ingediende amendementen en moties. Niemand is vandaag met moties of amendementen gekomen, ervan uitgaande dat het moment waarop je indient er is na een totale afweging. Ze mogen nu natuurlijk ook worden ingediend, maar je doet dat eigenlijk pas na een afweging. Helemaal op het einde maak je een afweging welke moties en amendementen je steunt. De VVD heeft geen motie ingediend. Ik vind het een beetje vreemd dat de heer Vreugdenhil nu halverwege al een motie indient en verwacht dat wij daar nu over

gaan stemmen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Aan een kant heeft de heer Heijmans gelijk. Als de beantwoording door het college helder was geweest, had ik de motie niet in hoeverre te dienen. Het is wel essentieel om te weten wat nu de visie is geweest en wat de gevolgen zijn geweest. Langs welke meetlat hebben de voorstellen tot ombuigingen gelegen voordat zij werden gekozen? In de commissie moeten wij het pakket ombuigingen, van € 40 mln., kunnen afwegen. In mijn eigen woorden moest iedereen nu uit de losse pols maar her en der wat wegplukken. Er waren toch heel duidelijke kaders. Er zou een visie worden aangegeven en de gevolgen daarvan zouden ook worden aangegeven. Wij hebben daar een instrument voor. Onze fractie heeft dat gewoon nodig bij de behandeling in de commissie.

De heer *Heijmans* (SP): Ik ga niet over de orde, dat doet de voorzitter. Ik vind wel dat wij moeten voorkomen dat wij in de toekomst bij begrotingsbehandelingen meteen in eerste termijn moties indienen, een soort tussenstemming houden en vervolgens de begroting afhandelen in tweede termijn. Ik laat het echter aan de voorzitter over hoe die hiermee omgaat.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Er is toch nog een wending in de vergadering. Ik dacht al: ik pak mijn koffers en we gaan naar huis. Nu wil ik de heer Vreugdenhil echter ondersteunen. De motie die hij zojuist heeft ingediend beschouw ik niet als van inhoudelijke aard, maar van procedurele aard. Met die ogen bezien vind ik de uitspraak in de motie legitiem.

De *voorzitter*: Ik wil nog wat zeggen van de orde. Misschien kan ik de heer Vreugdenhil zeggen dat wij goed hebben geluisterd naar de kritiek die in eerste termijn is geuit. Mijn relatieve nieuwheid in dit gezelschap heeft er misschien nog extra toe bijgedragen dat ik er begrip voor heb dat er hier en daar blijkbaar wat ongeduld is. Er moet een discussie gevoerd worden over kerntaken, bezuinigingen en afwegingen. Het college heeft

aangegeven dat er enorm is geïnvesteerd in een Sturen met Kaders-procedure en een kerntakendiscussie. Dat ligt blijkbaar allemaal klaar om de besluitvorming hier beter en meer afgewogen te kunnen organiseren. Het college heeft ook aangevoerd dat wij de discussie erover als wij die eerder hadden gevoerd nu opnieuw hadden moeten voeren, omdat wij intussen in een onzekere situatie, met zwaar financieel weer, zijn gekomen.

Dat alles neemt niet weg dat de Staten terecht vragen om een zodanige voorbereiding van de documenten dat er fatsoenlijke afwegingen en scenario's kunnen worden gemaakt. Het college van Gedeputeerde Staten heeft besloten om een document te maken ter voorbereiding van een fundamentele discussie in het voorjaar, die dan tot conclusies moet kunnen leiden en waarin zaken worden gecombineerd. De actuele discussie over het middenbestuur, de discussie over de kerntaken, de inzet van Sturen met Kaders, de Kerntakennotitie, de financiële situatie en de opdracht om een verstandige koers uit te zetten om het Essent-miljard te investeren vragen een integrale benadering. Dat moet geen leeg begrip zijn, maar een oprechte poging om iets van een document voor te bereiden dat ook nog een visie op 2015 oplevert. Het college kan onderschrijven dat niet allerlei nieuwe visies moeten worden ontwikkeld, maar alle visies die op deelterreinen ontwikkeld zijn kunnen op een adequate manier op papier worden gezet.

De heer Thuis heeft in eerste termijn gevraagd of er een strategie is om er maatschappelijke partners bij te betrekken en of er adviesorganen worden ingeschakeld. Om slordige discussies juist nu te voorkomen, door niet op een heel korte termijn te discussiëren, terwijl wij een langetermijnbelang hebben, kan ik mij voorstellen dat het college een notitie voorbereidt over het proces tot 2015. De Staten zijn bang dat dit een soort uitstelexercitie wordt. Die vrees moet weggenomen worden. Wij willen een notitie maken welk traject tot aan de zomer van 2015 wij voor ogen hebben. Wij nemen daarin dan ook het idee op van de door collega Rüpp al genoemde statendag. Ik heb volop begrip voor wat de heer Vreugdenhil naar voren

brengt, maar wij moeten nu niet op één element interveniëren. Ik schat in dat de kwaliteit van de besluitvorming op de langere termijn gediend is bij een meer integrale afweging. De Staten mogen mij daar ook aan houden. In dat licht moeten de Staten overwegen in hoeverre het proces tot 6 november, wanneer in de commissie wordt gesproken, en tot 20 november, dus in een korte periode, gediend is met een motie die in technische zin misschien lastig uit te voeren is. Ik laat die overweging aan de Staten.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik weet niet of ik namens alle Statenleden spreek, maar ik weet zeker dat een deel uw woorden waardeert. Volgens mij betreft het probleem echter niet onze visie voor 2015. In uw woorden zijn de voornemens met betrekking tot de begroting niet voldoende tot uiting gekomen. De heer Vreugdenhil en mij gaat het erom hoe wij een fatsoenlijk inzicht krijgen in de mogelijkheden van de begroting voor de komende Statenvergadering.

De *voorzitter*: Mijn antwoord ging niet zozeer over die visie, maar over de procedures die er nu blijkbaar zijn om de begrotingsteksten op te stellen en inzichtelijk te maken welke soorten verplichtingen in de begroting aanwezig zijn. U zegt terecht dat de Staten hun rol, het mede ontwikkelen van keuzes, niet fatsoenlijk kunnen vervullen indien daar geen inzicht in bestaat. Er is een samenhang. Ik pleit alleen voor een wijze van besluitvorming waar wij op de lange termijn echt wat aan hebben. Ik kan niet goed inschatten hoe de motie die de heer Vreugdenhil nu voorstelt nog grondig en effectief kan zijn in de procedure tussen nu en 20 november.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Misschien ben ik niet helemaal helder geweest. Het gaat mij erom, zoals de Rekeningcommissie ook aangeeft, dat het college over het voorgestelde pakket ombuigingen van € 40 mln., waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden, laat weten welke criteria zijn gebruikt. Als het ombuigt is dat prima, maar het moet zich wel verantwoorden op een aantal aspecten, zoals ik heb aangegeven. Ik vraag dus eigenlijk een verdieping van de

ombuigingsoperatie die al heeft plaatsgevonden. Om die goed te kunnen overwegen, moeten de Staten die verdieping krijgen. Er is geen nieuwe besluitvorming nodig, maar wel een toelichting op de besluitvorming. Dat wens ik overeind te houden. Ik ben het er helemaal eens dat wij voor de langere termijn zaken door zullen moeten schuiven. Daar moeten wij fundamenteel verder over spreken. Ik heb de motie ingediend om meer helderheid te krijgen over het ombuigingstraject.

De *voorzitter*: Dat is uw goed recht. Wij zullen de motie laten uittikken, dan kunnen wij die later in de beschouwingen betrekken.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Er zijn in tweede termijn niet veel expliciete vragen meer gesteld. Ik wil wel wat zeggen over de motie van de heer Vreugdenhil. Het college heeft keuzes gemaakt, door de begroting op te stellen zoals zij is opgesteld. Daarbij is een aantal bedragen bezuinigd en ook aangegeven waar dat vandaan komt. De heer Vreugdenhil kan het daarmee eens zijn of niet. Als hij het er niet mee eens is, dagen wij hem uit om met andere voorstellen te komen. Als ik hem nu goed begrijp, heeft hij in de afweging om de € 40 mln. niet in het waterplan mee te nemen gemist hoe die afweging plaats heeft gevonden, onder andere de “meetlat”. Hij wil daarover voor 6 november een nadere explicatie hebben. Als dat de essentie van zijn motie is, kunnen wij uitvoering daarvan toezeggen. Dat is namelijk de nadere onderbouwing van de keuze van het college voor de € 40 mln.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dat is een gedeelte van de motie. Dat is dan alvast binnen. Het tweede deel houdt in dat een koppeling gelegd dient te worden met de inhoudelijke en de personele visie.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Dat gaat wij niet doen. Daarover heeft de voorzitter een betoog gehouden. Het zou van een buitengewoon grote onzorgvuldigheid getuigen om daar binnen nu en anderhalve week mee te komen. Gelet op de breedte van de discussie die wij willen voeren

hebben de Staten de toezegging gekregen dat wij daar in het voorjaar mee komen. Ik ga de woorden van de voorzitter niet herhalen, want die waren buitengewoon helder. De heer Thuis heeft ook meteen een antwoord gekregen hoe wij de maatschappelijke organisaties een rol willen geven.

De *voorzitter*: In aanvulling daarop nog het volgende. Ik heb in het kader van mijn inwerkprogramma, dat nu wordt voorbereid, in heel Brabant thematische gesprekken met groepen gemeentebesturen, maatschappelijke organisaties en bedrijven over het hele Brabantse veld. Dat gebeurt aan tafels waar niet alleen ik heel veel mensen ga ontmoeten. Ik neem collega's uit Gedeputeerde Staten mee. Leden van Provinciale Staten zijn ook van harte welkom. Ik hoop dat wij maximale input krijgen. Daar zal waarschijnlijk geen tekort aan zijn. Ik heb heel goed begrepen dat de Staten uitzien naar een heldere afspraak hoe wij in de toekomst, eigenlijk al heel snel, fatsoenlijke afwegingen kunnen maken, in het licht van de Kerntakennotitie en Sturen met Kaders. Wij stellen de Staten op die manier gedisciplineerd in staat om mee verantwoordelijkheid te dragen voor de afweging. Wij zullen daarin investeren. Ik zeg namens het college een notitie toe hoe wij dit concrete proces tot de zomer van het volgend jaar uittekenen. Wij zullen een statendag invlechten op een moment dat dit volgens het vergaderschema van de Staten goed mogelijk is. Dit lijkt mij een duidelijke inzet om te komen tot een gestructureerde en integrale visie. Het zou echt zonde zijn om een aantal discussies dat nu moet worden gevoerd, over de investeringen, over de toekomst, over de kerntaken en over de financiële situatie, volledig los van elkaar te voeren. Dan zou al gauw een discussie over de kip en het ei ontstaan. Overigens wil ik de Staten geruststellen: een kip en een ei, in een goede soep zitten zij allebei.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Nog even over de orde. ik bedoel het echt niet als proceduregeneuzel maar ik heb iets over de wijze waarop wij nu de begroting behandelen. Dit is in feite de eerste termijn van een lopend proces dat

we afsluiten op 20 november. Wat wij nu zouden doen is een agendapunt bespreken en halverwege dat agendapunt over een motie gaan stemmen, vervolgens het debat verder voeren en dan tot finale besluitvorming komen. Ik wil, ook om te voorkomen dat we in de toekomst op de eerste dag elkaar met moties en amendementen om de oren gaan slaan, u vragen de motie niet in stemming te brengen, omdat nu eenmaal het gebruik is dit aan het eind van een agendapunt te doen.

De *voorzitter*: De heer Vreugdenhil heeft een deel van de gevraagde toezegging die de facto in de vorige termijn al is gedaan, geïncasseerd. Ik ben het met de heer Heijmans eens. We verzoeken hem de rest van de motie niet in stemming te laten brengen. Maar uiteindelijk gaan de Staten er zelf over.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik wil aan het verzoek voldoen. De eerste toezegging is binnen en ik heb goed gehoord, hoe het proces verder zal verlopen. Daar heb ik alle vertrouwen in. Het is ook heel helder dat als het college dingen afsprekt en er toch niet aan kan voldoen, dit duidelijk richting Staten moet worden gecommuniceerd. Die afspraken liggen er en die zijn helder met elkaar afgesproken. Ik denk dat we in het presidium nog eens heel scherp moeten bekijken, hoe we de kerntakendiscussie in de agenda zetten, zodat we dat niet nog verder laten doorlopen.

De *voorzitter*: Ik ben het eens met u, mijnheer Vreugdenhil. Hierbij teken ik nog wel aan dat ik er een pleidooi voor willen houden vanaf nu over de kerntaken, het sturen met kaders, en over de onzekere positie, daarbij voorkomend in een negatief boekhoudingsscenario terecht te komen en alleen te praten over waar het minder moet, te discussiëren in het perspectief van een aantal zaken die we willen realiseren en waarvoor u vandaag bij de algemene beschouwingen richtinggevende politieke uitspraken aan dit college hebt meegegeven. Daarvoor nogmaals dank. Ik kijk rond en stel vast dat op dit punt het woord niet meer wordt gevraagd.

Algemene beschouwingen als voorbereiding op de
begrotingsbehandeling in november

Ik dank u namens het college allemaal hartelijk
voor uw inbreng in deze termijnen als eerste stap
op weg naar de vaststelling van de begroting op 20
november.

Ik sluit met de wens dat u een mooi weekend hebt,
deze vergadering.

De voorzitter sluit te 15.57 uur de vergadering.

Besluit 05/10

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d.18 januari 2010, nr. 1631362,
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 23 oktober 2009 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 5 februari 2010

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier.